

Takigucsi Jaszuhiko
elbeszélései

Takigucsi Jaszuhiko elbeszélései

Fordította és az előszót írta
Erdős György

Terebess Kiadó
Budapest, 2005

切腹

HARAKIRI

A fordítás alapjául szolgáló kiadás:
Takigucsi Jaszuhiko
Dzsóiuicsikokoro
Shincsó Bunko
Sincsósa, 1995

„Magányos lábnyomok a fövényen.”*

Takigucsi Jaszuhiko Japánban, a fél Dunántúl nagyságú Kjúszú szigetén született-élt-halt, ott fejezte be pályafutását 2004 kora őszén, Szaszebótól nem messze Takuban, nyolcvan éves korában.

A második világháború katonaévei után a huszonhárom esztendő fiatalember egy mára már kimerült szaszebói szénbányában kapott munkát – villanyszerelőként. Kisvártatva azonban már első írásait közli a „Füves puszta”, ez a barátaival együtt alapított, saját kiadású lap.

Takigucsi a japán historizáló irodalmi irányzathoz csatlakozott és mindvégig hűséges híve maradt. Harmincas éveiben már ismert, díjazott író.

Ebben a kötetben korai alkotói korszakának néhány darabját olvashatjuk magyarul. Köztük a „*Harakiri*” (vagyis teljes címén: *Egy kóbor szamuráj különös esetének hiteles története*) Cannesban, a „*Küldetés életre-halálra*” Velencében kapta meg a híres filmfesztiválok különdíját. Színpadra átdolgozva ma is játsszák őket a japán főváros színházaiban.

Álmaiban a messze évszázadok történelmi színpadán, testben pedig egy helyben töltötte napjait gyermekkorától. Takuban megbecsülték, s míg hírneve ország-világot járt – ő maga szűkebb pátriájában, Kjúszúban, annak is a múltjában időzött legszívesebben.

A visszaemlékezések szerint – a városi könyvtárosnő írja róla – sápadt, törékeny, kevés-szavú férfi volt – csak a szeme járásáról lehetett észrevenni a benne lakó „életre-halálra éhes, magányos farkast”.

Utóbb, túl a hatvanon, húsz éven át a halállal mérte össze erejét, túrta belül szívének hánykolódását és a rajta operáló késeket. Hősöket teremtett, ő maga azonban a betegség hétköznapjait élte.

„Úgy tartják: a szamuráj olyannyira tiszteli a halált, hogy egész életét arra az egyetlen pillanatra teszi fel...Meghalni méltósággal kell, nyugodt szívvel, túl a köznapi gondokon.”

Akik soha nem feledkeztek meg fohászkodni a szóval és szívvel küzdőért: pályatársak tanúsítják, hogy nyugodtan, vitéz módjára élt és úgy is nézett szembe a halállal.

*önéletrajzi írásának címe

Egyik drámája előadása után ezekkel a szavakkal fordult meg a barátjához: köszönöm, hogy megsirattatok.

Takigucsi Jaszuhikóval immár csak íásaiban találkozhatunk, karaktere hőseiben mutatkozik meg. Mindegyikük testvéreként hasonlít hozzá. Férfias jellemük felszíne lecsillapodott, a látszólag engedékeny vitéz azonban odabent holtig büszke, konok és kemény, mint a szamurájkard acélja. (Mikor harmincnyolc évesen Kobajasi Maszaki neves japán rendező felfedezi és az író díjat nyert novelláját végre filmre viszik, Takigucsi megtudja, hogy főszereplője nevét meg akarják változtatni, táviratban közli: köszöni a megtiszteltetést, de azt már meg nem engedheti.)

Meséinek történeti háttére igazoltan hiteles, az író csak az előtérben mozgó, saját teremtésű alakjainak sorsát tartja kezében. Számára otthonos mindaz, ami régi, a múltból bontja ki óvatosan, nagy gonddal gondolatmenetét, vigyáz rá: nehogy belelássunk a kártyáiba, nehogy kitaláljuk fordulatait és ezáltal a nézőolvasó figyelme elkalandozzék. Mert az ő írói nemzedéke – volt ilyen nálunk is egykor – nem szöveget farigcsál apróra, nem magyaráz, ragoz lényegtelen részleteket unos-untalan, hanem fordulatot, tömör. Inkább balladai hományban marad, hogy féltékenyen őrizhesse csattanója titkát, legfőbb gondja, hogy az olvasó le ne tegye könyvét, míg végig nem olvasta. Épp ezért – miközben története gyepelőjét, szereplőit keményen tartja – a mi kezünket elengedi mese közben, nem ad támasztékot, beküld a történelem sűrűjébe. És ez még csak a jól kidolgozott írói stratégia, a novellák szerkezete, teste-formája, ám a tartalom és a mondanivaló sem okoz csalódást.

Nem véletlen, hogy a hatvanas évek gyors gazdasági növekedéstől lázas Japánjában régi témákhoz folyamodik, a feudális időkbeli kölcsönzi példaképeit. Még csak nem is a történelemkönyveket eleveníti meg, az onnan ismert nagyságok csak statisztaszerepet kapnak a háttérben, szereplőit a nagy események ismeretlen mélységeiből emeli felszínre, hogy levegőhöz juttassa őket.

A régi dicsőség iránti elvagyódást visszafogja, a változó világ áldozatai pártján áll: bemutatja miként sodorja a gyengét a sors szele, tiporja el az erőt a történelem kiszámíthatatlan szeszélye. Felteszi a kérdést: hogyan boldoguljon robusztus klánok között a hatalmas nemzettestben vergődő kisember? A korabeli uraságok vagyonát-jövedelmét rizsesbálák millióival számolták: vajon jut-e belőle egy maréknyi a megélhetést keresőhöz, a (hajléktalanra, vagy munkanélkültre emlékeztető) gazdátlan szamurájhoz, a „lézengő ritter”-hez, a róninhoz...

„Végtére a szamuráj is csak hús-vér ember! Nem élhet a levegőből. Szeretteire gondot kell viselnie!”

A novellák témája a szamurájok korának alkonya, háttérben egykori tündöklésük halvány visszfényével. Gárdonyi regényeit juttatja a magyar olvasó eszébe, a Bánk bánt, vagy a Toldi estéjének lehangoló búcsúját a daliás időkötől, másutt Jókai hőseinek virtusát.

A derék vitézek végnapjaiban még vannak, akik keservesen tartják magukat a régi dicsőség feudális várfalai közé bezárkózva, a furfangosabbja különféle cseleket eszel ki a túlélés érdekében, az ártatlanok elbuknak, senki sem találja az utat, mikor:

„Változik a világ: *gyengül* ami erős,
És *erős* lesz, ami gyenge volt azelőtt”.

Takigucsi hősei is azt vallják, mint a kínai Lu Hszün: nem az a kérdés, hogy életben tartsuk-e a hagyományokat, hanem, hogy azok életben tartanak-e bennünket. De azért nem futamodnak meg, nem teszik le a fegyvert mielőtt be nem mutatják erejüket-jártasságukat a harci erények küzdőterén.

Az író üzenete szerint: beköszönhet egy új világ, de nem léphetünk be kapuján a múlt erényei nélkül. Ezek a gondok emésztik ma is Takigucsi japán és nem japán olvasóit, így válik jóvoltából a távol-keleti ország múltja közös történelmünké.

A fordító

Egy kóbor szamuráj különös esetének hiteles története (*Ibun róninki*)

1.

Valamikor az 1600-as évek elején – egy őszi alkonyon –, oly rettentő hideg szél kerekedett a városban, hogy a rekkenő nyárvégi hőség nyomban feledésbe merült.

Mikor is előállt egy rónin: be akart kéredzkedni a Cseresznyésen túli Ii-ház portájára, ahol abban az időben az udvari ceremóniamester tartotta főúri rezidenciáját.

A pompás környezetben álló fényes kapu előtt a rónin földönfutó szegényember léteire sem mutatott különösebb elfogódottságot. Pedig elég vedlett volt a vitéz a maga ötvenöt, vagy tán ötvenhat évével – szárnyaszegett varjúnak beillett volna első pillantásra. Mégis valamely baljós elszántság rémlett viharvert külseje mögött. Harcedzett természetét vásott göncei leplezni nem tudták, széles válla, erőteljes testalkata vitézi mivoltáról árulkodott.

– Ezt meg mi szél hozta ide? – tűnődött az ajtónálló, miközben egy futó pillantást vetett a kapuban ácsorgó alakra. Csettintett és félvállról odaszólt:

– No, mi járatban?

A foghegyről odavetett szóra a rónin halkán válaszolt.

– Csak egy kis időre alkalmatlankodnék itt, kérem, lenne ugyanis egy tiszteletteljes kérésem.

Azzal Cugumo Hansiró – mert ez volt a kóbor vitéz becsületes neve – előhozakodott történetével.

Urától, bizonyos Geisú Hirosima-i Fukusimától 1620 hatodik havában minden indok nélkül megvonták megbízatását – pedig várépítésről volt szó. A kegyvesztett nagyúrra és házanépére ezután nehéz idők jártak. Hansiró azonban nem hagyta el a szolgálatát, míg a főúr a Sinsú melletti Kavanakadzsimában – anélkül, hogy a sóguni bizalmát visszanyerte volna – el nem hagyta e földi világot. A ház hanyatlását követően Cugumo Hansirót elűzték az atagói palotából is, a szegénysorra került.

A béke eseménytelen esztendei jöttek – a szamurájra ínség. Hansiró hiába törte magát, tudakozódott erre-arra, végül elhagyta a remény. Becsvágyát eltemette rég, csakhogy egyik napról a

másikra fenntartsa szűkös megélhetését. Eladdig így, vagy úgy hozzájutott a betevő falathoz, végtére azonban elérkezvén a szükség végső határáig, szembe kellett néznie azzal, hogy nincs tovább. Ekkor fordult meg a fejében: micsoda hiábavalóság alacsony sorban tengődnie, mikor kiérdemelte már a férfihoz méltó, szamurájhoz illő halált, a harakirit! Egy tiszteletreméltó porta biztosan helyt adna kérésének e vitézi végtisztességet illetően.

Így adta elő kérését – határozott, erős hangon – kurtára fogva mondókáját – Cugumo Hansiró, a gazdátlan szamuráj.

Az őrálló vitéz jelentette a rónin kívánságát. Mídonn azonban Szaitó Kageju, a háznagy meghallotta, mit akar Cugumo Hansiró, gonoszul elnevette magát és gúnyosan így szólt:

– Már megint jönnek... Csak nem okulnak a történetekből...

– Mi legyen hát vele? – kérdezte a kapus.

– Ereszd csak be. Majd kiugratjuk a nyulat a bokorból.

Így azután kisvártatva az őr kíséretében megjelent színe előtt a szóban forgó rónin maga, Cugumo Hansiró.

A háznagy szépen kivárta, míg vendége a zavar legkisebb jele nélkül letelepszik, majd barátságosan megszólította.

– Elmondták nekem, mi járatban van. Amondó, ugyebár, hogy véget vet nyomorának. Minek is tétovázna, ha egyszer férfimód elébe mehet az utolsó órának. Vitézhez méltón, nem igaz?

Cugumo Hansiró szótlánul rábólintott, hogy úgy van, nyugalma nem hagyta el, elszántsága arcátlansággal volt határos.

– Derék dolog ez, ritka manapság. Döntése elismerést érdemel – a háznagy hízelgéssel palástolta hátsó szándékát. Azután, mint akinek nincsen semmi takargatnivalója, lazított a hivatalbéli ember merev tartásán és így folytatta:

– Bizonyára hallott róla... Nemrégiben már megfordult itt valaki a maguk házának népéből. Bizonyos Csidzsiva Motome nevezetű.

– Csidzsiva... – tűnődött a rónin. – Motome...?

– Az. Ismerte hát?

– Nem én.

– Nahát... Szóval nem. Pedig az váltig erősködött, hogy a Fukusima házból való – A háznagy hirtelen támadt gyanúval nézett Cugumo Hansiró szeme közé. A rónin azonban keményen állta a nagy ember szúrós tekintetét. A háznagnak titokban a nyála folyt a kárörömtől. Arra gondolt, miként fut majd ki a vér a merész rónin arcából Csidzsiva Motome történetének hallatára.

– Fél éve már annak, hogy jelentkezett itt, házunknál a fent nevezett vitéz, azzal a kéréssel, ami éppen most közöttünk is szóban forog. Vagyis, hogy bocsássunk rendelkezésére portánkon megfelelő helyet, avégett, hogy ő az életből méltósággal eltávozhatna...

A beszélő itt szünetet tartott, hallgatója arcát fürkészte. Cugumo Hansirónak azonban a szeme se rebbent.

– Kell-e tovább részleteznem az esetet? – mosolyodott el kegyetlenül sokat sejtetően a háznagy.

Cugumo Hansiró rendületlen, udvarias nyugalommal válaszolt:

– Tisztelettel meghallgatnám, ha mód nyílik rá...

2.

Kora tavasszal, közvetlenül cseresznyevirágzás után esett meg az alábbi történet. Egy huszonhét-huszonnyolc körüli férfiú, bizonyos Csidzsiva Motome – aki a Geisú Hirosima-i Fukusima ház szolgálatában állt egykoron – bekopogtatott az Ii-ház portájára. Sokat próbált, kemény róninnak látszott a markáns, barnaképzű ifjú, csak mintha valami különös, titokzatos, sötét teher árnyéka nyomta volna a vállát.

Röviden: azzal a kéréssel folyamodott a főúri portához mint az imént Cugumo Hansiró.

A szekigaharai csata óta tömérdek földönfutó szamuráj lepte el a várost. Régen a róninok különbjéért nagyurak vetélkedtek, a daliás időkben hatalmas keletje volt a hadra fogható paripának, hát még a fegyverforgató kéznek! A nagy idők múltán azonban már a kutya sem ugatott a harcosok után. Az ószakai csatazaj elültével néma csend telepedett a vidékre, a Genna-kor idején (1617 után) még az ágak sem zörrentek a szélben. A szamurájok tündöklésének vége szakadt.

Ráadásul egyre-másra kegyvesztetté vált sok nagyúr. Lehetett bárkinek ijáfia, neves utódja, ha a sógunátus útjában állt – kivétel nélkül leszámoltak vele, nem is beszélve a falakon kívüliekről, vagyis akiknek családja nem tartozott a Tokugavákhoz. Ecsigóból Macudaira, Hirosimából Fukusima, Kuruméből Tanaka, Honda Maszadzumi és még sokan mások – ki győznék őket elősorolni...

A Genna-kor közepétől a Kan'ei elejéig (1624) eltelt évtizedben se szeri se száma azoknak, akiket rangjuktól megfosztottak, kiforgattak birtokaikból. A nagyúr bukásával pedig – akár tetszik, akár nem – a szolgálta is utcára kerül. A szamurájnép zöme, mint hanykolódó hab a tengeren – sodródott Edó felé. Tolongott ott azután tömérdek rónin a szolgálat reményétől kecsegtetve – mindhiába.

Azután meg egyszerre csak az jött a szokásba, hogy néhányan zaklatni kezdték a nagyúri házakat: ugyan már adjanak helyet nekik portájukon hasfelmetszés céljára, ha lehetséges. Jóllehet eszük ágában sem volt igazából harakirit elkövetni, éppen csak

némi fortéllyal szerettek volna ideig-óráig szabadulni a megélhetés gondjaitól.

És honnan indult az egész? Egyikük beállított egy bizonyos nagyúrhoz azzal, hogy a vitézi élet számára végleg ellehetetlenült, méltósággal szeretne véget vetni életének. Tiszteletteljes kérése csupán csak annyi, hogy adjanak neki a portán egy szamurájhoz illő helyet e célra. Mindezt azonban meggyőző őszinteséggel, elragadó ékesszólással és méltóságteljes eleganciával adta elő.

Olyannyira, hogy a nagyúr, akit szíven ütött az egyenes beszéd, megragadott ez a kiveszőfélben lévő virtus, annak rendje-módja szerint lebeszélte az illetőt a harakiriról, ráadásul tisztjeinek parancsba adta: fogadják a rónint a szolgálatában állók sorába.

Nem sok idő telt bele: egész Edót keresztül-kasul járta a hír, és rögtön akadt jó néhány vállalkozó, aki teketória nélkül megrohmozta ezzel a főúri házakat. Egyeseket szabályosan alkalmaztak, másokat az erényt megillető tisztelet jeléül némi pénzmaggal láttak el.

Micsoda gyalázatos üzlet! Egymás sarkára hágtak, a harakirikomédia járványként terjedt a róninok között.

Pedig tudnivaló: aki komolyan rászánja magát, hogy a balvégzet kínjai helyett a bátrak útjára lépjen –, az mindvégig magába fojtva hordozza nemes elhatározását. Bizony ma már az efféle virtusból mutatóba sem akad. Egyik a másika elé tülekszik, a temérdek senkiházi ott tapossa egymást a főúri porták előtt, hogy egy kis zsarolással kikecmeregjen a nyomorúságból.

Végül is a nagyurak húzták a rövidebbet. Átláttak ugyan a szitán, tisztában voltak vele, hogy erre a nyilvánvaló hazugságra csak a bolond ad, de azért mégse vágja föl a hasát a rónin a kapujuk előtt!

Ilyen időben bukkant föl tehát ez a Csidzsiva Motome nevű ifjú ember az Ii-ház portáján (ahol is először fordult elő ilyesmi).

Feltűnően nagyvonalú fogadtatásban részesült, azonmód bevezették egy szobába, melyben az újonnan cserélt tatami nagyszerű illata terjengett. Rövidesen teát szolgáltak fel neki. Ám azután sokáig rá se nyitották az ajtót. Jó darabig váratták, majd a fürdőbe vezették.

A frissítő forró vízből kilépve odakint egy öltözet újdonság ruha várta, a kellemes tapintású szövet az elmúlt napok szennyétől megszabadult testét jólesően ölelte körül. Motome ettől egészen kivirult. Miközben a fürdőbe vezette, a jóindulatú fiatal vitéz, mintha csendesen odasúgta volna:

– A nagyúr színe elé bocsájtja... – igen, ezt mondta. A nagyúr: bizonyos Jasa Kamon. Ha ő valakit fogad – az nem lehet rossz jel.

Azután egy Omodaka Hikokuró nevű, jó negyvenes tagbasza-

kadt szamuráj is beállított a szobába. Megszólította Csidzsiva Motomét, meg kell adni, választékos udvariassága igazán nem hagyott semmi kívánnivalót, mégis meglepetést okozott:

– Öltözékét tisztelettel előkészítettük... szíveskedjék átvenni. – jelentette be.

A kérelmező nem értette, mit akarnak tőle, hiszen éppen az imént váltott tisztát. A fura közlés hallatán kérdőn féloldalra billentette a fejét, Omodaka meg tette magát, mintha észre sem venné.

– Ha megkérhetem, erre szíveskedjék... – így Omodaka, s azal szertartásosan visszavezette az első fogadóterembe. Eladdig Motome – ha furcsállotta is kissé a történeteket –, még nem szembesült végzetével. Éppen felöltött benne, hogy vajon hová lettek fegyverei az állványról, mikor is kinyílt az egyik toloajtó, apród lépett be rajta. Csidzsiva Motome csak ránézett és a döbbenettől úgy érezte, mintha villám csapott volna belé. Mert az apród egy makulátlan kék, címer nélküli öltözet ruhát hozott két karjára fektetve. A halálba menőnek kijáró megkülönböztetett tisztelet jeléül. Omodaka Hikokuró szemét az elsápadt róninra szögezte:

– Csak nincs valami baj? – kérdezte irgalmatlanul barátságos hangon, miközben arcán csalárd mosoly suhant keresztül.

Ezt kitervelték – döbönt rá Csidzsiva Motome.

– De hiszen nekem azt mondták, hogy a nagyúr színe elé járulhatok!

– Ki tudja, meglehet... – hangzott a semmitmondó válasz, majd hirtelen fordított egyet a köpenyegen Omodaka Hikokuró és rázúdította a róninra a kegyetlen valóságot.

– Szíveskedjék átöltözni a szertartáshoz! Minden készen áll, helyt adunk kérésének, nincs kifogásunk ellene – elkövetheti a harakirit.

3.

Az esetet elbeszélő Kageju, a háznagy kaján örömmel várta a pillanatot, mikor hallgatója mégiscsak elveszti a fejét, előre nevetett magában: na, ez már neked is sok, Cugumo Hansiró! Ám várakozását megcáfolva a rónin a legcsekélyebb meglepetést sem mutatta.

Vagy nem is: az előadás alatt mindvégig mosoly játszadozott a bajsza alatt. Kageju meghökkent, hiszen erre egyáltalán nem számított.

– Tehát tetszett a történet? – szegezte rabvallató tekintetét áldozatára. Bízott benne, hogy ami eddig kifürkészhetetlennek bizonyult, azt a végére mégiscsak megfejtethi.

Ám Hansiró nem szolgált ezzel:

– Meglehető, figyelemreméltó elbeszélés... – ismerte el, – ...a vörös páncélos Ii-ház nyilván nem bizonyult méltatlannak dicső hírnevére.

Csak ennyit szólt, ezt is a meglepetés legkisebb jele nélkül.

Elvetemült fickó. Így is jó, járjunk a végére! – gondolta Kageju háznagy és kiegyenesedett.

– Akkor hát szabadna tudnom, továbbra is kitart nemes elhatározása mellett? – a háznagy képtelen volt másra gondolni, mint hogy színjáték volt az egész, egy kis erőltetésre nyilvánvalóvá válik a komédia.

Ám Hansiró – hasa előtt keresztben elhúзва tenyerét: jelezve a harakirit – visszakérdezett:

– Ohó... csak nem erre méltóztatik gondolni?

– De bizony.

– Vagy úgy? Efelől nyugodt lehet. Hiszen első perctől fogva ez jövetelem célja – nevetett fel a rónin, mintha az efféle apróság szót sem érdemelne.

Nem sok idő telt el ezután, és Cugumo Hansiró elfoglalhatta az udvarban harakirire előkészített helyét. A címertelen öltözet azonban – melyet Kageju felajánlott neki – visszautasította, mondván:

– Ezt mellőzném, engedelmmükkel. A magamfajta éhenkórász rónin menjen csak azonmód a halálba, ahogy utolsó órája érte.

A leáldozó őszi nap még egyszer fénybe borította kemény vonásait. Koráról sűrű szakálla árulkodott, ugyanakkor férfias, izmos termete még mindig tiszteletet parancsolt.

A szertartásra kijelölt udvart zsúfolásig megtöltötték az Ii-ház körül szolgáló vitézek. Hansiró lassan felemelte a fejét, s ügyet sem vetve a körülötte állókra, Szaitó Kagejuhoz fordult:

– Fogadja e napon hálám őszinte kifejezését körültekintő gondoskodásáért. Mindezekon felül azonban bátorodom kérni, hogy...

Azzal előadta kívánságát, nevezetesen: segédletet választana.

– Mondja csak nyugodtan, kit óhajt?

– Ha mód nyílik rá, szólítom segédemül Omodaka Hikokurót!

– Hikokurót... miért éppen őt?

– Mert, ha jól hallottam az imént: vitézségével még az Ii-ház népéből is kimagaslik.

Kageju hümmögött, mert úgy tudta, hogy épp aznap Omodaka beteget jelentett, távolmaradt a szolgálatból. Cugumo Hansiró ezt látva előhozakodott következő jelöltjével, megnevezte Macudaira Hajatonoszót.

Kiderült, hogy az is valahogy kimentette magát. Hát jó, egyezett bele, akkor mondjuk legyen Kavabe Umanoszuke...

– Mi?! – Szaitó Kageju homlokán felhők gyülekeztek.

Kavabe – hogy, hogy nem: gyengélkedőben volt ugyanis. A felsoroltak az Ii-ház legjava! És nemcsak ebben egyeztek, hanem – és ez akkor ötlött a háznagy eszébe – abban is, hogy ők eszelték ki, miként bánjanak el azzal a Csidzsiva Motome nevű róninnal. Ők vették rá erőszakkal, hogy Csidzsiva végül felvágja a hasát.

– Hohó... Csak nem? Mindhárman maródit jelentettek volna? – kérdezte Cugumo Hansiró fejét ingatva, mint aki sehogy sem tudja mire vélni a dolgot.

Mi lehet emögött? – töprengett a háznagy. Most már biztosra vette, hogy a fickó valami rosszban sántikál.

Mit tévő legyen már most? Levágassa a rónint minden teketória nélkül? Hisz csak egy nagyotmondó senkiházi, a kutya sem ugatna utána. Körülfogva minden oldalról. Hogy tudná megvédeni magát, ha egyszerre rámennek? Viszont, ki mossa le a szégyent a házról, ha most rövid úton elintézik? Még hogy az Ii rezidencián mindenki szeme láttára lemészároltak egy fegyvertelen rónint? Igaz, Kagejunak egy szemvillanásába kerülne csupán. Ám ez az eljárás rendes úri házhoz teljességgel méltatlannak mondható.

Hansiró azonban nem késlekedett. Mintha csak olvasott volna a háznagy gondolataiban – megelőzte a döntést. Emelt hangon rászólt, mint ahogy egyenrangúak között szokás.

– Megállj! Nem kell kapkodni, lassan a testtel! Utoljára megillet a szó engem is. Azután, ha már végighallgattak, és a tette kerül a sor, habozás nélkül végrehajtom a harakirit. Ha mégsem – vannak itt elegen ahhoz, hogy nyomban miszlikbe vágjanak.

Hangja erős volt, belső eltökéltségről tanúskodott. Fegyvertelen embertől ilyen határozott kiállás ugyancsak zavarba hozza azt, aki inkább rövid úton szeretné eltenni a láb alatt kódorgót – ha lehetne.

– Beszéljen!

– Hát jó.

Hansiró lassan előrelépett.

– Csidzsiva Motomé nagyon is jól ismertem – vallotta be, és a javakorabeli férfiú léteire is szokatlanul erős tartású Cugumo Hansiró először adta jelét megindultságának. Arcát mély szomorúság öntötte el.

4.

Motome apja, Dzsinnai és Cugumo Hansiró ugyanis elválaszthatatlan barátok voltak. Dzsinnai azonban – gazdájuk, Fukusima bukása után röviddel – súlyos betegségbe esett. Halálos ágyán ráhagyta barátjára egyetlen fiát, Csidzsiva Motomé, aki éppen akkor lépte át a felnőttkor küszöbét.

A Fukusimák végzete a Genna-kor 5. évének 6. havában (1620) teljesedett be. A sógunátus gyanakvása miatt hirtelen fel kellett hagyniok a hirosimai vár bővítésével, legalábbis ennek ürügyén leállították velük a munkát. De lett volna véten százszor is – a Fukusima ház napjai meg voltak számlálva.

A Keicsó-kor 19. évétől (1614) a Genna első évének nyaráig vívott ószakai csaták véget értek, új világ köszöntött be, elült a négy tenger hullámverése, eseménytelen esztendők követték egymást. Ebben az időben a főurak közül Fukusima, a maga közel félmillió bála rizsre rúgó jövedelmével, a Higó-i Katóval együtt a legnagyobbak közé tartozott. Ennek okáért már jó ideje szálla volt a sógunátus szemében. Ideje volt már, hogy okkalmóddal mihamarabb eltávolítsák.

Jóllehet eredetileg a Fukusimák a vár újjáépítésére Honda úr, a kormányzat nagyhatalmú minisztere útján nyertek felhatalmazást, fejükre éppen ez idézte a visszafordíthatatlan végzetet – kellett nekik a megbízatás után törni magukat! Beteljesült kívánságuk lett a vesztük.

A cselszövényt megörökítette a korabeli feljegyzés, mely e szavakkal kezdődik:

„Amikor is Honda úr kinyilvánította, hogy Hirosima várának árka kitisztíttassék...”

De hiszen a többit már magunk is tudjuk, rövid az eset.

Röviddel ezután, éppen a legnagyobb kilátástalanság beköszöntével egyidőben elhunyt Dzsinnai, Csidzsiva Motome apja. Mint mondtam: utolsó órájában így szólt barátjához:

– Hansiró, csak a fiamért kérem... Amit csak lehet...

A halálos ágyon elhangzott szavakat Cugumo Hansiró szívébe véste. Még öregségében is úgy tűnt, mintha csak a minap hallotta volna. Ha felidézte emlékezetében, megrohanta a szomorúság, harag, valóságos gyűlöletvihar kavarta fel a lelkét, eget-földet rázó szélvészékként tört rá a pusztító indulat.

Ám az imént a háznagy kevélysége láttán épp csak halványan elmosolyodott, mint akit az ilyesmi távolról sem érint. Belül tombolt benne a megsebzett vadállat visszafojtott haragja.

Hansiró ugyanis nem volt rászorulva arra, hogy majd a háznagy beszélje el neki Csidzsiva Motome utolsó óráit, tudta ő jól, milyen szörnyű véget ért az ifjú. Kínhalált az Ii-házban.

...Mikor a halálsápadt Motome az előírásosan fehér homokkal felszórt vesztőhelyre ért – melynek közepén két tatamit fektettek egymásra emelvényül – köröskörül már nagy érdeklődéssel és szép számmal gyülekeztek az Ii-ház vitézei.

– Nevezett Csidzsiva Motome úr! – szólította ünnepélyesen a díszruhába öltözött háznagy a halálba menőt. – Tudomásunkra hozta feltett szándékát, miszerint ahelyett, hogy lealacsonyodva várná a méltatlan halált, inkább önnön hasát felmetszve tesz

– mindannyiánk előtt – vitézségéről végső tanúbizonyságot. Jól van, minden igaz szamuráj vágya ez. A néhai Naomasza herceg esete óta azonban még a vörös páncéllal ékes Ii-házban is ritkaságszámba megy ezen derekas elhatározás. Mint látható, vitézeink is felsorakoztak, hogy részesülhessenek a tiszteletreméltó halál felemelő látványában. Tessék tehát hozzálátni!

Minden az első perctől kieszelt terv szerint zajlott. Az Ii-ház jó előre felkészült az alkalomra, hallván a róninok méltatlan viselkedéséről. Majd móresre tanítják a csellengő népséget, hadd tudják meg, milyen nemzetség is az a bizonyos vöröspáncélos!

A vöröset különben régóta viselte a ház – pajzsán, páncélján, zászlaján. A nyereg, a kengyel, az ostor – minden vérszínben ragyogott rajtuk. Mikor rohamra indultak a jó vitézek, mintha lángförgeteg zúdult volna végig a csatamezőn. Fölséges látvány: rohamra indul az Ii-ház, a vörösbe öltözött! Ki ne hallotta volna hírét?

Csidzsiva Motome élete? Számít az? Legfeljebb csak annyit, mint a repkedő, tűzbe tévedt nyári bogaré.

Csúfondáros tekintetek kísérték a gyöngyszem nagyságú izzadságcseppeket, amint a szerencsétlen homlokán lefutottak.

– Nocsak, mi lelte? – tudakozódott gúnyos mosollyal Kageju. Ekkor Csidzsiva Motome váratlanul felszegte fejét és így szólt:

– Esedezem, hallgassák meg egy kérésemet! – könyörgött halálra váltan. – Egy kevés haladékot kérek, csak két napra engedjenek el! Nem szököm meg, el sem bujdosok. Történjék akármi, ígérem, időre megjövök!

– Innen már nincs visszaút! – lépett előre fenyegetően Omodaka Hikokuró.

– Könyörgöm...!

– Szégyentelen! – tajtékozott Omodaka, és nyála az ifjú felémelt arcába fröcskölt.

Csidzsiva Motome arcát irtózatossá harag öntötte el, ajkát véresre harapta. Kageju állával intett, hozzák a fegyverállványt! Arra pedig nem a rövid kardot készítették, hanem Csidzsiva törét.

– Parancsoljon, a sajátjával – mondta kajánul Hikokuró –, tessék csak nyugodtan. Remek darab... Megvárjuk amíg látványosan megforgatja odabenn!

Csidzsiva Motomé elöntötte a szégyen – törének acélját ugyanis csak egyszerű bambuszléc pótolta.

– Tövig beszúrni, megforgatni! – rivallt az ifjúra Hikokuró, holott tudta jól, hogy ez a lehetetlenséggel határos.

Az ifjú szó nélkül levette a tört a tartóról. Körben a vitézek lélegzetviasszafojtva figyeltek. Csidzsiva fogta a bambuszbót és minden erejét megfeszítve lemeztelenített hasába dőfte.

Rendesen a segéd azt sem várja be, hogy a jelölt megfogja a fegyvert, hanem suhint egyet a karddal és a fej nyomban porba hull. Annak okáért még az is megtörténhet, hogy a tört egy jelképes fehér legyező helyettesíti. De nem az li-háznál! Híkokuró mozdulatlanul állt kivont karddal Csidzsiva háta mögött.

– Vágjon már!!!

– Előbb a törrel! Balról jobbra végig...

Azután mikor a nézők gúnyos biztatásai közepette az emberfeletti erőlködéstől és a gyötrelemtől Csidzsiva kínjában kettéharapta nyelvét – csakis akkor villant meg kegyetlen segédjének kezében a meztelen penge.

5.

Hansirót nemcsak a haldokló barát utolsó kívánsága kötötte ehhez a fiúhoz. Egyetlen leánya, apja szemefénye, Miho ugyanis Csidzsiva Motome felesége lett.

A nagyúri pártfogó bukása idején – mikor el kellett hagyniok a palotát – ártatlan kis gyermek volt még Miho. Később azonban annál inkább magára vonta az emberek figyelmét elhunyt anyjához fogható ritka szépségével. Tagbaszakadt apjához hasonlítva első látásra aligha volt hihető, hogy a marcona férfiúnak ilyen gyönyörű leánya lehetne. Miho mezei virághoz hasonló, kendőzetlen szépsége nem sínylette meg életük sivárságát.

Már tizenöt-tizenhat éves korában, aki csak látta, ugyancsak unszolta az apát, adná be valami rangosabb helyre. Udvarhölgy, másodfeleség is válhat belőle, dísze–virága egy előkelő háznak!

Az apa azonban megátalkodottan visszautasította az ajánlatokat. Meglehet tudatában volt, hogy ezzel kihívja a sorsot maga ellen, mégse hajlott a jó szóra. Nemcsak saját hasznával nem törődött, ígérete is kötötte, így történt, hogy a világszép leány Csidzsiva Motome felesége lett, hiszen a fiatalokat még az ifjú apjának életében eljegyezték egymással. Mikor azután Miho betöltötte a tizennyolcat – megülték a lakodalmat, miután Hansiró legyőzte a nehéz sorsokra hivatkozó Csidzsiva ellenkezését. Természetesen a leánynak sem volt kifogása a házasság ellen. Csidzsiva és Miho napjai ezután szegénységben ugyan, de békés boldogságban peregtek. Házasságuk harmadik évében megszületett kisfiuk, Kingo.

Hansiró – mivel kényelmesebb egyedül – külön lakott tőlük, de miután megszületett az unoka, nem restellte a fáradságot, hacsak ideje engedte, átjárogatott hozzájuk. Fegyverhez szokott, kéréses kezével gyengéden ringatta a gyermeket, félelmetes orcáját pedig különféle mulatságos formára igazította Kingo mulattatására, mely foglalatosság mindkettőjüknek felülmúlhatatlan

örömet okozott. A kisfiú megérthette a furcsa fintorokat, mert igencsak ragaszkodott marcona öregapjához, kis arcán gödröcske jelent meg a nevetéstől.

– Nézzenek oda – szólt a nagypapa tettetett nehezteléssel, de belül semmihez sem fogható gyönyörűséggel –, szamuráj kölyke, vagy mi, az arcán gödröcskéekkel! Miho is szép gyerek volt, de ez még rajta is túltesz!

Az efféle időtöltés elfelejtette Hansiróval, hogy valaha is a vitézek elejéhez tartozó rettenthetetlen hadfi lett volna, nagyúri szolgálatban.

A kisgyermek közelében mindig a béke hangja hallatszik, a gyöngyöző kacagás. És ez egészen más boldogság volt, mint a jólét, amikor a szamuráj a biztos megélhetés birtokában még semmi szükségét sem látott.

A derű órái azonban egyszer véget érnek, hasonlatosan a meleg fényt árasztó magányos gyertyaszálhoz, melyet hirtelen szélroham olt el. Váratlanul törnek rá az emberre a nemszeretem, kietlen idők. A balsors csápjait először a törékeny termetű Miho felé nyújtotta ki.

Beköszöntött az új esztendő, Kingo három éves lett, de édesanyja, Miho már az ősz eleje óta egyre csak sápadt, fáradtságra panaszkodott. Egy éjszakán hirtelen rengeteg vért hányt és elvesztette eszméletét. Születésétől fogva elég vékonypénzű volt szegény, ha egy enyhe szellő kicsit megfújta, máris ágynak esett. A végsőkig feszített testi munka megtörte a szerencsétlen asszonyt. Gyenge tüdejét a betegség démonai rohanták meg, hogy a védetlen testet irgalom nélkül elemésszék.

Abban az időben Motome kis falusi iskolában segédkezett, a környékbeli gyerekeket tanította betűvetésre. Éppen csak betevő falatra jutott, gondolni sem lehetett arra, hogy asszonyának drága orvosságból is jusson elegendő.

Napról napra soványodott Miho, szemmel láthatóan fogyott belőle az élet.

A következő évben, vagyis a történetünk idején, koratavaszon a kis Kingo fájlalni kezdte a fejét, homloka tapintásra tűzforrónak tűnt. Megfázhatott – gondolták – ágyba fektették. Ám a láz három nap múltán sem csillapodott. Orvos nem volt a környéken, és ha lett volna? Majd éppen egy koldusbotra jutott rónin gyermekéért töri magát?

Motome végsőkig elkeseredett. Ebben az időben felesége, akire számíthatott volna, régóta fel sem tudott kelni betegágyából.

A férfinak egyre csak azon járt az esze, honnan szerezhetne pénzt, pénzt, pénzt...

Azon az estén kapóra jött Hansiró, rábízhatta a gyereket:

– Vigyázz kérlek egy kicsit Kingóra, feltétlen visszajövök. Mindjárt itt leszek! – kérte apósát, maradna náluk estig, gondolzza

a fiúcskát, azzal elrohant valahová. Hansiró szánakozva nézte, ahogy a veje sebbel–lobbal kitámolyog az ajtón.

– Szegény fiú... – mormogta magában. De akkor már késő volt, Hansiró sem tudott segíteni rajta. Mindent pénzzé tettek addigra, hogy megélhessenek valahogy. Eljött az este és Motome – sehol. Kingo egyre nehezebben szedte a levegőt, keservesen kínlódott. Hansiró megsimította a gyermek fejét – az csupa tűz volt, valósággal égetett.

– Borzasztó! – Hansiró borogatta a kis fejet, de a láz nemhogy csillapodott volna, még a csöbör víz is felmelegedett, melyben a vizes ruhát kifacsarta. A légzés egyre szaggatottabbá vált, a gyermek látványa még a közömbös idegent is megrendítette volna.

A régóta ágyhoz kötött Miho, vékonyan, mint az imádkozó sáska, valahogy összeszedte magát és lassan feltápászkodott.

– Nézd csak – korholta az apja –, azt hiszed, attól, hogy felkelsz, talán még Kingo láza is elmúlik?

Hansiró nem tudta mitévő legyen, elfogta a nyugtalanság. Nem is nyugtalanság, valójában a számára addig teljesen ismeretlen érzés, a félsz kerülgette. A gyermek láza egyre hevesebb lett. Nem volt kétség, a könnyű megfázás pillanatok alatt súlyos betegségbe csap át.

A magas láztól síró gyermek ide-oda vetette magát, a kintől görcsbe rándult, szeme fehérje borzadva meredt az ürességbe. Motome egyre késett. Mikor rohanvást elindult otthonról, nem tudni hova, kérve, hogy vigyázzanak a gyermekre, utoljára látták.

6.

Azután már késő volt a bánat. A rossz hír bezzeg nem váratott magára. Az Ii-házban történetek után széltében–hosszában tárgyalták az edóiak, hogyan kényszerítették Csidzsiva Motomé arra, hogy összekaszabolja magát.

„Az Ii-ház már csak ilyen...”

„Amit egyszer a fejükbe vettek, annak meg kell lennie...”

Többnyire mindenki egyetértően és elismerően nyilatkozott arról, hogy keményen bántak Csidzsiva Motoméval – az esetleges követőknek szánt figyelmeztetésül. A róninok ezután már visszarettentek attól, hogy túlságosan alkalmatlankodjanak nagyúri házaknál, kétségük sem maradt afelől, hogy balul üt ki a dolog.

Hét-nyolc napra rá azonban már többet is lehetett hallani:

– Mondják, hogy csak bambuszpengét viselt... gyalázat... – szólt egy estén az ivóban egy iparosféle ember, aki már ivott egy keveset cimboráival.

– Az ám. Bambusszal nem illik ilyesmit csinálni...

A hírt a megindultság legkisebb jele nélkül adta elő a társaságnak, ám egyszerre inába szaladt a bátorsága, a szusz belészorult. Mintha a föld alól bújt volna elő, egy ötvenöt-ötvenhat év körüli rónin alakja magasodott fel mögötte vészjósloán.

– Ki vele! Mi történt azután?! – rivallt a beszélőre, miközben azzal a mozdulattal kapott a kardhoz, melyből egyúttal emberhalál is eshet, akár abban a percben. Az iparosféle pánikba esett, látta, hogy nincs menekvés, arcán akkora pofon csattant, kis híja volt, hogy össze nem csuklott tőle.

– Honnan tudhatja azt a magadfajta! – rázta ki belőle a lelket Hansiró.

Ám a rónint valósággal letaglózta a hír. Belényilallt, hogy a fickó igazat mondott. Hansiró aranyrögbe metszett, cserzett bőrrü arcát sűrűn pergő könnycseppek mosták.

Magára maradt. Veje erőszakos halálát követően nemsokára a láz kínjai közt vergődve befejezte kurtára szabott életét a kicsi Kingo. Három nap sem telt belé, Miho követte gyermekét a halálba. Az egész olyan hirtelen jött, mint egy rossz álom. Hansiró úgy érezte, mintha bármelyik percben láthatná unokáját, amint szalad felé az úton:

– Nagyapa!

Végül meghozták Motomé holtan, Hansiró ráborult és az emberek szeme láttára sem tudta magába fojtani zokogását.

– Bocsáss meg bolond fejemnek! Nem tudhattam...

A tetemen ugyanis ott hevert a bambuszpengéjű rövid kard. Hansiró ebből döbbsen rá: mi is történt valójában Motoméval. A nagyobbik kard – melynek a hozzáértő segéd kezében a harakiri befejezése lett volna a dolga – az sem volt valódi, pengéje bambuszból kipótolva. A mindennapi betevő falatért, Miho orvoságáért Motome mindkét kardjának acélját feláldozta. Pedig a kisebbik és a nagyobbik penge csillanása egykor apjának szemfénye volt. A fiú pedig nagylelkűen áruba bocsátotta atyai örökségét.

– Bocsáss meg, Motome...

Hansiró heves szemrehányásokkal halmozta el saját gondatlan fejét. Hiszen Motome nem sajnálta a családjáért odadobni azt, amire ő úgy vigyázott, mint az üdvösségére. A fegyvereire az oldalán.

– Hogy lehettem ilyen kicsinyes!

Micsoda kétségbeesés hajtotta Motomé – aki régen maga is olyannyira szájalmasnak tartotta a főúri portákon kuncsorgó róninokat –, ha ehhez az eszközhöz folyamodott. Elmondhatatlan harag szorította össze Hansiró szívét. Arra gondolt, hogyan halt kínhalált az ifjú ezek szeme láttára, miközben ő mit sem sejtett. Gyűlöletét az li-ház megbocsáthatatlan eljárása iránt – alkalomra várva – sokáig, mindvégig táplálta magában.

Cugumo Hansiró mindezt sorra előadta, majd Szaitó Kageju háznagyon kezdve végighordozta tekintetét a vitézi karon, amint ott felsorakoztak.

– Mit tartanak erről uraságtok? Magam is elismerem: nincs arra szó, milyen hitvány vitéz, aki nem áll hamis ürüggyel alkalmatlankodni. Zaklatni az uraságokat azzal, hogy portájukon fogja kihásítani magát!

De amit méltóságok Csidzsiva Motoméval műveltek – azt egyenesen gyaláznak tartom. Ha egy szamuráj halála fokán – nem törődve sem saját hírével, sem a szégyennel néhány nap haladékat kér – annak bizony nyomós okának kell lennie. Annyi jóindulatot megérdemelt volna, hogy egy árva zokszót szólhasson, tudassa méltóságokkal, ugyan már mi végre kéri a haladékat... Hiszen világosan megmondta, ígérte: néhány napot kér csupán, nem akar elszökni, vagy elrejtőzni. Nem olyan fából faragták, hogy ne tartotta volna a szavát, ha egyszer ígéri, néhány nap múltán feltétlenül visszatér.

Úgy tartják: a szamuráj olyannyira tiszteli a halált, hogy egész életét arra az egyetlen pillanatra teszi fel.

Ez a nemes szándék azonban Motome esetében meghiúsult. Nem látta előre, milyen helyzetbe kényszerítik. Ütött az órája, balsorsával szembe kellett néznie.

Meghalni méltósággal kell, nyugodt szívvel, túl a köznapi gondokon. Csidzsiva Motomét megfosztották ettől.

Asszonya halálos ágyán zihált, kicsiny gyermekét a láz kínjai gyötörték. Kétségkívül számolt azzal, hogy ha már így fordult a dolog, néhány nap alatt megteszi a tőle telhetőt, családját rábízva apósa gondjaira, majd visszatér az Ii rezidenciába.

Végtére a szamuráj is csak hús-vér ember! Nem élhet a levegőből. Szeretteire gondot kell viselnie!

Apósa, a rettenthetetlen vitéz mély fájdalommal ébredt rá – családjáért hajszolták Motomét a halálba és a kétségbeesésbe.

– A közönséges városi nép persze szájára vette, széltében-hosszában tárgyalta a bambuszkardot viselő rónin esetét és nem kétséges, mindenki jót mulatott a rovására. De akár ezer, vagy tízezer szájjal nevetnek, magam semmiképpen sem tartok velük. Sőt inkább a kétségbeesés kerülget engem is – folytatta Hansiró. – Az emberekben sokféle lelkület lakik, ki értené meg őket? A nevetők csak mulassanak. A hatalom nem ismer irgalmat, feláldozza játszmáiban az ártatlanokat és a gyehenna fenekére küldött róninok nyomorúsága mit sem számít annak, aki maga nem szenved szükséget semmiben! Vajon akik kinevették –, mihez kezdtek volna a végsőkig csigázott Motome helyében?

Hansiró – mint felajzott nyilat – a háznagyra szegezte tekintetét és Kageju egy kurta pillanatra vissza is hőkölt tőle. De csak egy szemvillanásnyira, hogy azután elvetemült mosollyal megszólaljon:

– Eh, mikor lesz már vége a mesének? Kifogyott-e már a siránkozásból?

A rónin végigsimított gyűrött kimonóján és nyugodtan folytatta.

– Cugumo Hansirónak immár semmi vesztenivalója sincsen ezen a világon. Méltóságod kedvét leli majd benne, ahogy végrehajtja a harakirit.

Kérésem csupán annyi – mint már említettem az imént – legyen segédem Omodaka Hikokuró!

– Hikokuró beteg.

– Nocsak, hallatlan... Szintúgy Macudaira Hajatonoszó, Kavabe Umanoszuke is? Ki hiszi ezt el, Kageju háznagy úr? – szólt magabiztos mosollyal arcán Hansiró, mint aki nagyon is jól tudja, mit beszél.

– Úgy látszik, a vörös páncéllal ékes Ii-ház büszkeségei közé sorolt legjava vitézek becsülete sem egyéb, mint megtévesztő látszat, hívságos cafrang!

7.

Csakugyan hazugság volt a betegség, nem is azért maradtak otthon a vitézek. Tudta ezt Hansiró.

No, meg rajta kívül még hárman: Omodaka Hikokuró, Macudaira Hajatonoszó, Kavabe Umanoszuke.

Mikor ugyanis Hansiró már minden részletet megtudott vejenek kínhaláláról, percnyi késedelem nélkül hármójuk nyomába vetette magát. Egyre csak leste, hol bukkannak fel. Hiszen éppen ők voltak a főkolomposok abban, hogy Motomét az Ii-házban ilyen korán elérte szörnyű veszte. Hikokuró volt az, aki kieszelte és mindvégig erőltette bambuszkarddal is a harakirit, nem tudott betelni áldozata kínjaival. A harakiri segédje a lefejezéssel késlekedő Macudaira Hajatonoszó tiszte volt. A gonosz tervet az irgalmatlan Kavabe Umenoszuke főzte ki.

Hansiró megtalálta őket, jól megjegyezte arcukat. Ám a kedvező alkalom még sokáig váratott magára. Meddő napok követték egymást. Eltelt három, eltelt négy hónap, de a rónin nem adta föl. Az öregek konokságával pergette napjait, mindent egy lapra tett és végül szépen sorban el tudta kapni mindhármukat.

Elsőnek vette Omodaka Hikokurót, aki egy napon éppen a szolgálatból tartott hazafelé megszokott útján. Hansiró utána lopódzott, megvárta, míg elhagyatott helyre nem érnek, utána iramodott, gyors lépésekkel beérte és rákiáltott.

– Megállj! Omodaka Hikokuró vagy, igaz-e?

A hatalmas rezidencia falain kívül álltak, előttük az üres mező, körülöttük lassan leszállt a sötétség. A hely igazán alkalmasnak mutatkozott a leszámolásra.

– Hee, ki az? – hökkent meg Hikokuró, de amint megfordult, arcát szinte súrolta egy hangtalanul kirántott kard éle.

– Mit művelsz? Bántottalak én?

– ...

– Ki vagy te, mondd a nevedet!

– ...

Hansiró nem felelt, csak némán a szamuráj mellének szegezte a meztelen kardot. Hikokuro megborzongott. Tisztában volt vele, hogy kutyaszorítóba került. Fél lábbal már a sírban – behozhatatlan lépéshátrányban találta magát. Nem ismerhette ellenfele szándékát, és ez csak fokozta rettegését. Ugyan mivel haragíthatta magára? Fogalma sem volt. Vitézi mivoltához méltatlanul egyre csak a megfutamodás forgott a fejében. Annyi hely sem adódott, hogy kardot ránthatt volna. A másik meg a mellének szegezett pengével bökölte, bár egyelőre nem mutatott semmi gyilkos szándékot. Hikokuro számára félelmetesen hosszú percek teltek el – kiszolgáltatva támadója kénye-kedvének... A rónin ekkor visszavonta fegyverét.

– Ki a karddal!

Ám abban a pillanatban, ahogy kiröppent hüvelyéből az ellenfél pengéje, Hansiró lesújtott.

Levágta ellenfele bal ruhaujját, s mielőtt az megmoccanhatott volna, sorra kerítette a megrettent Hikokuró jobb oldalát is, kisértetve a szamuráj öve, majd az öltözet gallérja is cafatokban csüngött a szamuráj sértetlen testén. A megrettent ember akaratlanul felnyögött:

– Összetéveszt valakivel!

– Ide a varkoccsal – cserébe az életedért – kiáltott a rónin, s csapása nyomán a szamuráj hajdísza egy suhintásra porba repült.

– Emlékezz Csidsziva Motoméra! – hagyta meg neki végezetül, azzal eltűnt, mintha a föld nyelte volna el.

Két, majd három napra rá így járt Macudaira és Kavabe is. Hansiró – miután meggyőződött róla, hogy a meggyalázott vitézek egymás után kimentették magukat a szolgálatból, vakmerőn és hívatlanul beállított az Ii-ház portájára.

Nem fért hozzá kétség, hogy azok hárman a szamurájvarkocs, a *csomme* hiányát mindaddig titkolni akarják, míg a haj újra nem nő. De hiába, végül is nem lehetett a betegség álcája mögé rejteni a szégyent.

– Úgy látszik, hogy a vörös páncéllal ékes Ii-ház büszkeségei közé sorolt legjobb vitézek becsülete sem egyéb, mint megtévesztő látszat, hívságos cafrang!

Amikor Hansiró ezt így, egyenesen a háznagy szemébe vágta, Kageju arcát halálos sápadtság öntötte el. A vitézek sokasága éktelen haragra gerjedt. Egy emberként rontottak volna a róninra, hogy nyomban levágják.

Cugumo Hansiró azonban csak hidegen nevetett a mérgükön. Számára már nem volt drága az élet. Motome, Miho és – öreg napjainak egyetlen vígassága, a kicsi unoka, Kingo – mind halottak voltak már. Csak a tétlen, üres nyomorúság maradt utánuk. Nem volt már, mi marasztalja ezen a világon.

– Ezt a portékát meg küldjék el nekik! – mondta, azzal előhúzta rongyai közül a levágott hajcsomókat és megvetően odavágta Kageju háznagy lába elé.

Felirat díszelgett rajtuk: „A nagyságos Ii-ház csatlósának – itt következett a név – tiszteletreméltó varkocsa”.

A nagyságos Ii-házban ekkor a felbőszült vitézek lekaszabolták Cugumo Hansirót. Feltehetően ezzel egy időben Omodaka Hikokuro és társai szobájukba zárkózva végrehajtották magukon halálos ítéletüket.

Mindhárman ugyanazt a levelet kapták kézhez Hansirótól:

„Van szerencsém e mai napon Nagyságod varkocsát a nagyságos Ii-ház előljárójának tisztelettel átnyújtani.”

A kérők, Kohajato és Genpacsi

(*Kohajato to Genpacsi*)

1.

– Mi lett velük, elmentek? – fordult a feleségéhez Icsidzaemon, amint az asszony visszatért az előcsarnokból a fogadószobába.

– Kifele is egyszerre léptek ki a házból – válaszolt Cune, mint akinek semmi különös nem tűnt föl a legények viselkedésén.

– Fura fickó mind a kettő... – nevetett Icsidzaemon az iménti látogatókon – A nagy egyetértésből is megárt a sok!

– Miért? Az ilyen barátság igazán derék dolog – így az asszony. Szavai Icsidzaemon fülében meglehetősen együgyűen csengtek. A cseresznye virága elnyílt már, szirmok szállingóztak a levegőben. Egy ilyen napon, délután történt, hogy Icsidzaemonnál, vagyis a Cugava-háznál megjelent két fiatal vitéz, hogy tiszteletét tegye. Bizonyos Ikuno Genpacsi és Aszakura Kohajato.

Egyikük, a fent nevezett Genpacsi, családja örököse, százötven bála rizs évi jövedelmet húzott a lovasságnál, ott szolgált Kohajato is, a másik, neki meg százhetven bála rizs jutott, továbbá az Aszakura családban az elsőszülött rangja.

Genpacsi és Kohajato korára nézve egyaránt huszonhat esztendő volt. A lányos háznál, vagyis Icsidzaemonéknál hírből-látásból mindkettejüket ismerték, de azért eleddig annyira nem, hogy az ifjak csak úgy beállíthattak volna hozzájuk.

Icsidzaemon, a családfő, mégis fogadta őket.

A látogatók egy kurta órácskát időztek ott, s már távoztak is.

– Fura fickók... – ismételte Icsidzaemon.

– Ugyan miért? – érdeklődött az asszony.

– Tudom is én... – felelt talányosan a ház ura, de érdekes módon az arcán nyoma sem volt a neheztelésnek, inkább úgy tűnt, mintha kedvtelve gondolna az ifjakra. Cune ekkorra már sejtett valamit:

– Csak nem?...

– De bizony.

Most már feltűnt az asszonynak, hogy két ifjú vendégük egyidősforma.

– Nem volt velük házasságközvetítő sem... – mondta –, melyik jött akkor lánykérőbe?

- Ha csak egyikük lett volna, nincs abban semmi meglepő...
- Csak nem mind a kettő?!
- De úgy ám.

Icsidzaemon nyugodtan végiggondolta a történeteket. Hogy is volt? Genpacsí azon kezdte a szót, hogy:

- Micsi kisasszony... – itt azután Kohajato csatlakozott:
- ...kezét megkérni jöttünk tisztelettel.

Miután egy darabig választ nem kaptak, ezúttal Kohajato zendített rá:

- Micsi kisasszonyt...
- ...szeretnők feleségül kérni tisztelettel – kapta el a mondat végét Genpacsí.

Végre aztán Icsidzaemon rájött, hogy itt korántsem azért visszhangozza egyik a másikat, hogy nyomósabbnak hasson a kérés. Ugyanazt akarja mindkettő!

– Kegyelmetek talán még mondókájuk sorrendjében is meg-
egyeztek?

– Igen, sorsot vetettünk rá. – hangzott kórusban a válasz. –
Várjuk tisztelettel a beleegyezését és kérjük, hogy mint a család
feje, juttassa el hivatalos úton a választ az előljárókhöz.

Így folyamodtak a lányért egy emberként – ketten.

Valójában – néhány nappal azelőtt – házassági szándékát
Genpacsí hozta fedte föl elsőnek, így szólt Kohajatóhoz:

– Én bizony arra jutotta, hogy megkérem a Cugava-házból
Micsi kisasszony kezét... mit szól ehhez?

Kohajato váratlanul kijött a sodrából:

– Hogyisne! Nagy baj lenne abból. Méghozzá nekem, hiszen
Micsit én akarom elvenni.

– Nocsak!? – így Genpacsí. – Hát... ha már így megtudtam:
hogyan is tolhatnám magam előre?

– No, de azt én sem tehetem ám.

Ezért kettesben mentek lánykérőbe azon a bizonyos napon.

– Fura fickók! – szólt az apa, Icsidzaemon.

– Bizony – furcsállotta az esetet most már az asszony is.

Általában szólva ilyen esetben az a szokás, hogy ha mondjuk
Genpacsí rukkol elő elsőnek, gondolhatja ugyan erre a másik,
hogy neki is éppen szívéből szól, de – mint igazi samurájnak –
a szeme sem rebben, szó nélkül hagyja a dolgot és szépen vissza-
vonul.

Ám Kohajato elvesztette a fejét és elszólta magát:

– Hogyisne! Nagy baj lenne abból!

– Ha belegondolunk, mégiscsak így volt őszintébb – mondta
erre Cune, az asszony. Nem kétséges, hogy Icsidzaemon sem
gondolta másként, de csak annyit szólt megint, hogy:

– Fura fickók! – méghozzá érezhető rokonszenvvel.

Különben – amilyen természete volt Cugava Icsidzaemonnak – teketória nélkül kikergeti őket a házból és rájuk is ripakodik:

– Micsoda faragatlanság ez! Be mernek ide állítani ilyen szándékkal – házasságközvetítő nélkül!

De... nem mondta. Összefonta a karját és feltette a kérdést:

– Most azután mitévők legyünk?

Ebben az esetben még azt sem tehetette, ahogy szokásban volt a nemesi samurájcsaládban, hogy tudniillik sorra járja a rokonságot és egyenként kipuhatolja a véleményüket.

Végül is a ház ura saját tetszése szerint maga dönt ilyenkor!

Icsidzaemon estére mégis összehívta a családot: vagyis csak a szóban forgó leányt, Micsit, elsőszülött fiát, Jadzsúrót, meg azután a feleségét, Cunét.

Jadzsuró huszonöt volt ekkor. Közvetlenül nem, csak hírből ismerte Kohajatót, Genpacsit.

– Bármelyiküket is nézzük, kivetnivaló egyikükben sincs – jelentette ki. De ebből egyáltalán nem következett, hogy pártolta volna eljárásukat:

– Vissza kell őket utasítani.

Az okát Icsidzaemon is sejtette.

– Nehogy összeveszejtsük őket! Azt semmiképpen, igaz?

Jadzsuró bólintott.

– Erről szó sincsen – ellenkezett Cune –, nem is úgy viselték magukat, mint akik Micsi miatt összetűznének egymással.

– Nem úgy! Mégiscsak vissza kell őket utasítani.

Harag nincsen. Szó sincs arról, hogy a kérők közül bármelyik ne lehetne elfogadható párja a leánynak, erősködött Jadzsúró.

Maga Micsi mindvégig lesütött szemmel hallgatott, olykor felemelte a fejét, majd meg lehajtotta. Nem szólt egy szót sem, de azért az apja figyelmét nem kerülte el, amint a lány arcán egy-egy pillanatra halvány mosoly suhant át.

– Ha lehetne, én választanék – mondta az apa. Jadzsúró sietve hozzátette:

– Semmiképpen sem ellenkezem apámuram akaratával. Szóba sem jöhetett volna, hogy az elsőszülött fiú szembeszegüljön a családfővel, Jadzsúró egyszerűen csak kimondta a véleményét.

Az anyának, Cunének sem volt ellenvetése. Igaz, beállítani valahová közvetítő nélkül, és választ kérni – kissé szokatlan, de ha egyenlő eséllyel két ifjú is jelentkezik: nem rossz lánykérés. A gond csupán annyi, kettejük közül melyiknek mondjanak igent.

– Micsi vajon mit gondol erről? – kérdezték végre a lesütött szemű leányt is, de helyette Cune szólt s vetett egyben mentőövet szabódó leányának:

– Ugyan ne erőltessük már...

– Kissé tanácstalan vagyok... – ezt Icsidzaemon mondta, de korántsem volt annyira nagy zavarban. Látszott rajta, hogy titokban kissé mulattatja a dolog.

– Apámuram, hiszen nem is nekünk kell választani... – villantotta ki fehér fogát a fia.

– Igaz! – döbönt rá Icsidzaemon. Tényleg, annyi bizonyos, hogy nem az ő dolguk, hogy megoldást találjanak. Át lehet hárítani a kérőkre a választás gondját.

– Micsi... – szólt a lányára és folytatnia sem kellett, mert Micsi olvasott apja gondolataiban, megértette, hogy neki nem kell döntenie.

Genpacsival és Kohajatóval jó néhányszor összefutott, de esze ágában sem volt szóba hozni a dolgot, hiszen egyikük sem volt ellenére.

– Az apára bízunk, igaz? – kérdezte az anyja.

– Aha – szólt a válasz, mint a légyzümmögés.

2.

Néhány nap múltán egy délutánon, mivel előző nap Icsidzaemon üzent nekik, megjelent Genpacsival és Kohajatóval.

– Egyidőben kaptuk kézhez sorait... Elnézést az alkalmatlankodásért... – szóltak, egymás között váltogatva a szót. Valóban, Icsidzaemon két küldöncről is gondoskodott, hogy egyszerre érjenek a kérőkhöz. Üzenete így szólt:

„Kérjük, várjanak a kapunál, bebocsáttatást nyernek majd, mihelyt hatot üt az óra.”

– Ez nem tréfabeszéd.

– Világos – egyeztek meg a kérők, a megadott időben el is mentek, aztán illő módon letelepedtek.

– Helyt adunk kérésüknek, de a döntést már nem mi hozzuk, kérjük, egyezzenek meg egymás között! – indította a beszélgetést Icsidzaemon.

– Megértettük – jelentették ki a kérők ellenvetés nélkül.

– Hát ezt jól kieszelték... – a lányos ház kapuját elhagyva egymásra néztek és elnevették magukat. A legények viselkedése Icsidzaemon fülébe jutott, mivel Jadzsúró hazatértében éppen arra járt.

Icsidzaemon erre megint csak kedvenc szavajárását tudta ismételni.

– Fura fickók–, majd hozzátette: – milyen mulatságos.

Érdekes lett volna tudni, hogy azok ketten mire is jutottak. Így, vagy úgy, Icsidzaemon mosolyogva latolgatta magában az esélyeket. Cune kissé neheztelt.

– Szemtelenség... – jegyezte meg, de furcsamód ő is palástolni

akarta derültségét. Érzéseikben osztozott Jadzsúró. Csak az érintett, vagyis Micsi arca volt kissé borongós. Nem szeretette volna, hogy miatta ifjak civakodjanak. Végig sértette ez a gondolat, nem tudott róla elfelejtkezni.

– Ne félj Micsi, majd csak megegyeznek valahogy – nyugtatta Jadzsúró.

Megint eltelt néhány nap. Lehullottak a cseresznyevirágok szirmai és a fákon megjelentek a nedves, zöld levelek.

Ám azok ketten nem kerültek elő.

Micsi néha felsóhajtott.

– Nagyon várja már... – mindenki sajnálta szegényt, de mit tehettek volna érte?

Cune is aggódott a szíve mélyén. Bizonyára Jadzsúró sem volt olyan közömbös, mint amilyennek látszani szeretett volna.

Ez a Jadzsúró egyik este sötét arccal jött haza a gyakorlótérről.

– Ikuno Gonnodzsó uramat meggyilkolták.

– Hogyan? Genpacsi atyját?

Gonnodzsó valami hivatali dolgon összeszólalkozott Kudó Den'emonnal, az meg, hogy a vitában alulmaradt, lekaszabolta Genpacsi apját.

– Úgy hallottam, tegnap este történt.

– Lesből támadt rá?

– Úgy beszélnek, Kudó belopódzott a házba, ott leste ki áldozatát, egyetlen kardcsapással végzett vele, majd nyom nélkül eltűnt.

– Akkor Genpacsi lánykérésének befellegzett.

Rövidesen Genpacsira száll a családfő tiszte, tehát éppenséggel előáll az, amit előre nem látható kényszerhelyzetnek neveznek. Ám az ifjú nem nyughat, míg meg nem bosszulja a gatzettet: vállalnia kell a felelősséget, elégtételt kell vennie a gyilkoson.

Másnapra előkerült a másik ifjú, Kohajato.

– Genpacsi elfoglaltsága miatt ezúttal egyedül jöttem.

Az ifjú tolmácsolta az üzenetet, miszerint Genpacsi elnézést kér, de tekintsék múltkori ajánlatát – semmisnek.

Elégtételt venni főbenjáró vétségért – könnyű mondani, de a valóságban ez nem olyan egyszerű, mindennapos eset. Ritka szerencse, ha valaki három–öt év alatt sikeresen végére jár az ügynek, olyik tíz, tizenöt esztendő múltán sem tud célba érni. Pedig a feladat teljesítése nélkül nincsen visszatérés a szolgálatba. Vagy céltalan bolyongássá válik az élet, vagy feladva a hazatérés reményét, új életet kezd az ember az ismeretlenben – csak e két út között lehet választani.

– Még ha – mondjuk szerencsés esetben – öt év leforgása alatt sikerül is a tetttest utolérni és megbüntetni... azalatt Micsi kisaszony felett eljárnak az évek. Ezt tőle nem várhatja el senki,

tehát kéretik a múltkori lánykérést meg nem történtnek tekinteni.
– tolmácsolta Kohajato, hozzátéve, hogy mindez szóról-szóra Genpacs szájából származik.

– És mi a szándéka Kohajato úrnak? – kérdezte a fiatalembert Icsidzaemon.

– Természetesen, mint Genpacs, magam is visszavonom ajánlatomat.

– Ez így igazságos. Tudomásul vesszük.

Icsidzaemonnak nagy bánatára fel kellett adnia a reményt, az érvek előtt meg kellett hajolnia.

Kohajato mondókája végén elhallgatott egy kicsit, de úgy tűnt, mintha még valami nyomná a lelkét.

– Nos?

Kohajato nehezen fogott hozzá:

– Mit is akarok mondani... Áadtam mindazt, amit Genpacs megbízásából közölnöm kellett...

Kibökte, hogy szabad-e kérnie Micsi kisasszonyt, várna még három évet, míg Genpacs végére jár küldetésének.

– És ha lehetne, tartsák javaslatomat titokban Genpacs előtt.

– Ilyet nehezen ígérhetek.

– Én mégis kérném...

– Ne makacskodjék – utasította rendre a családfő, de belül nem neheztelt.

– Elnézést, ha túl messzire mentem – Kohajato gyorsan elköszönt. Az eset napok múlva jutott Micsi tudomására.

– Nos, akkor várjuk csak meg Genpacs urat – gondolta magában.

A május beköszöntével egy szép napon odaállt a Cugava-ház kapujába Genpacs – útrakészen. Kinézett Icsidzaemon és hívta, jönne beljebb.

– Köszönöm – mondta az ifjú –, engedelmeükkel idekint maradnék.

– Indul elégtételt szerezni?

– Igen, elmúlt már a negyvenkilenc nap, a megholt lélek már odaát van.

– Szívből kívánok minden jót küldetése szerencsés teljesítéséhez.

– Mélyen lekötelez. – hajtotta meg a fejét tisztelettel Genpacs, majd kissé megváltozott arccal folytatta:

– Bátorodom kéresemmel alkalmatlankodni.

– Mondja csak – bízatta Icsidzaemon, hogy megkönnyítse a szót.

– Megkérhetném tisztelettel, hogy adják Micsi kisasszonyt Kohajatóhoz?

– Kohajato már közölte, hogy visszavonja ajánlatát.

– Ezt magam is hallottam már tőle.

- Akkor most?...
- Kérem, hallgassanak énrám...
- Ez igen derék... – mondta Icsidzaemon de nem bólintott rá, Genpacsí érezte, hogy nincs értelme tovább erőltetnie a dolgot. Elbúcsúzott:
- Bocsássanak meg nekem... – majd sarkon fordult és már csak távolodó alakját követhették a szemükkel.
- Fura fickók... – mormogott magában megint Icsidzaemon.

3.

Kétszer is fordult az esztendő mióta Genpacsí elutazott, hogy végrehajtsa küldetését. Hervadt már a tél végét jelző szilvavirág, beköszöntött a cseresznyevirágzás ideje.

Micsi húsz éves lett, már jócskán eladósorba került. Háromszor is megkérték már, de Icsidzaemon mindenkit elutasított. A leány pedig hálás volt érte, szépen megköszönte, valahányszor tudomására jutott.

Genpacsinak azonban se híre, se hamva. Arról szó sem lehetett, hogy családjánál érdeklődjenek, hiszen még nem fűzték össze őket rokon, vagy baráti szálak.

Cune néha kissé tapintatlanul megjegyezte:

- Bizonyára sokat töri magát szegény Genpacsí...
- Vajon mikor tér már haza? – sóhajtott a leány.

Icsidzaemon is töprengett. A kilátások nem voltak túl biztatóak. Megkérte barátját, Szenuma Csúbee jegyzőt, aki utánanézett hasonló eseteknek a krónikákban. Az eltelt ötven esztendőben öt hasonló ügyre akadt. Ezek közül annak rendje-módja szerint csak kettő jutott el a teljesítésig, a többi három nem nyert elintézt, az utolsóhoz cinóberszínnel odarótták:

„*A család kihalt.*”

Mindezt Icsidzaemon Micsinek nem mondta tovább. Nem vitte rá a lélek. Egy ízben üzenetet küldött Kohajatónak, fáradna el hozzájuk – abban a reményben, hátha ő tud valamit Genpacsí hollétéről.

Az ifjú udvarias elutasító választ küldött, de hozzátette:

- Mind ez ideig Genpacsí felől semmit nem tudok.

Nyilván azért állta meg, hogy hírt adjon magáról, nehogy lefelével megrkassa szegény Micsit.

- Kemény fickó! – ismerte el magában Icsidzaemon.

A cseresznyefák elhullatták szirmaikat. Ekkor szóbeszéd kerekedett és eljutott Icsidzaemon fia, Jadzsúró fülébe is.

Azt beszéltek, hogy az Aszakura-házban Kohajatóra szállt a családfői tisztség. Apja, Mondo ugyanis visszavonult, Kohajato pedig örökébe lépett, még a Mondo nevet is átvette tőle.

– Akkor asszonyt is kap egyhamar – vélte Icsidzaemon.

Ha már családfő lett, nyilván nem maradhat tovább legénysorban.

– Erről nem hallani.

– Hát akkor?

– A tisztség átvételével egy időben kérvényezte, hogy azt később öccsére ruházhassa át. Tehát mégsem szándékozik megházasodni – vélekedett Jadszúró.

Ugyan ki feltételezné Kohajatóról, hogy míg elválaszthatatlan barátja valahol az ismeretlenben bolyong, addig ő idehaza család-alapítással foglalatostkodjék.

– Eltúlozza a lovagiasságot – furcsállotta Icsidzaemon.

– Ha Gonnodzsó uram életben marad, ugyan mi lenne most? – tűnődött Cune asszony halványan mosolyogva. Erre Micsi, aki némán ült ott eladdig, sebbel-lobbal felállt és kiment a szobából. Mikor behúzta maga mögött az ajtót, maga is sejtelmesen elmosolyodott.

Mert ha egyszer Kudó En'nemon nem vágja le Gonnodzsó uramat, Genpacsinak sem kellene most úttalan utakon bolyongania, hogy elégtételt vegyen atyja haláláért. Így azután a két jó barát már kieszelhetett volna valamit Micsi gondjának orvoslására. Hogy azután ez milyen megoldás lett legyen, erre Icsidzaemon és Cune is igen kíváncsi volt. Ám Micsi szemszögéből nézve még a szüleitől is tűrhetetlennek tűnt, hogy megmosolyogják.

Megállt kint a tornácon.

A kertben az egyik cseresznyefa már félig virágba borult.

– Tényleg, mi lett volna fordított esetben... – tűnődött. Vagyis ha nem Genpacsinak kellett volna elmennie elégtételt szerezni, hanem Kohajatónak. Akkor bizonyára a távol lévő foglalja el szívében a közeli helyét. Hiszen most Genpacsi felé hajlik, feltéve, hogy bizonyosan visszatér néhány év múltán.

– Mitévő lett volna Kohajato?

Vajon megtette volna, mint Genpacsi, hogy vetélytársára hagyja Micsit? Dehogyan, nem valószínű. Akármilyen elválaszthatatlanok is, magától értetődik, hogy a két ember nem lehet azonos, Genpacsi: Genpacsi, Kohajato pedig Kohajato. De hogy miben különböznek, azt nagyon szerette volna megtudni.

4.

Április végén a hűbérúr, Naokata hazatért az edói palotaszolgálatból, mivel végre engedélyt kapott az udvarból való távozásra. Csak a következő év március közepén áll össze ismét a főúri menetoszlop, hogy nekivágjon az útnak, mely ismét szolgálatba vezetett. Addig is a nagyúr csatlósaival birtokain tölti idejét.

Naokata hazatérte után Kohajato engedélyt kapott arra, hogy immár hivatalosan Aszakura Mondóként, vagyis apai nevén a várban mutatkozzék.

A visszavonult családfőt ekkorra már Kanszainak hívták. Ám az öreg még sokszor a régi, megszokott néven szólongatta fiát:

– Kohajato!

Ilyenkor az ifjú tette magát, hogy nem hallja.

– Vagy úgy... – Kanszai mindjárt rájött a hibára. – Mondo! – javította ki magát és feltette a kérdést:

– Mikor szánja már rá magát Mondo a házasodásra?

– Később, nemsokára.

– Ennyire komolyan veszi a Genpacsi iránti kötelezettséget?

– Ezek szerint apámuram fülébe jutott a dolog...

– Furcsa lenne, ha valaki nem hallott volna az esetről – mondta csendesen Kanszai, hiszen Genpacsi és Kohajato esetének híre eléggé elterjedt a vidéken.

– Ő is már huszonnyolc éves...

– Tudom.

Kohajato három, legalább három esztendeig akart várakozni, s ekkorra kettő már lejárt.

– Még egy év hátra van.

– Ha tehát Genpacsi azalatt haza nem tér, rászánja magát a családalapításra?

– Feltett szándékom.

De nem a Cugava-ház leányával, Micsi kisasszonnyal – fűzte hozzá magában. Mikor Genpacsi apját megölték, megmondta Icsidzaemonnak:

– Ha három év alatt Genpacsi sikerrel elvégzi küldetését, legyen övé Micsi keze.

– Ilyet nem ígérhetek – utasította el akkor Icsidzaemon.

Ám kijelentése eladdig pusztá szó maradt, tudvalévő, hogy másnak sem adta a leányt, három kérőnek is kosarat adott még ezután.

– Genpacsi! Még egy éved van! – szólongatta magában Kohajato a távollévőt, igen szerette volna, ha Genpacsi hazatérve megkapja fáradozásai jutalmát – miután három év alatt végére járt becsületbeli ügyének, s atyjának gyilkosa halállal lakott.

Az egyetlen kérdés csak az volt, hogy hazatér-e a kijelölt időn belül. Mert ha az letelt: nincs arra ok, hogy tovább várakoztassa Micsit.

Sejtelmük sem volt Genpacsiról: él-e, hal-e... Hol-merre járhat – fogalmuk sem volt róla.

Genpacsi anyja szülei egykori házában talált menedékre. Igaz, az öregek már rég kihaltak belőle, az asszony öccse lakott ott. Bizonyára össze kellett húzniok magukat ezekben a nehéz időkben.

Kohajato néhányszor meglátogatta az anyát:

– Nem izent semmit? – faggatta.

A válasz mindig előre várható volt:

– Nem – csak ennyi. Kohajato, hitte is, nem is. Lehetségesnek tartotta, hogy a fiú figyelmeztette anyját, el ne árulja – ez nagyon is Genpacsira vallott.

Nemsokára beköszöntött az ősz. Továbbra sincs semmi hír.

– Ugyancsak bizalmatlan... – gondolta Kohajato, de elismerést érzett Genpacsi állhatatossága láttán.

Mikor a Hold túljárt az ősz közepén megint hallani lehetett ezt-azt a vár alatt, még Kohajato fülébe is eljutott a szó. A húga, Kodzue hozta a hírt.

– A nagyúr tetszését megnyerte Micsi kisasszony... – rebesgették.

– Jöjjön tehát föl – udvari szolgálatra! – Naokata nagyúr óhaját a Cugava-ház tudomására hozták.

– Mit szólt ehhez Cugava Icsidzaemon?

– Nagy kínban van.

Naokata úr nem volt kényúr, de ami a nők iránti vonzalmát illeti – jóhírűnek éppen nem volt mondható. Volt arra példa addig is, hogy eljegyzett menyasszonyát végül udvari szolgálatra fogta.

De ha a nagyúr parancsol, mi más lehet tenni, mint könnyeket nyelve téni nyugovóra. Nem volt kihez fellebbezni az ügyben. Bőséges ok volt tehát az aggodalomra: Micsi esete sem lesz kivétel.

A vár alatt másról sem lehetett hallani, mint hogy:

– Háromszor is járt már küldönc az udvarból, hogy rávegye Cugaváékat.

– Legyen bár házának feje Icsidzaemon, végül is engednie kell.

– Apámuram! – szólította Kohajato Kanszait, mikor belépett atyja szobájába. Az öreg tudta rögtön mi járatban lehet.

– Hallgatom – szólt kurtán és felvonta szemöldökét.

– Én... – kezdte mondókáját a fia, de nem kellett folytatnia, apja tekintete felmentette a további magyarázkodás alól.

– Aha – felelte és rábólintott. Ami nagyjából annyit tesz, hogy: „Tégy úgy, ahogy jónak látod”.

5.

– De jó, hogy láthatom! – üdvözölte Icsidzaemon a hozzá látogatóba érkező Kohajatót, akin látszott, hogy az elmúlt napok igencsak megviselték – nem is tudta palástolni.

– Hallotta a szóbeszédet, igaz?
– Azért vagyok itt... – az ifjú megtört tekintetét Icsidzaemonra emelte.

– Nemrég az újhold alkalmával tartott mulatságra Micsi harmadmagával meghívást kapott az udvarból. Az ilyesmi nem ment éppen ritkaságszámba, ugyanezért az apa minden gyanakvás nélkül elengedte lányát. Csakhogy néhány nap múltán sürgős üzenet érkezett.

– Micsi kisasszonyt kéretik – ez volt a nagyúr akarata. Nem mondták ki elsőre világosan, hogy ágyasnak, inkább valamilyen elfogadható nevet akartak adni a dolognak.

– Udvari szolgálatra igen alkalmas... – szólt az üzenet.

Ezt így nehezen lehetett volna visszautasítani. Akkor viszont, ha elengedik a szolgálatba – száz az egyhez: végül is az ágyas házba juttatják.

– Nem akarom! – tiltakozott Micsi.

Az apa nem mondta, hogy kire gondol, de kibukott a száján:

– Pedig ő annyi kedvére valót találhat, amennyit csak akar!

Az volt a baj, hogy miután lányát elengedte a mulatságra, nehéz kitalálni neki hirtelen valami betegséget. Meg aztán, ha erre hivatkoznak, mit mondanak akkor, ha megkérik a kezét? Genpaci nevét még szóba sem hozták ez idő szerint.

Már nem is volt hivatalosan a nagyúr csatlósa. Egy időre felfüggesztették.

– Cugava uram! – hajolt meg ültében mélyen Kohajato – Igaz, vétek Genpaci ellen, de most mégis arra kérem, adja nekem Micsi kisasszony kezét!

Ebben a helyzetben nem volt más kiút.

– De az ön atyja hogyan vélekedik erről?

– Nincs kifogása ellene.

Azon nyomban be is nyújtják a kérelmet a házassági engedélyért az előjárásnak. Reménykednek benne, hogy odafönn is vannak jó emberek, nem csak olyanok, akik a nagyúr kényekedvét lesik folyton.

A palotából eladdig szerencsére csupán afféle nem hivatalos tapogatózásokkal próbálkoztak a Cugava-családnál, írásos parancsba nem foglalták Naokata nagyúrnak egyelőre még csak belső körökben ismeretes óhaját. De a házassági kérvényre, ha már egyszer benyújtották, halogatás nélkül ki kell bocsátani az engedélyt. Csak hamar megérkezzen, nehogy Micsinek szolgálatba kelljen állnia addig!

Kohajatonak azonban éppen kapóra jött az engedélyezés okozta késedelem, hiszen lassan lejárt a hároméves határidő.

Icsidzaemon szinte le tudta olvasni az ifjú arcáról a kiáltást:

– Siess haza, Genpaci!

– Micsi! – szólt át az apa a szomszéd szobába, mire a leány engedelmesen megjelent.

– Aszakura uram az imént megkérte a kezedet – tudatta vele a kérő szándékát, s azzal röviden elmondta lányának Kohajato tervét.

– Kérem, tegyen úgy, ahogy jónak látja – tette össze a kezét Micsi. Ezzel a kérdés eldőlt.

– Akkor holnap ismét eljövök – mondta az ifjú és elbúcsúzott. Másnap már új nevén, mint az Aszakura-ház feje adta be folyamodványát az előljárósághoz házassági szándéka jóváhagyatása végett.

Hasonló beadvánnyal állt elő a Cugava-ház feje, vagyis Icsidzaemon, mint a lányos ház képviselője.

Ezután egy darabig semmi hír. Még a palotai szolgálatot sem erőltették odafentről. Nem vitás, az ügy valahol elakadt.

A nagyúr főtanácsosa, Szakaki Sikibu eszelte ki, hogy Micsit belső szolgálatra rendeljék. Úgy tűnt, hogy ezt a vének tanácsának második embere, Togicu Deva úr jóváhagyja. A vének feje, Itó Szandzaemon betegeskedett. Viszont a harmadik tanácstag, Ómori jegyző, a távollévő Itó úr véleményének ismeretében a terv ellen foglalt állást. Ők ketten már régóta rossz szemmel nézték uruk kicsapongásait. Ezért eleve nem voltak Micsi palotai szolgálatának támogatói.

Mégis úgy látszott, hogy a házasságkötésre vonatkozó döntést egyre csak halogatják.

Telt-múlt az idő válasz nélkül – míg csak lassan be nem köszöntött az új esztendő. A harmadik évforduló Genpacsi híre-nyoma nélkül. Faggathatták időnként az édesanyját, az mindig csak ugyanzt hajtogatta.

6.

Amikor az újévi fenyődíszeket levették a kapu elől, üzenet jött Kohajatóhoz a vének tanácsának második emberétől, Deva úrtól. Az idézés aznap estére szólt, de nem a palotába, hanem Deva rezidenciájára.

– Szaga van ennek... – fintorodott el magasra emelve szemöldökét az apa, Kanszai. Merénylettől talán nem kellett tartani, de félő volt, hogy igencsak megszorongatják Kohajatót.

– Készüljünk fel a legrosszabbra...

– Készüljünk.

Kohajato annak rendje-módja szerint meg is jelent Togicu Deva úr portáján, a várudvar második kerületében. Azonnal bevezették a belső fogadóterembe.

– De jó, hogy eljött – köszöntötte barátságosan mosolyogva Deva úr, oldalán az udvari szolgálatot kitervelő Szakaki Sikibuvál.

Deva úr negyvenkét-negyvenhárom éves lehetett, arca fehér volt és jóindulatú. Tehetségét az udvarban sokan elismerték.

Sasaki Sikibu uram poltikai képessége viszont nem emelkedett túl az átlagon, ám mégis értékén felül becsülték – a nagyúr kegyeltje volt.

– Mondo!

– Jelen! – válaszolt Kohajato. Felemelte a fejét, mire a lámpatartón égő szilács lángjától arcára fény derült.

Feltűnően sápadt volt.

– Nem vonná vissza szépszerével házassági kérvényét? – vágott bele Deva úr kertelés nélkül.

– Miért – ha szabad kérdeznem?

– Az okot tudnia kell.

– Hogyan...? – tette Kohajato az ártatlant.

– Ugyan, ne mondja már, hogy nem tud róla!

– Bizony nem, miről van szó, kérem?

– Icsidzaemontól nem hallott semmit?

Kohajato gondolkozott egy darab ideig. Nem árulhatja el Icsidzaemont, de ha letagadja – az is rossz. Választania kell!

– Azt akarja mondani talán, hogy Icsidzaemon mit sem mondott magának? – sürgette Deva. – Egy árva szót sem?

Ekkorra Kohajato döntött:

– Nekem nem, én ugyan semmit sem hallottam.

Természetesen egy olyan tapasztalt udvaronc, mint Deva nem veszi késpénznek az efféle választ. Ennek ellenére tette magát, hogy elhiszi és elmondta nagyjából, miről is lenne szó. Ezután Kohajato színlelte, hogy először hallja a történetet, nagy odaadással figyelt, csakogy közben folyt róla ám a veríték.

– Mondo! Mit tett volna, ha mindezt előbb hallja?

Ravaszkérdés volt, de Kohajato elhárította.

– Nehéz felelni a feltételezésre – válaszolt röviden, óvatosan felkészülve a buktatókra. Egy pillanatra Deva úr homlokán kidagadt egy kék ér, de volt annyira tapasztalt az öreg róka, hogy nem engedte szabadjára indulatait.

– Mindegy is, most az a kérdés: megtenné-e nekünk, hogy visszavonja kérelmét, vagy sem? – mondta mosolyogva, de nyomatékkal. Kohajato figyelt a kifejezés finomságára és megértette, mit jelent: „megtenné-e nekünk”. Inába szállt a bátorsága, de nem mutatta.

– Tanácsnok uram! – szólalt meg Szakaki Sikibu.

Deva úr ráemelte tekintetét.

– Ha Icsidzaemon nem mondott semmit, Mondót miatta nem hibáztathatjuk.

– Úgy van. Minden annak az *Icsidzának* a felelőssége.

Nyilvánvaló volt, hogy Kohajatót akarják színvallásra bírni. Az ifjú azonban hallgatásba burkolódzott, ezután már nem mondott semmit.

– Most itt a baj.

– Hogy mondjuk meg ezt a nagyúrnak?

– Nincs más hátra, azonmód, ahogy van.

Kohajato bezárkózott. A továbbiakban egy szó sem hagyta el az ajkát. Fejére szól, ha meggondolatlan. Némán ült, mint a kő.

– Nos, elmehet. Köszönjük, hogy idefáradt. Atyjaurát üdvözljük – vetette oda a szót Deva uraság.

Mióta Kanszai visszavonult, korán tért nyugovóra, ezen az estén azonban nem feküdt le, várta Kohajatót.

– Meglehetős férfiak ezek... – bólogatott hallva a történeteket, de nem felejtkezett meg utódja bátorításáról sem:

– Fiamuram állta a sarat.

– Most mit tegyünk?

– Nem tudom. Akárhogyis, nem maradhatnak a dolgok ennyiben.

– Vajon Deva uraság átlátott-e rajtam...

Azután Genpacsai is szóba került.

– Legalább valami mende-mondát hallanók már – sóhajtott fel az apa, Kanszai.

Kohajato meghajolt és elbúcsúzott.

– Elnézést, hogy gondot okoztam.

– Nem kell most már visszakozni egy lépést se tovább. Aki utoljára marad, beteszi az ajtót: ha kell, majd én bevégzek mindent – nyugtatta meg fiát az apa, Kanszai.

7.

Odafenn mindenesetre arra vártak, hogy az Aszakura és a Cugava család meggondolja-e magát. Az udvarból egy darabig nem jött semmi üzenet.

A hallgatás ereje majd megteszi a magáét.

Togicú Deva és Szakaki Sikibu legalábbis így gondolták. Jobb bevárni, amíg a két család magától visszavonja a házassági kérvényt. Jobb, mint erővel rákényszeríteni őket.

Kohajatónak azonban esze ágában sem volt lemondani.

– Mi aztán nem adjuk fel – Icsidzaemon is titkon így üzent neki.

Nem állítható, hogy a rokonságból ne hallatszottak volna megadást javasló hangok, de Kanszai keményen rendreutasította őket.

A cseresznyefa ekkorra már már leveleit bontogatta.

Kohajatót pedig soron kívül felrendelték a palotába.

– Kezdek – gondolta és gyorsan küldöncöt menesztett Icsidzaemonhoz. Tőle azt a választ kapta, hogy hozzá ugyan nem érkezett semmiféle hivatalos értesítés.

Késedelem nélkül új ruhát öltött magára és a parancsba adott időben fölment a palotába.

Az Aszakura-ház vagyona nézve a kisebbek közül való, de jó hírnévnek örvendő család volt. Bejáratosak a nagyúr udvarába. Erre külön engedély is volt birtokukban.

Ennek a förendelő parancsnak a módja ezúttal mégis rendhagyó volt.

Kohajatót betessékelték a fogadóterembe.

Maga a nagyúr, Naokata nem mutatkozott, de a főhely lépcsőjén helyet foglalt Tobicú Deva és Szakaki Sikibu tanácsnok.

– Tolmácsoljuk urunk legmagasabb akaratát – mondta lassan Deva úr és arca olyan jóakarátú kifejezést öltött, hogy egy pillanatra megtévesztette Kohajatót.

– Menjen a Cugava-házhoz! Ott Icsidzaemont kell jobb belátásra bírnia.

Kohajato most értette meg a félmosoly jelentését. Tehát Icsidzaemont éppen neki kellene rávennie, hogy küldje Micsit palotaszolgálatra.

– Gondolhattam volna – ébredt rá a valóságra. – Ezt aztán jól kieszelték.

Ha pedig a legmagasabb akaratról van szó, tetszik-e vagy sem, nincs mit tennie, a hűbéres engedelmeskedik gazdája parancsának.

– Megengednek egy kérdést?

– Mondja csak.

– Ha ne adj’ Isten Icsidzaemon mégsem hajlana a szóra, mi a teendő?

– Nyerje el azon nyomban méltó büntetését.

Nyilván ez kivégzést jelenthet – felső parancsra. Ám Deva óvakodott ezt néven nevezve kimondani. Furfangosabb volt ő annál. Csakhogy Kohajato átlátta a helyzetet és újfent értetlennek tetette magát.

– Én, Aszakura Mondo még semmit életemben meg nem bántam, nem szeretnék tévedésbe esni most sem a „méltó büntetés” mértékét illetően. Kérem, mondják ki világosan, mi legyen az.

Ezt nem várta volna Deva úr, ezért kissé meghökkent. Zavara azonban nem tartott tovább egy múló pillanatnál.

– A méltó büntetés az... méltó büntetés – mondta.

– Felső parancsra történő kivégzés, nemde... – vágta rá Kohajato.

– Csínján a szavakkal...

– Mikor nagy a tét, pontosan kell fogalmazni. Kevés annyit mondani, hogy valaki nyerje el méltó büntetését...

Deva ki akart térni a kérdés elől: vagyis, hogy Kohajato lekaszabolja-e az ellenkező Icsidzaemont?

– Az utasítás méltó büntetésre vonatkozott, nem hangzott el utána a felső parancsra történő kivégzés – mondta.

Valószínűleg senkinek sem állott szándékában megöletni Icsidzaemont. Deva csak annyit szeretett volna elérni Kohajatónál, hogy vonja vissza házassági kérvényét. Ha ugyanis önként lemond szándékáról, Icsidzaemon sem tehet mást, mint hogy enged Naokata nagyúr kívánságának és a körmönfont cselvetést siker koronázza.

Kohajato ezt ugyan nem látta át egészen, de a felső parancsra történő kivégzés veszélyét elhárította.

– Akkor hát ugye befejezte, Mondo – szolt Deva úr és felemelkedve ültéből jelezte a kihallgatás végét. Példáját haladék nélkül követte Szakaki Sikibu.

Az ifjú mégsem hagyta annyiban.

– Tiszteletre méltó tanácsurak, a feladatot én nem vállalom, kérem, kerítsenek elvégzésére mást.

– Ez felső parancs! – kiáltott fel Deva úr.

– Még ha úgy is van – ezt a feladatot én nem vállalom.

Kohajato nem tágtott, keze ökölbe szorult. Pedig jobb önyilkosságra kérni engedélyt, mint a nagyúr parancsának ellene szegülni.

– Akkor várjon! Megtudakolom, mi a nagyúr akarata! – azzal Deva eltűnt a szomszéd szobában. Szakaki Sikibu utána. Kohajato magára maradt. Önkéntelenül is Genpacsai ötlött halványan az eszébe.

– Mit csinálhat most? – morogta magában.

Nem tudni mennyi idő telt el így, míg a baloldali tolóajtó mögül Tobicú Deva feje bukkant elő. Az ifjú mélyen meghajolt.

– Felemelkedhet – Deva hangja váratlanul barátságosan csengett. Kohajato felnézett.

– Állhatatossága elragadó. Ezért hát különös igényének engedve, házassági kérelmének helyt adunk.

– Tanácsnok úr... – Kohajato elámult. Hihetetlennek tűnt, amit hallott.

Hiába volt a nagyúri parancs, a húrt nem lehetett tovább feszíteni. Úgy látszott, hogy ezt be kellett látniok.

– Győzelem! – gondolta Kohajato, de öröme korai volt.

– Mint ahogy nyilván maga is tudja – kezdett hozzá Deva úr, hogy minden kertelés nélkül tolmácsolja ura akaratát –, a nagyúr március derekán útra kél, hogy Edóba vonuljon szolgálattételre. Kívánsága, hogy a házasságkötésre a menet elindulása előtt sor kerüljön.

– Elnézést kérek, de...
– Mit akarhat még...
– Hallottak kegyelmetek Ikuno Genpacsi esetéről?
– Ha becsületbeli ügyének rendezéséről van szó, természetesen van róla tudomásunk – válaszolt szárazon, de barátságosan Deva úr, arcán nyoma sem volt ártó szándéknak.

Kohajato meghökkent. Hiszen minden, amit eddig gondolt és tett, csakis Genpacsi érdekében történt. Hogyan is tehetne vele ilyet: nincs arra mód, hogy fogadalmát megtörve a három év letelte előtt lakodalmat üljenek.

Szája széle megrándult.

– Rászedtek – gondolta magában.
– Mi a baj, Mondo? – Deva elnevette magát, de nevetésében nem volt rosszindulat.

– Tanácsurak!– csattant föl Kohajato hangja. – Tisztelettel esedezem, hogy a nagyúr parancsának teljesítéséig várják meg május harmadik napját.

Május harmadikán telt volna le a három év azután, hogy Genpacsi elment becsületbeli ügyét rendezni.

8.

Deva azután elbeszélte Szakakinak, mi is történt valójában.

– Az elmúlt éjszaka ez az *Icsidza*... iderohant a rezidenciámba... Ott azután Icsidzaemon töviről-hegyire mindent elmondott Devának.

– Nagyurunknak pedig én terjesztettem fel az ügyet. Ő jóakarátú megértéssel viseltetett.

– Akkor az iménti beszélgetés?...
– Bocsássa meg nekem. Bizonyosságot akartam szerezni Kohajato valódi szándéka felől.

– *Icsidza*... is összezavarja az embert ahelyett, hogy kezdettől fogva nyíltan tudunkra adta volna, miről van szó – magyarázkodott Deva úr.

A nagyúr március derekán útra kelt, hogy Edóba vonuljon szolgálattételre. Majd elkövetkezett május harmadik napja. Letelt a három év és Genpacsi még mindig sehol.

Kohajato és Micsi lakodalmát május közepére tűzték ki. Micsi ugyan úgy vélekedett, hogy:

– Várjunk még Genpacsi úrra.

És Kohajato engedelmesen igazat adott neki:

– Ahogy Micsi kisasszony gondolja... – ő is szerette volna halogatni a szertartást. Ám Micsit nem más, hanem éppen Genpacsi anyja vette rá a házasságra. Kohajato ugyan egy csöppet

sem félt Deva úr fenyegetésétől, de Genpacsi anyja más véleményen volt:

– Deva úr parancsát nem lehet tréfára venni – figyelmeztette a leányt és ezzel egy csapásra megváltoztatta Micsi elhatározását. Főleg, mikor hozzátette:

– A legjobban maga Genpacsi örülne kettejük egybekelésének.

Bizonyítékként megmutatta azt a levelet, melyet Genpacsi bízott rá elindulása előtt.

– Nem tartozik rám Genpacsi levéltitka, hogy megossza velem – húzódozott Micsi.

– Jó, akkor hívjuk ide Kohajatót.

És a levél tényleg azt írta, hogy ha három évig nem térne vissza, azt szeretné, ha Micsi és Kohajato férj–feleség lenne.

– Ez kétségkívül az ő keze írása... – akarta mondani Kohajato, de csak annyira futotta, hogy:

– Genpacsi... – és többet nem szólt.

Egy hétre rá, hogy megtartották a lakodalmat – miután dicséretesen véghezvitte küldetését – visszaérkezett a vár alá Genpacsi.

– Egy lépéssel elkéstem – szólt, midőn úti köntösében megállt az Aszakura-ház portája előtt.

A májusi esők ideje volt már, de még nem nyíltak meg az egek.

– Hol sikerült véghezvinned a dolgot? – esett rá valósággal Kohajato.

– Ecsigóban – felelte keményen megnyomva a szót Genpacsi.

– Ecsigo... csak ennyi?

– Itoigavában.

Ezen és ezen a napon...

Kohajato zavarba jött.

– Majd később elmondok mindent – azzal Genpacsi sarkon fordult és könnyedén megindult a kapun kifelé. Kohajato mezít-láb szaladt utána. Intett Genpacsinak, aki erre visszafordult.

– Gondold azt, hogy te vagy az én testem – és mintha mi sem történt volna, folytatta útját. Kohajato némán megállt.

Genpacsi anyjának arca felderült, boldogsága határtalan volt, midőn szemei végre újra megláthatták a fiát.

Küldetés életre-halálra

(Dzsóiuicsikokoroe)

1.

Az a leány nem győzött szemrehányásokat tenni magának:

– Jaj, mit tettem, mit tettem... miket beszéltem én össze-vissza... nem, ez képtelenség! Mi lesz, ha minden rosszra fordul? Kedvesem, Sume elvétí a célt, és a gaz Aszaka Daigaku visszavág neki? A bátyámmal bajba kevertük Sumét. Merő jószándékból vesztét okoztuk...

– Ugye félsz, Kojuki... – szakította félbe húga néma töprengését Jaszaburó, mintha csak olvasott volna a gondolatai között.

– Nem én, ugyan már! – hessegette el egyben saját gyanúját is a lány. Magabiztosnak kell lennie, mintha nem is osztogna Jaszaburó kételyeiben – csak az a fontos, hogy bízzunk Sumében!

Belül azonban biztosan egészen mást gondolt, mivelhogy a szívének parancsolni nem tudott.

– Nem, az nem lehet – áltatta magát –, éppen ő veszne el, Sume, akit annyira kedves neki!? A legény nem térhet vissza dolgavégezetlen és ő, Kojuki majd sértetlenül látja viszont Vakajamában – miután Sume kezéből annak rendje-módja szerint elnyerte méltó büntetését Aszaka Daigaku.

Kojuki sehogy sem tudta lerázni a lelkére telepedett baljós előérzetet, önmaga megnyugtatóására felhozott érvei homokvárként dőltek halomra.

Jaszaburó aznap este a várból ereszkedett lefelé és egyre csak dohogott, zsörtölődött magában:

– Mit makacskodik ez a Sume!

Mire hazaért haragját elnyomta az aggodalom, csak róttá felalá a szobáját anélkül, hogy felsőruháját levetette volna.

Aszaka Daigaku! A félmillió bála rizs jövedelmű Kisú Vakajama-házban egy kézen meg lehetett volna számolni, hányan forgatják úgy a fegyvert, mint ez a zabolátlan, magabiztos, kemény fickó. Azonban egy hónappal azelőtt gyilkosság bűnébe esett: haragra gerjedvén a nagyúr kegyencét lakaszabolta. Azon nyomban kereket oldott, eltűnt a várból, azóta bottal ühetik a nyomát.

– Vágjátok le nyomban, akárhol látjátok! – parancsol a nagyúr és mérgében kettesével küldi legjava vitézeit Daigaku üldözésére: hat válogatott szamurájt. Négyet Kii és Jamato határán éri el szomorú végzete. Látnivaló: nem mindennapi erő lakozik Aszaka Daigaku karjában. Rövidesen nyoma vész a másik két harcosnak is. Etlelik két-három hét, de a legényeknek se híre, se hamva.

– Azokkal is végzett... – találgatják rosszat sejtve a népek. A sejtelem már-már bizonyosságnak tűnik, mikor a két holtnak hitt vitéz egyszer csak – jó hónap múltán, csonttá-bőrré fogyva – mégis előkerül, nyilván korán siratták el őket.

– Kinyomoztuk – jelentik búzgón –, merre jár Aszaka Daigaku...

Az elmúlt este bukkantak fel, elbeszélésükből kiderült, hol rejtőzik a szökevény. Aszaka Daigaku a hírhozók tanúsága szerint Honda főjegyző birtokán, Jamato Kórijamában rejtőzködik, bekvártélyozta magát egy kereskedő házánál, hogy nyugodtan bevárja üldözőit, vagyis áldozatait, az uraság haragjára pedig fitytyet hány.

– Vitézek! Nem átallottatok dolgavégezetlenül hazatérni?! Ha egyszer már rátaláltatok! – szól a szigorú számonkérés.

– Tudjuk mi jól, mit parancsol a kötelesség! Távol legyen tőlünk, hogy az irhánkat féltjük... viszont Kórijama nem nagyságodé, Honda nagyúr birtoka, s ha óvatlanul járunk el az ügyben, ne adj' Isten elhibáznók a célt, szégyent hoznánk a Kisú-házra – és az megbocsájthatatlan... Inkább hazatértünk hát – vallották a vitézek igencsak restelkedve. Letagadhatatlan volt azonban a való: megrettentek a feladattól.

A hír hallatára a vének összetanakodnak:

– Talán lövészcsapatot küldjünk reá?

– Egy szál emberre? No, azt már nem...

– Vagy, mondjuk, ha kiadatását kérnők Honda úrtól?

Ez ugyancsak megfontolásra méltó indítványnak tűnt.

Az ám... csak úgy elfogatni, leöletni valakit... aki idegen felségterületen keres menedéket... mi dolog az?

Ugyan ne érje már szó emiatt a ház elejét!

Igaz, a kiadatási hercehurcának megvan a maga helye és ideje – de nem most! Ezúttal a ház tekintélye forog kockán, arra kell ügyelni. Meg kell mutatni: nem szorulnak senki segedelmére.

Egyszerűen a vének sehogy sem tudnak dűlőre jutni az ügyben. Tehetetlenségük uruk fülébe jut, az alszik rá egyet, és másnap közli döntését Aszaka Daigaku ügyében:

– Parancsom ez: eredjen utána Szatomi Sume, végezzen vele!

Meglepődve néz egymásra a sok tanácsbeli, mit is szólhatnának, a parancs egyértelmű, hát menjen csak ez a Sume. A fiú

különben lovászmester, háromszáz bálás javadalmat húz az udvartól, az idén tölti be a huszonnyolcadik évét. Eddig arra se adott okot, hogy a nevét megjegyzzék, nemhogy őt jelöljék ki a nagyságos akarat végrehajtójának. Ám ha ez a parancs, elő kell keríteni a fickót.

Sume nyilván a legmélyebb hódolattal fogadja majd a nagyúri kegy hírért. Haladék nélkül előállítják. A nagyúr színe előtt ugyan kissé sápadozik, de a gazda jó szívvel van iránta:

– Na, jól van, eredj csak! Segédül viheted Jaszaburót...

A szóra néhány vitéz sokatmondóan néz körül, aha, innen fúj a szél – világos! Jaszaburó a fickó barátja, ugyanakkor köztudott róla, hogy párját ritkítja a kardforgatás művészetében. Mondhatni semmivel sem marad le Aszaka Daigakutól.

És akkor Sume ezt a felbecsülhetetlen baráti segédkezet kerekén visszautasítja!

– Kérem, tekintsenek el ettől...

– Micsoda? Neked nem kell Jaszaburó?

– Ha mód van rá, nem kérem...

– Nincs, ez a parancs.

Az uraság homlokára már felhők gyülekeznek, de Sume nem tágít:

– Alázatosan kérem, vegyék figyelembe szerény kérelmemet... de ha másképp nem megy, csak segéddel, válasszanak más kiküldöttet e feladatra, ne engem – nyakaskodik.

Mire a jelenlévő Jaszaburó, a barátja nem állhatja tovább szó nélkül:

– Keveselsz netán?

– Nem mondtam én azt... csak, hogy tekintsenek el a kíséret-től – köti az ebet a karóhoz Sume, aki a jelek szerint végleg megmakacsolta magát. Tekintetét urára emelve egyenest hozzá intézi szavait:

– Továbbá, kérem nagyuram személyes, írásbeli meghatalmazását – Kórijama idegen felségterület.

A sajátkezű aláírással hitelesített irat ugyanis felülmúlja a pecsétes levél tekintélyét.

A nagyúr aláírja Suménak a parancsot – pillantásával elhallgattatva a háborgó Jaszaburót. Később azonban maga elé idézi kedvelt csatlósát, hogy kérdőre vonja:

– Nem túl nagy falat ez ennek? – ráncolja szemöldökét.

– Úgy beszél, mint aki igencsak bízik magában... – válaszol Jaszaburó, de bizony aggódik nagyon. Ha Sume rátalál – Aszaka Daigaku nem lesz könnyű ellenfél.

Micsoda megátalkodott makacsság... ostoba fickó... Biztos Kojukit is megríkatja majd a hír. Jaszaburó maga sem tudja, hogyan keveredik le a várból, töprengésbe merülve még lába elé se néz.

Sume veszélyes küldetését ugyanis ő maga eszelte ki, hogy húga, Kojuki kedvében járjon.

2.

Sume fiúnak – akárhogy nézzük is – nem jegyzik a nevét a kitanult harcosok, a kardvívás mesterei között. Egyszerű közvitéz, egy hajszállal sem emelkedik ki a többiek közül. Arcokat, mint az övé – tucatjával találni, bárhol jár is az ember.

Kojuki mégis beleszeretett. Mikor? Hogyan? Senki sem tudja, maga a lány sem érti, miért éppen ez a Sume lett ilyen kedves neki.

Ugyan Jaszaburó bátyja régóta barátságban volt vele, ezért Sume bejáratos volt a házuknál. Kezdetben Kojuki rá se hederített, nem méltatta komolyabb figyelemre, mint egy kavicsot a kertben. Ám nagy hirtelen pótolhatatlanná vált számára. Különös egy eset, ami azt illeti, magyarázatot nem találni rá.

Történt egyszer, úgy két-három évvel azelőtt, hogy Jaszaburó egyszer csak így szólt a náluk vendégeskedő Suméhoz.

– Te, Sume... hallottam, hogy gyerekkorodban balkezes voltál...

– Ez igaz... de honnan tudod?

– Édesanyádtól hallottam, vajon igaz ez? – Jaszaburó bizonyosságot akart szerezni a dolgról.

– Igen. Még az evőpálcikákat is balkézre vettem. Anyám haragudott, folyton szídott érte. Azután... az idejét nem is tudnám megmondani, egyszer csak elhagytam ezt a rossz szokást. Fogtam magam és rendbejöttem – mesélte Sume, s ahogy visszaidézte, arcán felsejlettek a gyermekkori vonások. Kojuki – aki éppen ott hallgatta a szót – kilenc esztendővel volt fiatalabb Suménál, de úgy érezte, mintha korkülönbségük csak néhány évvé zsugorodott volna. Hirtelen támadt kíváncsiságból megkérdezte, hogy még tud-e úgy bánni a bal kezével, mint gyerekkorában.

– Vajon tudok-e még?... – tűnődött Sume, majd elnevette magát és engedelmet kérve barátja édesanyjától, maradt vacsorára, hogy mindenkit titoktartásra kérve bemutassa balkezességét. És bebizonyosodott, hogy igen ügyesen tud ballal enni. A legény gyermekien ártatlan arca láttán Kojuki szíve átmelegedett. Emlékezetébe vésődött a jelenet.

– Össze kellene kötni benneteket – mondta Jaszaburó egyszer, hetekkel az eset után. Lehet, hogy ez ültette a bogarat Kojuki fülébe, mert különös érzései támadtak tőle. Ezek azután valahol belül láthatatlanul kisarjadtak benne, napról-napra növekedtek és Sume felé hajtották a szívét. Elsőnek a bátyja észlelte hajlandóságát. Mikor az anya tudomására jutott a dolog, nem nagyon, de kicsit azért megneheztelt. A rokonságból a befolyásos nagy-

bácsi sem vágott különösebben jó képet hozzá, mintha azt akarná mondani, hogy a választott nem zavar túl sok vizet.

Igaza is volt, Sume az udvarban tényleg nem számított. Vizszont mit sem lehetett felhozni ellene.

Jaszaburó szerette volna barátját összehoronálni a hűgával. Ő maga már befolyásos, kegyben álló embernek számított, a nagyúr adott a szavára. Bármit keresztül tudott volna vinni az udvarban, de éppezért soha nem akart gazdája terhére lenni kívánságaival.

– Valami jelentőset kellene Suménak véghezvinnie! Akkor nem lehetne kifogása ellene sem anyáknak, sem a nagybácsinak... – töprengett magában, de, hogy mi légyen az a jelentős, sehogy sem tudta kitalálni. Míg egyszer csak kapóra jött Aszaka Daigaku esete. Több se kellett Jaszaburónak! Mikor már híre jött a négy megbízott elestének, titokban bement az urasághoz.

– Éppenséggel volna itt egy vitéz, Sume nevezetű, igazán alkalmas lenne a feladatra... – terjesztette elő kérését hozzátéve – amit első perctől fogva elgondolt magában –, hogy ő szegődik majd Sume kíséretébe. Természetesen az úrnak nem lehetett semmi kifogása a terv ellen. Jaszaburó maga értesítette Sumét és úgy adta neki elő, mintha uruk maga adta volna akaratát parancsba ebben a formában. Sume hitte is, nem is.

De mikor a segédletről szó esett, azt már mereven elutasította. Eladdig senki nem tételezett föl róla ilyen határozottságot.

A várból lesiető Jaszaburó előadta mindezt hűgának. Kojuki ajka elfehéredett. Nem értette, mi ütött Suméba.

– Megyek, beszélnem kell vele – mondta abban a meggyőződésben, hogy a legénynek igenis szüksége van arra, hogy olyan ember kísérje bátyja személyében, aki majd Aszaka Daigakuval szemben is állja a sarat.

Mi ütött belé, hogy lehet Sume ilyen hebehurgya...

Jaszaburó sehogy sem tudott lecsillapodni, Kojuki távozása után is egyre róttá fel-alá a szobát.

3.

Későre járt, mire lehangoltan, reményvesztetten hazatért a leány. Sápadt volt, szemében könnyek ültek.

– Mi történt? – kérdezte Jaszaburó. – Máris elindult Kórijamába?

– Nem... – hajtotta le fejét Kojuki és ajkát harapdálta kétségbeesésében. Találkozott ugyanis Sume anyjával, aki pedig heves szemrehányásokkal halmozta el.

– Hogyan? – rőkönyödött meg a bátyja. – Mi baja volt veled?

– Azt mondta, hogy úgy látszik mi ketten: te, meg én – nem tudjuk mi a becsület!

Úgy történt, hogy mire Kojuki Sume házához ért, már alkonyodott. Bebocsáttatást kért, mire rögtön megjelent gondterhelt arccal maga a nagyasszony, Sume anyja, Okacu. A lány azt gondolta, hogy bizonyára a küldetés miatt aggódhat:

– Kérem, nagyon szeretnék találkozni Sume úrral, még mielőtt útnak indulna.

Okacu régen sejtette, hogy a lány mit érez fia iránt, és hogy a jelek szerint a fiúnak sem közömbös Kojuki. Örömének hangot nem adott, de a lány megérezte rokonszenvét. Okacu az első pillanattól kezdve olyan jószívvel volt hozzá! Látnivaló volt, hogy már a házhoz tartozónak tekinti, a fia jövődöbelijét látja benne. Jöttében-mentében mindig szerét ejtette, hogy a leány közelében lehessen. Kojukinak tehát semmi kétsége sem volt afelől, hogy rögtön találkozhat Sumével. Meglepetésére kérése visszautasításba ütközött:

– Azt már nem – rázta a fejét tagadóan a nagyasszony, valószínűleg nem rossz szándékkal, inkább tapintatból. Talán nem akarta, hogy a fontos megbízatásra készülő Sume szívét a találkozás megzavarja.

Úgy illett volna, hogy erre Kojuki csendben visszavonuljon, de nem vitte rá a lélek. Mindenáron meg akarta menteni a fiút, hiszen ha nem tesz valamit, Sumét Aszaka Daigaku megöli. Ő, Kojuki nem nézhette mindezt ölbe tett kézzel.

– Okvetlenül szót kell váltanom vele éppen a küldetése miatt.

Kétségbeesésében bevallotta, hogyan kapta meg a küldetést Sume. Könyörgött, hogy az anya beszélje le a fiát a vállalkozásról.

– Azt mondd hát, hogy az egészet Jaszaburó uram eszelte ki...

Kojuki ekkor bánta már, hogy kicsúszott a száján, de későn, mert az öregasszony arca megmerevedett. A leány ezeket a kemény, irgalmatlan vonásokat még sohasem látta rajta.

– Hiba volt, ugye... – kérdezte.

– Kojuki kisasszony! Nem is... Jaszaburó úrnak üzenem... úgy látszik maguknak fogalmuk sincs a becsületről.

Hideg, kemény, elutasító szavak voltak ezek.

– De miért...

– Ha nem értené, kérdezze meg csak a bátyját, Jaszaburót! Hát így nevelte magukat néhai édesapjuk? Szégyent hoznak az emlékére.

– Kérem, csak egy szót szólhassak Sume úrral!

– Most már késő. Ő tudni fogja, mit kíván a becsület és méltó halált fog halni, ha kell – jelentette ki Okacu. Ezzel el is vágta a beszéd fonalát, sarkon fordult és bement a házba. Odakint már egészen besötétedett. Kojuki egy darabig még ott állt a Satomiház kerítésénél, hátha kinéz az ifjú előkészületeinek befejeztével, de azután belátta, hogy hiába, tétova léptekkel elindult hazafelé.

– Keserves ügy... Sume anyjának alighanem igaza lehet – mondta Jaszaburó bűnbánóan. Könnyelműen azt hitte, hogy mint Sume barátja megengedhette magának azt, amit tett.

– Bizony egy ilyen küldetést nem lehet félvállról venni.

Hányszor óvta pedig az elhamarkodott cselekedetektől őket édesatyjuk!

Jaszaburónak át kellett gondolnia, az igaz: az ilyen küldetésre általában kettesével indítják el a vitézeket, de van, aki kétségbe vonja ennek előnyeit, hiszen a teljesítés dicsősége vitathatatlaná válik – olyannyira, hogy nem ritkán karddal, párbajjal vágját szét a megoldhatatlan csomót. Hivatalosan csak az egyiket nevezik kiküldöttnek, a másik csak tartalék arra az esetre, ha a kiküldöttel ne adj’ Isten történnék valami. De csak akkor és csakis abban az esetben fordulhat elő, hogy már nem kell vetelkednie kettejüknek az elvégzett feladat dicsőségeért.

– Hát igen, érthető, ha Sume erőnek erejével ragaszkodik a magányos küldetéshez. Ha meg erőltetik, inkább lemond a megbízatásról...

Most döbrentek rá a testvérek, hogy mennyire rászolgáltak a helyreigazításra.

– Nem kis gond ez, jól meg kell fontolni...

Apja tanítását Jaszaburó újra felidézte magában. Végtére is éppen azért nem lehet félvállról venni a dolgot, mert olyan jóban vannak egymással Sume és Jaszaburó.

– Mit gondolsz, Kojuki?

– Bízom Sumében. Biztos vagyok benne, hogy sikeresen végbeviszi a dolgát és sértetlenül tér majd vissza.

Hazugság volt, önámítás. Egyre csak az anya szavai visszhangzottak a lelkében:

– Most már késő. Ő tudni fogja, mit kíván a becsület és méltó halált fog halni, ha kell.

Mi lesz, ha beigazolódnak a szavai? – gondolta a lány és elborult előtte a világ.

4.

„Értesültünk Szatomi Sume megbízatásáról – nem történt itt valami félreértés?...” – érdeklődtek egy nap a Honda nagyúr portájáról, Kórijamából, ám a levél még gyorsfutárral is csak ötödnapra ért oda Sume elindulása után. Aznap este Jaszaburó lesietett a várból és rögtön szólította Kojukit, hogy elújságolja neki:

– Semmi baja Sumének, ragyogóan véghezvitte megbízását, megölte Aszaka Daigakut!

– Valóság ez, vagy...? – a lány szíve megtelt megkönnyebbüléssel és boldogsággal. Ám bátyja sötét arcára tekintve kétkedés fogta el.

– Viszont Sume elveszíthetett valamit...

– Ugyan...

– A megbízólevelet... – azzal Jaszaburó röviden elmondta, amit Honda úr futárjától hallott. Szegény leány arcából kiszaladt a vér. Az örömteli hír után minden átmenet nélkül lesújtott a végzet.

Silány édességeket árult a boltos Kórijama városában egy mocskos mellékutca mélyén. Jó hónapja már, hogy beállított hozzá a csavargó külsejű vitéz, mondván, hogy egy-két napot pihenne ottan. Hiába mondta a savanyúképű szatócs, hogy az ő háza nem vendégfogadó, a szamuráj addig erőszakoskodott, míg ki nem csikarta tőle egyik szobáját. Ott tanyázott nap-nap után anélkül, hogy hajlandóságot mutatott volna a távozásra. Bánta is a boltos, hogy elfogadta a hanyagul odavetett ezüstöt.

Különben a vitéz folyton résen volt, a kardját még evés közben is állandóan keze ügyében tartotta, a legkisebb gyanús neszre felfigyelt.

Lassan az is kiderült, hogy Aszaka Daigakunak hívják, Kisú Vakajama urának csatlósa, de szökésben van. Felindulásában meggyilkolta ura kegyencét, halálra keresik. Ám még a tartomány határán elintézte azt a négy harcost, akit a megtorlás végett küldtek utána.

Miután mindez a kereskedő tudomására jutott, már nem mérszelte a távozással zaklatni vendégét. Tartott attól is, hogy ha feladná az előljáráson, a vitéz haragja utolérné. Vigyázattal volt tehát, nehogy baja essék. A gyerek félt a vendégtől, a feleség titokban korholta férjét, a kereskedő végülis már azt se tudta, mit csináljon.

Fél hónap elteltével a szatócs felfigyelt két arra pályázó alakra, amint a kerítés résén leسلkedtek befelé. Másnap is ott settenkedtek.

– Ezek csak Vakajamából jöhettek, megbízottak, jobban tenné uram, ha odébb állna... – közölte a hírt izgatottan a szamurájjal, annak reményében, hogy talán erre az csak elhordja magát valahogy... Ám Daigaku félvállról vette a dolgot, és nyugton maradt.

– Ostobaság. Hívatlan vendégek ezek. Tizenkettő egy tucat belőlük, egy hajszállammal sem érnek fel.

– De ha mégis...

– Na, elég! – vágott oda a szemével Aszaka Daigaku, s nyomtáékul meglazította kardját hüvelyében. Az ilyesmi nem sok jót jelent. A kereskedő hátán végigfutott a hideg, belátta, jobb, ha ráhagyja a vitézre, tegyen, amit akar. Aszaka Daigaku ezután még jó ideig tanyázott nála.

Egy nyári alkonyatkor hűvös szél kerekedett. Daigaku szokása szerint fél kézzel eszegetett, anélkül, hogy baljával szájához emelte volna a rizses csészét, keze a kard markolatán pihent, a penge kissé kilazítva, harcra készen. A gyilkolásra kész erőszak szaga terjengett körülötte. Egyszóval – szokásához híven félkezesen vacsorázott azon az estén Aszaka Daigaku.

Mikor is a szellőnél is csendesebben megjelent valaki a szobában, ledobta a szalmából font, széles karimájú kalapját, mely addig arcát is takarta és – jobbójában meztelen karddal – Daigaku előtt termett.

– Urunk parancsára!

A boltos egy pillanattal később csak Aszaka Daigaku velőt-rázó ordítását hallotta... Mire magához tért az ijedelemből és beövakodott, vendégét a véráztatta asztalra borulva találta.

Legyőzője, az ismeretlen vitéz pénzt vetett oda a boltosnak:

– Fogd! A tönkrement tatamiért – azzal a vért lesuhintva kardjáról, hüvelybe dugta. – Eredj, jelentsd az előjáróknak.

– Gyilkosság történt, megölték a rónint... – az időközben összegyűlt népek szörnyülködve adták szájról–szájra a történetet, rövidesen előkerültek hivatalnokfélék is.

– Ezt jó elintézték! – álltak meg a holttest fölött.

Bizony ismeretlen okból, se szó se beszéd levágtak itt valakit... Valami nincs rendjén... de mit lehet tenni? A hivatalnokok mielőtt nekifogtak volna kivizsgálni az ügyet, elképedtek a támadó ügyességén. Úgy meglepte ellenfelét, hogy az – keze ügyében jó kardjával – egy szempillantás alatt kiszenvedett. A hivatalnokok meglepetésükben körmönfont udvariassággal érdeklődni kezdtek:

– Szabad megtudnunk becses nevét?

– Szatomi Sume vagyok, a Kisú-ház szolgálatában – válaszolta és elmondta: hivatalos küldetésben jár, büntetőparancs foganatosítása végett.

– Esetleg méltóztatott volna szándékát jelezni hivatalunknál? – óvatoskodtak a mulasztásra célozva.

– Elnézésüket kérem. A szükség kényszerített rá, hiszen amíg tiszteletemet teszem önöknél, ez itt megneszeli és kerekét old.

Eddig rendjén lett volna, Sume eltalálta a helyes választ, ám jött a következő kérdés.

– Valóban, csakhogy az ilyen küldetéshez írott parancs dukál igazolás gyanánt. Mutassa fel tüstént!

Elhangzott a szó, ám Sume csak annyit vetett oda, hogy neki olyan nincsen. A hivatalnokoknak leesett az álla a választán.

– Hogyan? Ezt úgy kellene értenünk, hogy öméltóságának saját kezű, írott parancsával nem rendelkezik?

Sume rájuk hagyta a választ, majd közölte, hogy a parancs maradéktalan végrehajtásáról urának haladéktalanul jelentést tenni köteles.

– De még mennyire! – helyeselt nekik. – Ám a derekas munkát még előbb annak rendje-módja szerint ki kell pihennie – ugyan maradjon még pár napot minálunk, ha szabad kérnünk.

Ilyen marasztalásra Sume nem mondhatott nemet.

Miután a vitézt ily módon egy időre feltartóztatták, a Kórijama-i Honda-ház haladéktalanul futárt küldött a Kisú portára.

A történetet hallgató Kojuki közbeszólt:

– Bátyámuram, de hát hová lett urunk írásos parancsa?

– Azt bizony magam sem tudom.

Hogy Sume elvesztette volna – el sem lehetett képzelni. Bárhogy történt – különös egy eset. Alighogy jött a jó hír: Sume derekasan helytállt, legyőzte Aszaka Daigakut, megint csak a félsz szorította össze szegény Kojuki szívét.

Hová tette az eszt ez a Sume!?

Lehetetlenség! Egy ilyen fontos okmányt elhagyni... valami egyéb nyomós oknak is lennie kell. Így mit sem ér a sikeres küldetés. A legkisebb büntetés, hogy eltanácsolják a háztól. De még az is lehet... rossz rágondolni is, mi minden történhet még.

– Hebeburgya munka volt – morogta magában Jaszaburó és arcára sötét árnyék terült.

5.

Ahogy Kojuki egy szemhunyásnyit sem aludt azon az éjszakán, úgy bátyjának vérekes szemei is arról tanúskodtak, hogy bizonyára elkerülte az álom.

Nem tudhatták, vajon mivel fordították vissza azon nyomban Honda futárját a nagyúr házából.

Ugyan mit számít, ha végrehajtotta a parancsot – az irat elvesztése akkor is főbenjáró vétségnek számít. Rossz fényt vet a Kisú-házra. Nincs kizárva az sem, hogy a Hondának küldött válasz valami ilyesmi:

– Nincs ilyen nevű vitézeink között.

Ebben az esetben pedig Hondáéknál, mint rendzavarót, Sumét utoléri a büntetés. Jaszaburó azt szerette volna, ha a válasz így hangzik:

– Valóban Szatomi Sume házunk vitézi karának tagja – magunk kértük fel küldetésére, ítéletünk végrehajtójául.

Ám ha így történne is, a vitézt hazatérése után vajon milyen büntetés várja majd idehaza? Ha még olyan fontos küldetést is teljesített – elgondolható miként fogadják majd.

Kojuki már azt sem tudta az aggodalom miatt, hogy holt-e, vagy eleven. Ám ekkor – este nyolc felé, mikor még azt sem lehetett tudni, hogy Hondáék küldönce visszatért-e, vagy sem... – akiért olyannyira reszkettek – váratlanul beállított Sume vitéz maga.

– Szatomi Sume úr tiszteletét óhajtja tenni...

Micsoda? Jaszaburó kisietett az előcsarnokba, nem hitt a fülének, mikor az ajtónálló őr bejelentette a látogatót. Pedig ott állott előtte Sume, azonmód, ahogy megtért hosszú útjáról. Még az este megtette jelentését a nagyúrnál: végbevitte küldetését, Aszaka Daigaku meglakolt... hazatértében pedig gondolta, hogy benéz barátjához.

A fogadóteremben Jaszaburó első kérdése az volt, hogy mi lett a megbízólevéllel.

– Mi lett volna? – nevetett fel Sume könnyedén...

Ördögös fickó! Tudja ez mit beszél, mikor annyit aggódtak miatta? Sume futó pillantást vetett a durcás Kojukira, majd Jaszaburóhoz fordult.

– Ez nem rám tartozik, hanem a gazdánk gondja. Hiábavaló haragudnotok, vagy neheztelnetek miatta énrám.

A testvérek megdöbbenek a hányaveti módon előadottak hallatán.

Valójában pedig minden úgy történt, amint alább következik.

Sumét a Honda vitézek Kórijamában felvitték az Akane néven ismert vendégházba, rögtön ételt-italt hozattak neki.

– Ez férfimunka volt.... – ismerték el.

A lakoma elsőrangú, felért egy díszvendég tiszteletére adott fogadással, volt ott minden, mi szem-szájnak ingere, főemberek vették körül, megbámulták mindahányan és elhalmozták jókívánásaikkal.

– Micsoda ragyogó tehetség, csodálatra... irigylésre méltó.

Igazán olyan meleg fogadtatásban részesítették a fiatalembert, mint valami magasrangú vendéget. Egy idő múlva azonban Sume gyanúja is feltámadt. Jól hangzik, ha valakit egy ilyen előkelő helyen, mint az Akane megvendégelnek, de úgy tűnt, mintha egyfajta házi őrizetbe helyezték volna. A lakomán résztvevő csatlósok viselkedése szertartásosan udvarias volt, de kimért és merev.

A Kórijama-i nemzetség harci szellemét – Honda úrral az élen le egészen a mezítlábas közkatonáig – mindenki ismerte régótától fogva.

– Ha kiderül, hogy csaló, ott helyben levágni! – szólt a parancs: vérszomjas készülődést álcáztak a nagyvonalú vendéglátással, a szép szó is véstjósloán csengett. Sume rájött, hogy gyorsfutár indult gazdájához. Valószínűnek látszott, hogy a mesterien elrendezett kert bokrai mögött is elszánt, keménykötésű vitézek lapulnak.

Most azután nem menekülsz... – ez volt a vendéglátók arcára írva.

Kölcsönösen töltögettek egymásnak, de továbbra is nyilván-

való volt, hogy gyanakvás kísér minden mozdulatot. Sume ülőhelye mögött, a szomszédban, a folyosón, de még az árnyékszék megett is mindenütt tetre kész vitézek álltak lesben.

Éberség, éberség...

Elmúlt az éjszaka, túl a reggelin Sume csak elégedetten mosolygott. Néha felkacagott, úgy mint amikor barátait, Jaszaburót, meg Kojukit szokta ugratni.

Az első perctől kezdve minden úgy alakult, ahogy eltervezte. Természetesen tudta jól, hogy futár indult a gazdájához. Vagyis, hogy éppen ez volt a szándéka. Közben a háta mögött a folyosón, a katonákkal zsúfolt termekben összesúgtak a vitézek.

– Mi van ezzel... nem veszi el a fejét, meg kell adni...

– Még nem tudja, mi vár rá...

– Érthetetlenül nyugodt...

– Erőlteti csak...

– Tetteti, közben csak azt lesi, hol nyerhet egérutat...

– Lehet, hogy még mindig nem jött rá, mi készül...

Valaki odaszólt egy cselédnek:

– Leszedték már az asztalt?

– Épp az imént...

– És?

– Jó étvággal megevett mindent.

Ez nincsen az eszénél....

– Mit gondolhat a gazda? Hamis volt a megbízatás, vagy igazi?

– Persze, hogy hamis! Az igazinál van kézzel írott megbízólevél!

– Odahaza azt csinál, amit akar, de itt idegen területen...

– Bárcsak hamisnak bizonyulna! – sóhajtott fel valaki, aki már régóta várt rá, hogy megmutassa, mit tud.

– Holnapután estére talán megjön a küldönc. Addig tart neki az élet.

– Mindenesetre úgy látszik, fogalma sincs róla, mi készül ellene... – azzal jót nevettek az óvatlan legény rovására.

6.

Későre járt már, mikor Sume odaszólt az egyik személye körül szolgáló cselédnek.

– Fontos bejelentenivalóm van. Kérem, haladéktalanul tiszteljen meg jelenlétével valaki e ház vénei közül. Tudassák vele, hogy a vendég távozni készül.

Egy Jazava nevezetű főember került elő a vendég szándékának hírére.

– Mint említettem, szeretnék búcsút venni a háztól, ezért kérem, hogy szíveskedjen idefáradni rangbéli ember – mondta Sume

minden különösebb elfogultság nélkül, ellentmondást nem tűró hangon.

Nyomban elküldtek Cuda Szeidzaemonért, aki a ház előljárójának számított. Fél óra múlva ott is volt a nevezett férfiú és vele együtt megjelentek minnyájan a jeles vendég búcsúztatására hivatalosak.

Izgalom vett erőt a gyülekezeten – kivéve Sumét.

Az ifjú nyugodtan végignézett a jelenlévőkön és határozott hangon így szólt.

– Az elmúlt éjszaka óta élvezhettem vendégszeretetük számos jelét. Úgy is, mint a Kisú-ház csatlósát, elhalmoztak figyelmes-ségükkel, pedig nem voltam méltó rá, hiszen a látszat gyanút kel-tett a magamfajta iránt, kétséges volt az is, hogy csaló vagyok-e, vagy sem... Bevallom, birtokomban van a kézírásos megbízólevél. Az én uram annak idején írószerért küldött, még szemüveget is öltött, mivel tudta, hogy a helyzethez méltatlan kétkedés kísér-het megbízatásom végrehajtása során. Most jutottam arra, hogy bemutatom ezt a megbízólevelet. Tehát: íme itt van...

Azzal megbontotta ruháját, majd öltözetének gallérjából ki-fejtve Cuda Szeidzaemon elé tárta a bizonyítékot: a minden két-séget kizáróan Kisú urának sajátkezű aláírásával ellátott levelet, melyet addig gondosan apróra összehajtva a testén viselt.

Szeidzaemon elképedt.

– És tényleg...

Ez tudta hát, hogy futárt ment Kisú urához... – jutott egyszer-re hirtelen mindenkinek az eszébe, Sume pedig felnevetett.

– Bizony így volt ez...

Jaszaburó és Kojuki meg sem tudott mukkanni a meglepe-téstől. Nyilván Suménak nyomós oka lehetett arra, hogy ilyen körülmekintően járjon el. Nem vitás, egy csapásra minden rend-ben lett volna, ha azon nyomban előveszi az okmányt.

Csakhogy nem volt kísérője küldetése végrehajtásában, aki tanúskodott volna mellette!

Igaz, hogy ragyogóan vitte véghez megbízatását, levágta Aszaka Daigakut. Saját szájából hallva azonban, bármilyen rész-letesen adja is elő, nem hangzik hihetően, senki sem hitt volna neki. Örökké a fejéhez vágták volna, hogy messziről jött ember azt mond, amit akar, idegen tollakkal ékeskedik, biztos a hely-béliek veszejtették el Aszaka Daigakut. Előre látta hát, hogy miféle szóbeszéd kelne lábra odahaza. Evégett szánta rá magát erre a végső lépésre.

– Szemtől–szembe egyetlen csapással! – állították a Kórijama-i Honda-ház küldöttei lelkes csodálattal a mestervágás láttán – ezzel tulajdonképpen mellette tettek tanúbizonytságot. Sume így járt túl az eszükön, eképppen szedte rá őket, hogy az ő szekerét húzzák.

– Egy szál karddal, még hozzá egyetlen csapással! – csodálkozott Jaszaburó, aki bizony nem bízott volna ennyire még saját ügyességében sem.

– Megvan annak a magyarázata... – Sume úgy tett, mintha balkezével enne és mosolygott.

– Aha... – kis időbe beletelt, mire hallgatói rájöttek, hogy mit is akar jelezni ezzel.

Sume egy balkezes elővágással terítette le ellenfelét. Szándékosan úgy közelített, hogy a kardot jobbjobban fogta. Ez Aszaka Daigakut megtévesztette, hiszen jobbkezesnek gondolta Sumét.

– Te, Jaszaburó bezzeg nem tudtad volna félrevezetni Daigakut! – ugratta Sume a barátját.

Kojuki merően a fiatalemberre nézett:

– Dehát azt mondta Sume uram, hogy régen leszokott már a balkezességről...

Sume csak nevette. Ez volt a válasz. Még saját édesanyját is abban a hiszemben tartotta, hogy már kinőtte a balkezességet. Pedig dehogy! Csak színlelte, de közben kamaszkorától kezdve titokban gyakorolta a balkezes elővágást. Gondolta, hogy talán egyszer hasznát veszi az életben...

– Micsoda fickó! Még a saját édesanyja se ismeri, még előttem, a barátja előtt is képes volt eltitkolni – csodálkozott Jaszaburó, de örült is, hiszen ekkora virtus előtt még Kojuki anyja és a zsörtölődő nagybácsi is kénytelen meghajolni. Minden ellenézés elmúlik, minden akadály elhárul a két szerelmes útjából. Sume, mintha megérezte volna mire gondol:

– Rövidesen bejelenthetjük, hogy egybekelünk, nem igaz?

Jaszaburó csak a szemével intett, hogy igen.

– Maradnék még – mentegetőzött a vitéz –, de anyám vár, sietek megnyugtadni, hogy nem esett semmi bajom – azzal már szedelőzködött is. Jaszaburó szántsándékkal a helyén maradt, a vendéget húga kísérte ki. Nemsokára vissza is jött a bátyjához. Valami bánthatta, mert meg se szólalt.

– Mi van veled?

Csend.

– Az édesanyja jutott eszedbe?

Nem kétséges, gondolta Jaszaburó, nagyon szívére vehette a múltkori dorgálást: „úgy látszik a két testvérnek fogalma sincs a becsületről”...

De nem ilyen egyszerű dologról volt szó ezúttal. Ami Sume sikerét illeti, s annak eredményeként, hogy végre egybekelhetnek – nagy öröm volt a leánynak... de volt valami emögött... a gondolat, hogy: Sume uram sorsa fordulójához ért...

Kojukinak nem kellett a legény férfivirtusa, a köznapiságot szerette benne, melyben el volt rejtve az emberek szeme elől, nem hivalkodott, nem akart kitűnni a többiek közül. Erre ez a

fiú, akin nem akadt meg addig senkinek a szeme – csak az övé –, egyszerre csak előrukkol egy olyan szamuráj virtussal, amit csak azok tudnak, akik folyton az effélékért törik magukat. És sikerre viszi, amit akar!

Ez a mostani Sume már nem az, aki volt ezelőtt. Hiszen egykor került a feltűnést, olyan volt, mint a többiek, egyszerű, közönséges, köznapi ember.

Kojukit elfogta a szomorúság.

– Mi lelt? – kérdezte a testvére.

– Semmi, igazán semmi – Kojuki elhúzta az ajtót és kilépett a verandára. Édesanyjuk éppen akkor érkezett a szobába. A lány kintről hallotta még, ahogy Jaszaburó lelkendezve meséli neki a történeteket.

– Micsoda páratlan virtus – mormogta maga elé a lány és mélyet sóhajtott a szeme előtt az éjszaka sötétjébe vesző zsenge lombok felé.

Akinek nincs helyén a szíve

(*Szono kokoro o sirazu*)

1.

Az elmúlt év tavaszán Kana asszony hirtelen halállal távozott e világból, hátrahagyva négyéves kisfiát, Dzsindzaburót.

Váratlan, érthetetlen dolog volt ez. Végzetét előre nem láthatta senki. Halála előtt három nappal hazatért falujába, végiglátogatta az otthonvalókat. Kissé sápadtabbnak látszott a kelleténél, sóhaj-tását is gyakran lehetett hallani, de ugyan ki fedezhette volna fel arcán a halál árnyékát? Később az anyját, Macut faggatták:

– Várandós lehetett talán?

Macu azonban nem vett észre a lányán semmit.

Bidzen tartományban, Szaga vára alatt háromszázötvenhét ezer bála rizs jövedelmet húzott a Nabesima-ház.

A váralját, mint más hasonló járásokat, sok zezugos utca há-lózta be, ezeket olykor csak dűlőnek hívták a helybeliek. Nevet is adtak nekik, volt várkerülő, virág, ördög, gyülekező...

Azon a bizonyos kora hajnalon a solymász-dűlőről a Nacume-házból futár jött Kana családjához. Odabenn mindenki éjszakai álmát aludta még, senki nem sietett elé. Kana bátyját, Kojatát anyja felébresztette, a férfi öltözött és ment. Az öregasszony sápadtan nézett utána.

Fél óra múlva újabb küldönc érkezett. Ő már hírül hozta Kana halálát. Az anya sietve futott az emberrel a Nacume-házhoz, ahol leánya – fehér szemfedővel az arcán – csendesen feküdt egy szobában. Tömjénillat terjengett körülötte. Kana halott volt már, de mintha csak elszenderedett volna. Fejénél már ott kesergett férje, Nacume Dzsinnai és bátyja, Kojata. Meg mindazok, akiket a hír utolért.

– Siránkozni nem szabad – az anyának még menet közben lelkére kötötték. Macu térdre rogyott a lánya holtteste mellett, de Kojata résen volt, valamit súgott a fülébe, hogy a többiek ne hall-ják. Látszott, hogy Macu abban a pillanatban összeszedte magát. Tekintettel volt a többiekre, de az is lehet, hogy azért tűnt úgy, mert csak a hátát láthatták. Egy idő múlva újra megmozdult. Fel akarta emelni a szemfedőt, hogy lányát megnézzé. Rögtön vissza-hőkölt, kezébe temette az arcát, hogy könnyeit visszafojtsa.

A többiek is nyúltak a kendőért, de Kojata sietve visszatartotta őket. Kérdőn fordultak felé.

– A kintől eltorzult az arca. Nem jó megnézni.

Mina, az elhunyt húga Kojatáról a férjre, Dzsinnaira nézett, de egyik sem szólalt meg, csak a szemük találkozott. Később Mina mit sem törődve a többiekkel, egyre csak Kana halálának okát firtatta.

– Nem lehet tudni, miért halt meg, hirtelen jött a halál. Még az orvos sem ért ide hozzá – szól most Kojata Dzsinnai helyett.

Mina mérgezésre gondolt, de azután elhessegette a gyanút. Kanát soha nem bántotta semmi, a szenvedés árnyéka sem vetült rá. Az ilyen miért is halna meg mérgezésben? De a testvér tudni akarta, mi történt. A holttest lábán föltúrte a ruhát.

Ezúttal sem Kojata, sem Dzsinnai nem avatkozott közbe. A halott bőre ekkorra már elvesztette fényét, de nem színeződött el, mérgezésnek nyoma sem volt rajta.

Más hozzátartozók még nem érkeztek meg. A jelenlévőkön kívül csak egy szolgáló, Szukehacsi és egy szolgálólány, Szojo állt sápadtan a szoba sarkába húzódva.

Dzsinnai huszonöt éves volt abban az időben. Tizenkilenc évesen halt meg az apja, örökség gyanánt ráhagyta a Nacume-ház gondját. Lehet, hogy ezért elég korán, huszadik évének tavaszán hozta a házhoz a nála három évvel fiatalabb Kanát feleségül.

– Sok gondja lesz majd a nővéremnek ... – gondolta akkor magában Mina.

Lehunyt szemmel is maga elé tudta idézni Kana menyasszonykori szépségét. Mina akkor éppen csak tizenegy éves volt és élénken megmaradt emlékezetében mennyire irigyelte akkor bájos nővérét.

– És most itt fekszik... – a lány szíve elszorult.

A csípősnyelvű anyós a gyermek születése után nem sokkal meghalt. Kanának nem voltak túlságosan nagyratörő vágyai, semmi kínosnak nevezhető bántódás nem érhetette. Dzsinnai is jó hírnévnek örvendett az udvarnál.

...Öt, csupán öt év volt mindössze...

Kojata elkeseredése nem ismert határt. A balszerencse elháríthatatlanul szakadt rájuk.

Dzsinnai két öklét a térdén keményen ökölbe szorította. Mellette ült négyéves kisfia, Dzsindzaburó.

– Ne sírj, fiúnak tilos – valahogy így inthette fiát az apa, mert a gyerek kis ajkát beharapva minden igyekezetével azon volt, hogy uralkodjék magán. Olyan volt, mint ahogy szamuráj fiának illik. Mina érzékeny korban volt, nem bírta elviselni a látványt, kicsordult a könnye. Tudta, hogy nem szabad, de nem tudta megállni.

Egy esztendő múlt el ezután. Az özvegy férfi nem tudott felesége emlékeitől megszabadulni, gondozta gyermekét, és bár környezetében sokat unszolták, hogy vegyen második feleséget, nem tudta rászáni magát.

– Legalább a gyászév végét hadd várjam meg... – mondta a hűséges férfi. Ez idő alatt gyakran megfordult elhunyt felesége családjánál. Van aki könnyen felejt, de Dzsinnai nem, ő nem volt olyan.

Régebben is meglátogatta felesége családját, és sógora, Kojata is eljárt hozzá.

Dzsinnai pénzzé tette a házánál fellelhető értékeket és – legyőzve a szülők makacs ellenállását – Kanának olyan síremléket állított, mely jócskán meghaladta lehetőségeit.

– Ez igen szép cselekedet volt – dicsérte Kojata.

A két férfi mindig is szívelte egymást. Elválaszthatatlanok, mint testtől az árnyék – mondták róluk ismerőseik. Ezért is jött létre olyan könnyen Kana és Dzsinnai házassága. Miután pedig Kana a Nacume-házhoz került, a két férfi barátsága még tovább erősödött. Nem véletlenül kerültek rokonságba egymással, így senki sem csodálkozott azon, hogy az asszony halála után sem változott a kapcsolatuk egy jottányit sem, sőt, ha lehet még szorosabb lett.

– Legalább egy évet... – Dzsinnai elhatározása erős volt és férfi léte példa özvegyiségben élt. Az év tavaszán, mikor rendben letelt a gyászév, megemlékeztek az évfordulóról. Igazán szép ünnepség volt.

– Milyen fiatal ez a férfi, és mégis milyen tisztességtudó, ritkaságszámba megy manapság az ilyen – az emberek értékelték Dzsinnai példamutató viselkedését.

Csak Mina nem osztotta ezt a vélekedést, mindig is furcsállotta nővére halálát és nem tudott szabadulni ettől az érzéstől.

– Valahogy más lett Dzsinnai sógorom az utóbbi időben... – gondolta magában.

Hogy ez miben is állt – nem tudta volna megfogalmazni. Semmi kézzelfogható jel nem utalt rá... Minát szemmel nem látható, szavakkal kifejezhetetlen bajsejtelem gyötörte. Azonban vigyázott, nehogy óvatlanul elárulja magát. Senki előtt sem tárulkozott fel, titkát magába fojtotta.

2.

Egy napon Nacume Dzsinnai meglátogatta a virányos dűlőn Szendzsút, az öreg nemesurat, aki annak idején kardviselésre való jogot nyert. Azon a környéken, ahol lakott többnyire magasabb méltóságok házai állottak, az övé is közéjük tartozott.

Edói házát átengedte utódjának, maga pedig élete hűséges párjával öregkorára vidékre vonult vissza. Eredetileg ötszáz bála rizs jövedelme volt, melyhez képest Dzsinnai, a maga ötödannyi vagyonával nem lehetett volna bejáratos a házánál, de az öreg meghívott magához a társaság kedvéért fiatalabb nemesurakat – havonta néhány alkalommal, köztük Dzsinnait is.

Nemcsak a világ dolgairól folyt a szó teázás közben, az öregúr a *Lombok árnyán* című híres szamurájkódex fejezeteit magyarázta az ifjakknak. Ez nem köznépnek való olvasmány, létezéséről is csak a kiválasztottak tudhattak.

Olyan volt ez a Nabesimáknak, mint Konfuciusz *Beszélgétek és mondások* című irata. Utóbb így is nevezték: *Nabesima Lun Jü...*

A Genroku 13. évében (1701) a Szaga klán második, Nabesimák közül való főnöke halála után, Jamamoto Dzsinnemon-Cunemoto, vagyis másik nevén Jamamoto Dzsócsú elfordult a hívságos világtól, haját leborotválva – Kinrjú faluban, Fekete-föld mezején vonult remeteségbe.

Mikoron öt Tasiro Matadzaemon-Curamoto, a kegyes lelkületű, férfikora delén járó főúr első ízben meglátogatta már Hóei időszakában jártak, annak 7. évében (1711).

*„Messzi távol a világtól vadcseresznye bontja virágát.”
Régi várfal – (Cunemoto)*

*„Jöttem fehér fellegekkel virágok közé látogatóba...”
Idő-mulató (Curamoto)*

...A fenti verseket váltották egymással üdvözlés gyanánt. Alkalmassint ezután is gyakran megfordult Tasiro Cunemoto a remetelakban és hét éven keresztül, tizenegy kötetben lejegyzésre került a Nabesimák, szamurájok viselt dolgairól elhangzott sokféle történet.

*Valószínűleg onnan kapta ez a gyűjtemény a *Lombok árnyán* címet, hogy elhagyott kis hegyi faluban a fák leveleinek árnyékában rejtőzve titokban örökítették meg. Van egy olyan magyarázat is, mely szerint a fák árnyékában elhangzottak lejegyzése egyszerűen szerény szolgálatot jelent.*

A kardviselésre jogosult öreg birtokában volt a mű egyik kéziratos példánya. Büszke volt rá, hogy annak idején, vagy harminc éve saját kezűleg másolta le. Életének egyetlen értelme az volt, hogy a művet továbbadva felolvasta a fiataloknak. Hűséges hallgatói közé számított Dzsinnai. Meg Kojata is.

Az öregúr hallotta, mi történt Dzsinnával és az is a fülébe

jutott, hogy milyen áldozatra képes, hogy elvesztett felesége emlékét ápolja.

– Akárhogy is, szerezni kell neki egy másik asszonyt. Lassan eljött az ideje, hogy megbízzunk egy házasságközvetítőt – gondolta. Viszont akárki nem alkalmas a célra. Azután ott van Dzsindzaburó, kis gyermek még, ha valami hebehurgya személyt hozzájuk küldünk, azzal csak bajt hozunk rájuk.

– Hallod-e, néne, nincs ott valaki megfelelő ember?

Néhány nap múlva találtak is megfelelő feleségnek valót, akit nyugodt szívvel lehetett ajánlani. Már idáig jutottak, mikor egyszerre csak megjelent Dzsinnai maga. Bevezették a fogadóterembe, ahol a szokásostól eltérően különös elfogódottságot tanúsított, sután válaszolgatott, ha kérdezték. Az öreg – látva a legény bizonytalanságát – rögtön rájött, hányadán állnak, tehát ő maga hozakodott elő a dologgal.

– Elnézést kérek, ha megfelejtkeztem volna magamról, nem szeretnék tolakodni... – vezette be mondókáját, s azzal fel is tette a kérdést: vajon az ifjú elfogadná-e, ha házasságközvetítőt irányítana hozzá. Beszédéből kitűnt, hogy már van is megfelelő jelöltje. Dzsinnai az ajánlat hallatára elpirult. Az öregúr nekiszegte a kérdést:

– Van-e már valaki?

– Igen – mondta a fiú, de itt meg is akadt.

– Jómagam ismerem talán?

– Igen, Kojata húga volna az...

Ez az öreget váratlanul érte. A korukat nézve Dzsinnai huszonhat, a lány tizenhét. Éppen nem lehet mondani, hogy ne lennének összeillő pár. Viszont az is igaz, hogy a férfi nem volt egyedül, hiszen gyermekére kellett gondot viselnie.

– Igen, erre magam is gondoltam – ismerte be az öreg –, csak szegény Minának nem lesz könnyű... A gyermek, Dzsindzaburó miatt.

– Valóban, úgy van.

Viszont az is igaz, hogy egy vadidegenhez képest mennyivel jobb lesz a fiúnak, ha a nagynénje gondozza. Nem vitás, hogy Dzsinnai így gondolta ezt.

– Kojatával már közölte szándékát?

– Sajnos, az nem lenne alkalmas.

– Miért nem? Hiszen a maga és Kojata kapcsolata igazán bensőséges, nem okoz ez gondot kettejük között.

– Nem, most a barátság helyett inkább az illetet kell figyelembe venni, vagyis hogy minden a leghelyesebb módon menjen végbe.

– Csakugyan.

Felette igaz volt, amit az ifjú szóba hozott. Méltó volt a tisztességutód Dzsinnaihoz. Az öregúr elképzelte Kojata kifogástalan, nemes arcát.

– Nem lenne ellenemre az sem, hogy akár magam kérdezzem meg őt – ajánlotta.

– Megtisztelne vele?

A fiú erősen az öregúrra nézett, látszott, hogy komolyan gondolta, amit mondott.

– Jól van hát. Értettem. Nincs más hátra, ha magának is ez a kérése. Már holnap kerítek rá időt.

Az öreg elhatározásának hallatán Dzsinnai testéből szinte kiszállt az erő.

3.

Kojata borús hangulatban volt.

– Bajban vagyunk... – vallotta be önmagának. Előző nap délutánján teljesen váratlanul beállított hozzá az öregúr a virányos dűlőről. Rögtön rátért megbízatására, melyre Dzsinnai kérte meg azzal, hogy az öregúrnak könnyebb lesz majd választ kapnia:

– Van valami akadálya annak, hogy Mina Dzsinnai úr második felesége legyen? – majd hozzátette: – Itt most életfontosságú dologról van szó, de azt hiszem nekem nem szükséges igazolnom a felhatalmazásomat... – és elnevette magát. – Ilyen helyzetben ugye, házasságközvetítőre semmi szükség.

Erre a szóra válaszolt Kojata:

– Néhány nap gondolkodási időt kérnék.

Ennyivel is beérte az öregúr, azután hazatért.

Az érintetthez, Minához azonban még egy napig nem jutott el a hír.

...Mina lenne Dzsinnai második felesége...

Nem mintha Kojata fejében nem fordult volna meg a gondolat. Sőt, mindig is úgy gondolta, hogy ez lenne a legjobb. Mindig jó szívvel gondolt a kisfiúra is. Ha mostohát kap, a sok keserűséget el nem kerülheti.

Mina természetére nézve gyengéd természetű, eleve jószívű teremtés. Még csak tizenhét esztendő, de biztosan jó anyja lenne Dzsindzaburónak. Szerencsére a kisfiúnak is kedves a személye.

De Mináról magáról is gondolkozni kell. Az első perctől kezdve csak második feleség lehet szegény. Miután leánynak is második volt. Elhunyt apjának kedvence, ő mindenkinél jobban szerette. Semmiért sem adta volna.

Kojata mindenesetre anyjához, Macuhoz és feleségéhez fordult a kéréssel. Az anyát vette későbbre. Tényleg, Jae, a feleség is sajnálkozott szegény Mina sorsán. Ezután anyját is megkérdezte. Az nem válaszolt, csak sápadtan nézett a fiára. Kojata tekinteté-

vel viszonzta anyja érzését. Nem mondták ki sem az igent, sem a nemet. Csak néztek szomorúan, sötéten. Kojata jól értette ennek a tekintetnek a mélységét.

Szívében titok lappangott. Titok, melyről Mina nem tudhatott. De Jae, a felesége sem. Négyen őrizték: Kojata, az anya, Dzsinnai és maga a halott, Kana tudhatta csupán.

– Ne mondjuk meg Minának...

Az anya megőrizte hallgatását. A titok súlya azonban még a férfinak, Kojatának is túl nehéznek bizonyult. Nem szeretette volna, ha Mina valaha is az életben megtudná – hacsak lehetséges.

...De ha Dzsinnaival összeköti sorsát...

Óhatatlanul mindennek ki kell derülnie. Vagy mindenáron meg kellene őriznie a hallgatást? Azt is lehet. De ha véletlenül Dzsinnai mégiscsak elejtené a szót... igen, csakis ő lehet, aki elárulja – válaszolta meg Kojata saját kérdését önmagának.

Ekkoriban már Kojata is családfő, a Szagaráké, éppen ezért ellentmondást nem tűrve utasíthatta volna hűgát:

– Eredj Dzsinnaihoz.

Hiszen Minának sincs ellenére. Egy szamuráj házában a lánynak különben sem volt joga a családfővel ellenkezni. Kojata azonban nem akart odáig elmenni, hogy a lányt a házasságra szorítsa.

A férfi kiment a ház mellett húzódó tornácra. Esett az eső. Langyos, tavaszi. Talán a szíve volt az, de az eső hangja tűnt neki nehéznek.

A hely kicsiny volt, alig érdemelte meg a kert nevet. Az egyik sarkában azáleabokor. Korán kibomlott virágai majdnem teljesen elborították. Az esőmosta égő vörös szín valósággal bántotta a szemet, a vér színét idézte. Pedig az egészen más – Kojata eszébe juttatta az esztendeje halott Kana vérző testét.

– Kana... – sóhajtott. Úgy érezte, hogy a sóhaj szétfeszíti a mellét.

– Be kell vallani mindent az öregúrnak... – töprengett magában. Az eső rákezdte, mintha csak el akarta volna mosni belső kételkedését.

– Mi baja van? – kérdezte Kojata felesége az urát, mert azon az éjszakán Kojata nem aludt, csak forgolódott fektében – olyannyira, hogy az asszonynak is feltűnt.

Harmadnap Kojata elment az öregúr meglátogatására. Rög-tön elé is vezették a fogadószobába. A fiatal nemes alig tudta megőrizni a nyugalomát. Érezte, hogy a feje elnehezül, szája kiszárad. Nagyot nyelt. Az öregúr pedig szívélyesen helyet kínálta.

– Tessék csak...

– Ii... – Kojata mondani akart valamit, de hangja elfúlt.

– Nem kell kertelnie, ha nem, hát nem, úgyis jó – az öregúr hangja nem emlékeztetett egy buzgó házasságszerzőére. Igaz, maga sem gondolta komolyan, hogy az ajánlatot elutasíthatják.

– Uraságod... – kezdett hozzá a vendég.

Az öregúr később is emlékezett rá, hogy Kojata milyen nehezen szánta rá magát.

– Kérem, csak nyugodtan – bízta.

– A Dzsinnainak adandó válasz előtt szeretnék elmondani valamit... – kezdett hozzá végre, de azután határozottan nekivágott. Most már nem lehetett félbehagyni! Az öregúr komolyan figyelt.

– Hallgatom...

– De előbb... az ügy a Szagara család becsületébe vág. Kérem, esküdjön meg, hogy nem mondja el másnak.

Az öregén ingerültség jelei mutatkoztak.

– Kojata, ha nincs bizalma személyemben, akár bele se kezdjen.

– Bocsásson meg, kérem, nem fejeztem ki magam elég körültekintően... – szólt Kojata és tenyerével letörölte arcáról a verítéket.

– Miről van szó tehát? – sürgette az öreg.

– Az igazat szólva Kana nem halálos betegségben halt meg – vágott bele eltökélten Kojata. Az öregúr felvonta szemöldökét.

4.

Az elmúlt évben azon a tavaszi napon Dzsinnai kora este felkereste családjának ősi fészket a középső soron, a vár alatt. Valamely örökségi ügy került a nagycsalád elé, döntést kellett hozni, avégett hívták oda Dzsinnait is.

– Ügylehet nagyon későn érek haza. Ha nem érzed jól magad, feküdj csak le – mondta feleségének elmenőben. Akkoriban Kana nem volt jó színben, nyomott hangulatúnak látszott. Talán várandós lehetett, azért fogta el olykor a rosszulét. Gyenge hangon kérte urát, hogy térjen haza hamar.

A középső soron a tanácskozás váratlanul hamarabb ért véget. Italt hoztak elő.

– Dzsindzaburó kissé lázas... – tódította a férfi, nehogy úgy tűnjék, mintha felesége miatt igyekezne, néhányszor a látszat kedvéért szájához vitte a poharat, majd távozott. A kapun kívül föléborult a tavaszi égbolt, a félholdat felhők borították. A sólymok során hazafelé menet még fiatal volt az este.

Otthon úgy látszott, nem vették észre hazatértét, mert senki sem került elő. Dzsindzaburó is alhatott már. Ha fönt lenne, bezeg sietne elébe – gondolta az apa.

...Tényleg rosszul lehetett... – Dzsinnai az asszony miatt aggodalommal telve sietett be a házba, ám hirtelen megtorpant. A hálósobából kihallatszó zokogás hangjára lett figyelmes. Elsápadt. Nemcsak sírás hallatszott odabentről, hanem hihetetlen módon Kana zavarodott, elfúló hangja is.

Dzsinnai elszántan félrehúzta az ajtót, belépett a hálósobába, ahol abban a pillanatban egy összekulcsolódott pár szétrebbent. A legény Szukehacsi, az asszony pedig kétségkívül nem más, mint Kana, a feleség. A férj kardja azonnal kiröppent hüvelyéből és elállta Szukehacsi menekülésének útját. A férfi holtsápadtan megtorpant.

– Ne mozdulj, vagy izibe leváglak... – Dzsinnait elfutotta az indulat, de azután gondolkodni kezdett. Ha minderre fény derül, foltot ejt a ház becsületén. A család jó hírét pedig mindenáron őrizni kell.

Kana arca jéggé dermedt, de az ajka remegett. Rendetlen ruháját is feledte.

...Tehát nemcsak az állapota miatt panaszkodott, lelkiismeret-furdalás is gyötörhette. Most értette meg Dzsinnai, miért is olyan sápadt mindig a felesége.

...Mióta lehet így Szukehacsival... Dzsinnai előtt hirtelen minden szédítően kivilágosodott, ami azóta történt, hogy elvette az asszonyt, de azután, hogy képzelete cserbenhagyta, úgy tűnt, hogy most jött rá mindenre. Dzsinnai úgy érezte, mintha félelmetesen hosszú idő telt volna el, pedig két-három szempillantás alatt villant át rajta minden.

– Kana! Mit tettél?!

Az asszony lehajtotta a fejét, nem válaszolt. Akkor vette észre Dzsinnai, hogy a gyerek sincs a hálósobában.

– Hol van Dzsindzaburó?

Kana erre sem válaszolt. Nem volt kétséges, hogy átvitték a szolgáló, Szujo szobájába. Dzsinnai elfújta a lámpást.

– Szedd rendbe magad.

A sötétben sóhajtás hallatszott. Nincs menekvés, gondolhatta Szukehacsi, de nem mozdult. A nehéz csöndben csak lélegzetének hangja hallatszott. Kis idő múlva Dzsinnai a tatamira támasztotta kardját, hogy tűzszerzámot keressen elő, de meggondolta magát.

– Szukehacsi, gyűjtsd meg a lámpást.

Semmi válasz, csak a sarokba szorított legény lihegése.

– Mondom: gyűjts világot!

– Hogyne... – már hallatszott is a kövakő csiholásának hangja, de az is, hogy remeg Szukehacsi keze a művelet közben, sehogy sem akart a láng fellobbanni. Azután valahogy boldogult vele, mert mégiscsak fény derült a szobára. A legény arcán, homlokán olajsűrűségű cseppek csurogtak alá. Kana már rendbe hozta

öltözékét. Dzsinnai kihúzta meztelen kardját a tatamiból és az asszonyhoz közeledett. A pillanatot kihasználva Szukehacsi kerekét akart oldani, de még félig sem nyitotta a tolóajtót, Dzsinnai visszaperdülve fegyverével ismét útját állta.

– Maradj vesztég, Szukehacsi. Ha megmozdulsz, meghalsz. Tedd, amit mondok, ne kapkodj. Cserébe megkímélem az életed.

Szukehacsi erre megmerevedett.

– Most pedig tedd be az ajtót!

A férfi azonban csak remegett, mintha nem jutott volna füléig a parancs.

– Mondam már, hogy csukd be, nem bántalak. Ha meghalsz, minden kitudódik.

Kana mellett állva Dzsinnai hüvelyébe tette nagyobbik pengéjét, és a kisebbiket húzta elő. Ebből tudni lehetett, mi a szándéka.

– Gondolj Dzsindzaburóra... – szólalt meg Kana.

– Ostoba! Most jut eszedbe a gyermek, meg a kötelesség?

A kisebbik pengét pedig azért készítette elő, mert ha a nagyobb vág, a vér a mennyezetig fröccsen. Dzsinnai gondolkodott. Előtte ott ült Kana, beletörődve az elkerülhetetlenbe. A férje a mellére tette a párnát.

– Uram... – nézett rá könnyörögve Szukehacsi – engem büntessen meg elébb.

– Nem váglak le, mondtam már, hallgass és idenézz.

Az asszony lehunyta szemét, Dzsinnai pedig a párnán keresztül bal mellébe mártotta a rövid pengét. Azután kihúzta, gondosan megtörölte és a tokjába helyezte. A lámpással körbevilágított – a tatamin sehol egy csepp vér.

– Szukehacsi!

– Igen.

– Most nem kergetlek el a háztól. Meghagyom az életedet, ha cserébe úgy végzed a dolgodat, mint eddig, és teszed magad, mintha mi sem történt volna. Majd találunk valami ürügyet arra is, hogy elengedjelek. Megértettél?

Szukehacsi halálra váltan az ijedtségtől csak bólintani tudott.

– Hívd be a szolgát.

– Igen... – akarta mondani a legény, de egy hang sem jött ki a torkán.

Mikor kilépett az ajtón Dzsinnai feszülten figyelt, hogyha netán mégis menekülésre fogta volna a dolgot, nyomban utánaeredjen és levágja. Tíz perc múlva visszajön – gondolta. Szukehacsi tényleg nem szökött meg.

Nemsokára visszajött, hozta a zavart szolgát magával, akin már látszott, hogy rájött mindenre. Kifutott a vér az arcából.

– Dzsindzaburó?!

– Aluszik... – a választ alig lehetett füllel felfogni. Dzsinnai az állával az ott fekvő holttestre mutatott.

– Amint látod, megcsalt és tettéért meglakolt – kezével a kardja markolatára ütve, ijesztő pillantással mérte végig a szolgálót – Dzsindzaburót magadhoz vitted, te is cinkosa vagy, a büntetésed is ugyanaz legyen! – azzal kardját előhúzva elállta Szójo menekülésének útját. A szolgáló sírva fakadt:

– Bocsásson meg, jó uram!

– Nincs bocsánat!

– Gondoljon a következő életére, uram, bocsásson meg nekem! – könyörgött a lány összekulcsolva két kezét, ide–oda menekülve a szűk szobában. – Megteszek bármit, amit parancsol, csak ne bántson! Mindent úgy teszek, ahogy jó uram mondja, soha a számra nem veszem, mit láttam itt ezen az éjszakán! Mindhalálig magamban tartom a titkot – fogta könyörgőre a dolgot.

Dzsinnai éppen erre várt:

– Biztos ez?

– Ó, igen, mindenképpen!

– Jól van akkor. De ne feledd soha, amit most mondtál! Ha véletlenül elkottyantol valamit is, mindkettőtöknek vége, szét-hasítlak benneteket.

Dzsinnai azután kettejük segítségével a másik szobában tiszta derékaljat vetett és kiterítette rá a holttestet. Természetesen átöltöztette. Eltüntették a véres párnát és a biztonság kedvéért a tatamit is kicserélték...

Végül Dzsinnai a szolgálót elszalasztotta az orvosért azzal, hogy:

– Kana hirtelen súlyos betegségbe esett, kérjük, jöjjön azonnal. A szomszédból kölcsönkért futárt pedig elküldte Kana szülői házához. Egy másikat pedig ismét csak az orvoshoz indított, az már a sietve felöltözött férfit útközben érte és tudatta vele: a beteg az imént kilehelte lelkét. Már felesleges eljönnie... Végül egy küldönc futott Kojatáért.

5.

A „*Lombok árnyán*” kilencedik fejezetében két történet található a hűtlenségről. A kard viselésére méltó öregúr, miközben Kojata dadogását hallgatta, ezekre gondolt. Azok is botrányos esetekről számoltak be ugyanis. Igaz, hogy egy árva nevet sem említettek...

I. Házasságtörő lekaszabolásának esete.

Bizonyos nemesúr elmenvén, majd midőn hazatérve házasságtörésen kapta asszonyát valakivel, aki távollétében házába lopakodott, a gaztevőt felkoncolta. Olymódon, hogy a falnak nekitámasztott egy zsákot tele rizzsel, közibe a rablót és körül-

tekintően, irgalom nélkül átalverte becsületének megrablóját. Mikor ez megvolt, hagyott az asszonynak kis időt, majd végzett azzal is.

Kanemaru úr elbeszélése nyomán.

II. Hogyan ölte le bizonyos személy a feleségét.

Útjáról megtérvén házába rajtakapta asszonyát éjnek idején szolgájával, aki belopózával a nőt elcsábította. A szolgát a konyhába kiküldvén, maga a hálószobába ment, s ott a feleségét kivégezte. Majd hívatta a cselédet és meghagyta neki a következőket:

Avégett, hogy a gyermekre ne hozzanak szégyent, úgy kell intézni mindent, mintha az asszony természet szerinti halállal betegségben halt volna meg. Ha a szolga ellenállást forgatna a fejében, súlyos vétke miatt azonnal lemészárolja. Teljesítsé tehát jó belátás szerint a parancsot. Átöltöztették a holttetemet, néhány küldöncöt is szalasztottak orvosért, jöjjön késelem nélkül. Kisvártatva azonban egy másikat azzal, hogy feltartóztassa, ne jöjjön hiába, már úgysis késő. Azután az apósért küldött, és meggyőzte róla, hogy az asszony betegségben kiszenvedett. A bűnös szolgát pedig rövid haladék lejártával elűzte házából Edóba.

Ez a második történet egybevág a mostani esettel! – döbrent rá az idős nemesúr.

Csakhogy a kard viselésére méltónak találtatott öreg a fiataloknak még nem mutatta be ezt a történetet. Dzsinnai sem ismerhette, és lám, mégis úgy intézte, ahogy a könyvben meg van írva. Sőt még körültekintőbben!

– Kojata! Hallani is szörnyű, de tudom, ennek már így kellett lennie. Ha az ügy kipattan, kegyelmedre is gyalázatot hoz, bele kell törődni, természetes, betegségben történt halálozásnak kell venni a dolgot – mondta annak idején Dzsinnai Kojatának. Kérése egyszerűnek tűnt, mérsékelt hangnemben adta elő, szemében azonban ellentmondást nem tűrő fény villant. Természetesen Kojata sem engedhette meg magának, hogy meglepetésének hangot adjon.

– Értettem. Röviden és határozottan a végére járt az ügynek. Kana szégyenében fel sem tekinthetett.

– Ne beszéljünk róla. Kana betegségben hunyt el. És még valamit. Jómagam ezentúl is eljárók kegyelmed házába, s elvárom magamnál az eddiginél is sűrűbb látogatásait.

Szavainak jelentését nem kellett magyaráznia.

– Magától értetődik – Kojata tökéletesen értett mindent.

– Hálás vagyok.

Dzsinnai szemének fénye kissé megváltozott akkor.

– Tessék?

– Kojata. Akármilyen okból is, de kezet emeltem hűgára, a testvéri szeretet okán elkerülhetetlen, hogy meg ne gyűlöljön. Mégis a külvilág előtt derűsen kell egymásra tekintenünk. Kívül-állók előtt mindenképpen őrizzük meg egymás kölcsönös megbecsülését.

– Hagyja el kegyelmed. Magam is úgy tettem volna a helyében...

– Lehetséges volna, Kojata? Tényleg ugyanúgy, mint én?

– Ennyi elég! – azzal Kojata kezet nyújtott Dzsinnainak, az pedig keményen megszorította a felé nyújtott kezet.

– És még valamit szeretnék a lelkére kötni, Kojata. Mindenki úgy tudja, hogy Kana személyes kívánsága volt, hogy mi helyezük el a sírjában. Erről soha ne felejtsünk meg!

Kojata az öregúrnak szóló elbeszélése közben eltöprengett magában: őszinte volt-e, amit akkor mondott, szívből jött-e a kéznyújtás Dzsinnainak... töprengett magában, de kételyét nem hozta az öregúr tudomására.

Akárhogy is, minden zökkenő nélkül ment. Kana titka sehonnan sem szivárgott ki. Azután Dzsinnai annak rendje-módja szerint megemlékezett felesége elhunytának évfordulójáról. Szukehacsinak és Szojónak is alkalmat adott, hogy kilépjenek a szolgálatából.

...Jól mentek a dolgok...

Legalábbis idáig – gondolta Kojata. Egy álló esztendőn keresztül megfért egymással egy fedél alatt a gazda, a szolgálja – a csábító és akinek asszonyát elcsábították.

Az öregúr a karját keresztbe fonta. Pontosan értette már Dzsinnai szándékát. Nem csak a kisfiú miatt gondolta ki, hogy Minát elveszi feleségül. Természetesen azt sem lehet kétségbe vonni, hogy Dzsindzaburóra is gondolt, de főleg inkább arra, hogy házának hírnevén folt ne essen.

Megnyeri Minát második asszonyául, akkor aztán ha valahogy ki is szivárogná a titok, senki sem lenne, aki hinne is a szóbeszédnek. Ostobaság feltételezni, hogy valaki annak a testvérét veszi feleségül, aki hűtlenül megcsalta. Kinek fér ez a fejébe?

– Most, hogy elmondtam a szégyenünket – szólt a történet végén Kojata –, nevetségessé váltunk méltóságod szemében...

– Dehogy, dehogy... – rázta a fejét az öregúr, aki inkább a nyelvét leharapta volna, minthogy megszólja Kojatát. Megértette és megindult azon, amit hallott.

...Mi tehát a teendő...

Biztos, hogy a legjobb, ha Minát hozzáadják Dzsinnaihoz. Az előljáróság engedélye sem kétséges. Ugyan mi akadály lenne?

– Nem tudom, mit is mondhatnék... – próbált kibújni az egyenes válasz alól az öreg. Kojata nem tartotta az öreget felelőtlen-

nek, némán bólintott. Végülis sikerült elmondania, mi nyomja a szívét. Látszott rajta, hogy mélyen gondolataiba merül.

6.

Mina nem jutott szóhoz. Nővére bűnös kapcsolatba tévedt volna...

Már annakidején, mikor Kana hirtelen halálának hírére a helyszínre szaladt, egész halványan elfogta valamiféle sejtelem, érezte a helyzet tisztázatlanságát, vagyis, hogy valami érthetetlen történik, vagy történt. Ám azt álmában sem gondolta volna, hogy a nővére titkos viszonyát felfedezve Dzsinnai kezét emelt saját feleségére.

Kiszáradt, elfehéredett ajakkal szólott:

– De hát bátyámuram, de hát a nővérem miért...

– Nem tudom.

Erről Dzsinnai még Kojatának sem mondott semmit és nem is engedett rákérdezni. Még ha Kanának lett volna indoka tetteire, eljárása megengedhetetlen volt. Hiszen szamuráj családban nemesnek született és hasonló méltósághoz ment feleségül. Mina bátyjára nézett, annak szemében együtt érző pillantás csillant meg. Kana hálás volt, hogy bátyja mindent felfedett előtte, holott hallgathatott volna. Ha azt mondja: „eredj Dzsinnaihoz”, egycsapásra eldöntött volna mindent. Amit a családfő, vagyis Kojata egyszer kimond, az megmásíthatatlan. Még saját anyja sem szegülhet vele szembe. Hát még a húga! Még nemtetszésének árnyéka sem férhetett volna a döntéshez. Ez volt a szamuráj család rendje.

Mina nem lelkesedett különösebben a sógoráért, de egyáltalán nem utálta. Ráadásul a kisfiú nagyon kedves volt a szívének.

– Akár anyja is lehetnék... gondolta nemegyszer. Tehát ha a bátyja azt mondja, hogy „eredj”, minden teketória nélkül engedett volna a parancsnak. Csakhogy Kojata egy szóval sem mondta ezt. Minát könnyekig meghatotta vele.

– Hogyan döntöttél? – kérdezte hűgát, de az válasz helyett másra terelte a szót.

– Ugye, bátyámuram sokat szenvedett az egy esztendő alatt...

Azt akarta mondani vele, hogy Kojatának olyan bensőséges barátsággal kellett viseltetnie sógora iránt, mintha mi sem történt volna. A szó Kojata elevenébe talált, a férfi egy darabig nem is tudott válaszolni. Vagyis hát éppen ez volt a válasz.

Kojatát eredetileg sem lehetett szívtelennek mondani, talpig becsületes ember volt. Olyannyira, hogy kerülte a szokványos udvariaskodást is. De az emberek nem rosszallották ezt, megértették.

– Nem ügyeskedő fiú... – mondták róla. És ezt mindenki elfogadta.

És ez a fiú mit érezhetett... Nem, ez túlment mindenen. Mina visszaemlékezett nénje halálára.

– Kana kívánsága volt ez... – mondták és a férj meg a báty együtt helyezték koporsóba a testet, úgy hogy idegen kéz hozzá sem érhetett. Ugyanúgy történt a sírnál is.

...De a bátyám egészen más, mint Dzsinnai – Mina így gondolta.

– Együtt vannak, mint a test és árnyék... – mondogatták ketőcsükre az emberek, és úgy is volt. Mina szemében is elválaszthatatlan volt a két barát. De csak addig, míg Kana élt. Halála kimutatta a két ember szívének különbözőségét. Mina számára már nem volt kétséges, hogy bátyjának ez az egy esztendő maga volt a pokol. A ház hírnevét és az igazságot kellett mérlegre tennie – micsoda kínokat kellett kiállnia! Igen! A bátyja és Dzsinnai esete egészen más! Bezzeg ha Dzsinnai lett volna a bátyja helyében, még az ezerarcú, ezerkarú rettenetes Kannon istenség előtt sem vallott volna színt. Kojata pedig megtört.

Ha ez gyengeség, legyen az, de Mina épp ezért szerette bátyját.

Kojata így szólt testvéréhez:

– Mina, ha hozzámégy Dzsinnaihoz, mindezt felejtsd el. De nem erőltetek. Mindenesetre fontold meg alaposan. És azután, ha nem akarod, nemet is mondhatsz éppúgy, mint ha beleegyezel: igent.

Mina csendesen bólintott.

Aznap éjszaka nem aludt egy szemhunyásnyit sem. Pirkadatkor végre megszületett szívében az elhatározás. Nem is várta meg a reggelt, hajnalban közölte bátyjával a döntését.

– Dzsindzaburónak anyja akarok lenni – és szemében nyoma sem látszott a bizonytalanságnak.

– Jól meggondoltad? Ha könnyelműen döntöttél, nem másíthatod meg többé.

– Rendben lesz... csak...

– ...

– Nem találkozhatnék Dzsinnaival a hivatalos végső döntés előtt?

– Ha találkozol vele, mit tesz az?

– Szeretném tőle magától hallani, szeretném meghallgatni őt is – mondta Mina és szeme megcsillant. Ez bizony szokatlannak tűnt egy szamuráj család leányától. Valami régi vágású öreg rossz néven venné, elfordítja ilyenkor a tekintetét és megneheztesz. De Kojatát megindította a lány mesterkéletlensége és a kérés tudatta a kardos öregúrral. Az váratlanul igen egyszerűen így válaszolt:

– Találkozhatnak az én rezidenciámban – megmondhatod neki.

Csak hogy nem lehetett tudni, vajon Dzsinnai belemegy-e a találkozóba. Az aggodalom azonban hiábavalónak bizonyult. Az öregúr útján hamar megjött a beleegyezés.

Néhány nap múlva tehát a kard viselésére jogosult öreg, Szensu házában létrejött Dzsinnai és Mina találkozója.

Párás szellő lengedezett a kert felől, pedig a tolóajtókat ki sem nyitották. Esőre állt. A hely méltóságához illően széles kert övezte a házat. A sok fa, a díszkövek szép rendben. A kerti tóban időnként egy-egy ponty csobbanását lehetett hallani.

Mina kigondolta előre: mivel kezdje a szót, mégsem tudott azonnal hozzáfogni. Kínok között hallgatott. Máskor pedig nem volt különösebb nehézsége nővére férjével, régebről megszokták egymás társaságát.

Végül barátságosan, a szokásnak megfelelően bátyjának szólította sógorát.

Dzsinnai szertartásosabb megszólításra volt felkészülve, ehhez képest a beszélgetés igen családiasnak ígérkezett. Régebben Dzsinnai még kedveskedve incselkedni is szokott eképpen:

– Milyen csinos lett az én sógornóm mostanában...

De ezúttal ez elmaradt. Dzsinnai arca is feszültséget tükrözött. A tóban ismét megcsobbant egy hal.

– Esőre áll... – mondta maga elé Mina. Egy kicsit habozott, elbizonytalanította, hogy önkéntelenül bátyjának nevezte Dzsinnait. De zavara nem tartott sokáig.

– Dzsinnai uram. A nővéremről mindent tudok, ismerem a részleteket is.

– A bátyjától hallotta?

– Igen – nézett egyenesen a férfi szemébe Mina. Dzsinnai arca alig észrevehetően megrezzent.

7.

– Tehát akkor... – Dzsinnai arcán látszott, hogy még szeretne valamit mondani, Mina sápadt arcán halvány szín derengett fel.

– Azt mondja, hogy engem, Minát második feleségének kíván. Szeretném tudni a valódi szándékait ezzel a házassággal.

Mina kérdése úgy hatott, mint derült égből a villámcsapás, Dzsinnai elnémult. Kereste a szavakat, de Mina nem hagyta annyiban:

– Nem tudnám elviselni, ha eszközül használnának ahhoz, hogy elfedezzem nővérem félrelépését.

– De Mina!

– És még valamit... – Mina rövid habozás után kimondta:

– Mit érzett Dzsinnai uram, mikor nővéremet pengéjével átszúrta? Mondja el úgy, ahogy történt, kérem.

Még be sem fejezte mondandóját, Dzsinnai arca megváltozott.

– Nincs ezen mit magyarázni, minden szamuráj így tett volna!

Kemény hanghordozása nem hogy megijesztette volna a leányt, éppenséggel erőt adott neki.

– Egy percig sem tétovázott?

– Nem én!

– Semmi kétsége sem volt?

– Nem volt miben kétkednem.

– Sajnálát, vagy könyörület?

– Ostobaság. Kana házasságtörő volt. Besározta becsületét.

Mina mindezt tudván tudta, de mégsem állhatta meg, hogy szóvá ne tegye. Nem tudott belenyugodni, hogy a nővérét leölték.

– Azóta egy év is eltelt már, azalatt sem érzett sajnálatot iránta?

– Elég volt!

– Nacume uram! – szólította meg családi nevén Mina sógorát.

– Talán azért esett rám a választása, mert hasonlítok a nővéremre?

Mondja meg őszintén nekem: ugye már szánja szegény Kanát?

– Miért kérdés ez?

– Nekem, Minának életfontosságú amit válaszol. Asszonyoknak ez élet-halál kérdése: minden ezen múlik. A válaszan múlik, hogy megbűnhötte-e Kana a vétkét és bebizonyíthatja saját jóhiszeműségét is.

Mina mindent feltett erre a kérdésre, de a férfi válasza semmitmondó volt.

– Nem sajnálom...

– Bizonyos benne?

– Bizonyos.

Ennek hallatán Mina arcáról eltűnt a pír és helyét ismét halotti sápadtság foglalta el.

– Ezek szerint hát engem, Minát csak azért akar feleségül venni, hogy védje saját becsületét...

– Nem úgy van az! Nemcsak a saját hírnevem, Kojatáé is...

– Nacume úr! Most már úgy érzem, megértettem, mi vitte rá a nővéremet elkeseredett cselekedetére.

– Ezt az arcátlanságot még Kojata húgának sem engedhetem meg! – Dzsinnai homlokán kidagadtak az erek.

Úgy tűnt, az eső egyre közeledik, de a lány tudatáig nem jutott el a vízcseppek koppanása. A nővére halálára gondolt, melynek pillanatát saját szemével nem láthatta, csak bátyjának elmondása nyomán tudta elképzelni. De Kojata maga sem volt ott, mikor Kanát meggyilkolták. Vajon Dzsinnai mindent úgy mondott el neki, ahogy történt?

Nem szépítette egy kissé saját szerepét? A gyanakvást – ha

egyszer felébredt – nem lehet elaltatni. És Mina a nővére halálát nagyjából mégiscsak el tudta képzelni.

Mina Dzsinnai szenvtelenségétől irtózott. Megcsalátása színterére lépve miért engedte futni, miért nem vágta le a férfit, aki gyalázatot hozott rá? Visszakézből még megölhette volna Kanát is.

– Arra lehetne valahogy mentséget találni, ha meggyűlölte nővéremet, amiért megcsalta – ott helyben, felindulásból megtorolja rajta a sérelmét – Mina sógorára szegezte tekintetét. – De maga nem ezért ölte meg...

Valóban, Dzsinnai éppen hogy nagy lélekjelenlétről tett bizonyosságot: nem végzett Szukehacsival.. Hogy is volt?

– Maradj vesztig Szukehacsi. Ha megmozdulsz, meghalsz. Tedd, amit mondok, ne kapkodj. Akkor életben maradhatsz – a történet szerint így szólt Dzsinnai azon az éjszakán a csábítóhoz. A feleségét pedig leszúrta.

Még csak nem is váratlan felindulásból sújtott le a pengével, nagy szamuráj kardját közben felcserélte a kisebbikkel. És hogy a vér ne fröccsenjen szerteszét a magasba, nem vágott a fegyverrel, hanem átdöfte az asszonyt a mellére fogott párnán keresztül. Nagy hirtelen még erre is volt gondja.

Azoknak, akik szerint magától értetődő, hogy a ház becsületét nem szabad bemocskolni, nyilván dicséretes viselkedés volt Dzsinnai részéről. De Mina nem bocsátott meg érte. Izzó tekintettel nézett Dzsinnaira. A férfi rezzenéstelen hidegséggel viszonozta pillantását. Vajon mindenképpen helyesnek tartja, amit tett? Vagy inkább erővel visszaszorítja belső remegését? Mina már nem volt képes kikémleni a férfi gondolatait.

Fiatal volt még. Éppen csak tizenhét esztendő. Az élet titkait még nem értette, de volt azért némi ismerete az emberségről. A szenvedésről, a tévelygésről – ha nem is mindent – sokat tudott. Megtanulta, hogyan alkalmazza mértékül a maga szűkös tapasztalatát mások dolgaira is.

– Dzsinnai úr. – szólt a férfihoz –, az ember sokban tévedhet. Akármilyen komolyan gondolja dolgát, mégiscsak elveszíti néha a talajt a lába alól egy pillanatra – újból nekiszögezte Dzsinnainak a kérdést: nem habozott-e a feleségére kezét emelni?

– Irgalom... sajnálat, mintha nem szamuráj lenne... – Mina mindenáron ki akarta csikarni a férfiből a beismerést.

A szeme élénken csillogott. „Tévedtem...” – ezt a szót szerette volna hallani.

– Mondják az ember halálakor, az utolsó pillanatokban visszaemlékezik élete mindenféle eseményére.

Ezt Mina valakitől hallotta egyszer és valószínűnek tartotta, hogy így is van. De nemcsak a halál idején van ez így. Példának okáért súlyos döntések előtt. Ilyen lehetett az a pillanat is, mikor

Dzsinnai leszúrta Kanát. Midőn a vas átjárta Kana mellét, Dzsinnai szívét bizonyára villámcsapásként szántották át az emlékek.

– Ugye, így volt, Dzsinnai úr?!

Dzsinnai nem válaszolt. Késlekedése mégis felkeltette az utolsó reményt Mina szívében. Hirtelen előjött annak az éjszakának bátyjától hallott története, mikoris Dzsinnai elfújta a lámpást és rászólt az asszonyra:

– Szedd rendbe magad.

Nyilván nem akarta nézni illetlenül. Igen, nyilván ilyen érzés lehetett benne. De vajon ezen kívül mást nem érzett iránta? Nem lehet biztosra venni. Talán még nem jött rá eddig, de... Mina reménykedett.

Közben az eső odakint – nem tudni mikor – megeredt, kis szél is kerekedett vele. A terasz itt-ott felcsillant.

– Bátyámuram... – szólt ismét Mina és először emelkedett fel kissé ültében, egyik kezével a tatamira támaszkodva felnézett sógorára.

De Dzsinnai csak nem válaszolt. Pedig Mina észrevette, hogy a férfi szeme gyanúsán fénylik. Nem a saját könnyei miatt látta így, Dzsinnai tényleg alig láthatóan, de elérzékenyült. Na most, megindul! Meg vagyunk mentve: a nővérem is, én is – gondolta Mina és valami melegséget érzett a szíve táján.

Abban a pillanatban Dzsinnai a szomszéd szobát elvlasztó tolóajtóra meredt. Mina nem figyelt fel rá.

– Dzsinnai uram... – kezdett hozzá, a férfi azonban azonnal félbeszakította.

– Kár minden szóért. Nem tétováztam. Kétségnek helye nem volt.

Minának elállt a szava, Dzsinnai arca egyszerre váltott. A fényesség eltűnt, a szeme vérbeborult. A lány úgy érezte, hogy az imént álmodott csupán. Mikor fölemelte a tekintetét, a férfi felkapta jobbával a kardját és felugrott ültéből. Feltépte a szomszédos szoba tolóajtóját.

– Nagyuram! – horkant föl és a kijárat felé hátrált. Mina rémülten követte a tekintetével. A neki háttal álló Dzsinnai bal kezébe vette át a kardot, jobbával kilazította hüvelyéből, miközben kezét a markolatra tette.

– Ostoba! Mi dolog ez, engem akarsz lekaszabolni? – mondta az öreg nagy nyugalommal. Mina nem láthatta, de valószínűleg ülve is maradt. Dzsinnai leeresztette kezét.

– Nagyuram, kegyelmed...

– Nem hallgatóztam, mindent tudok már Kojatától!

– Hogyan! Kojata...! Az ördögbe...!

– Dzsinnai – szólította meg csendesesen az öregúr az ifjút –, én kegyelmed helyében azt gondolnám, hogy bizony tévedtem...

Dzsinnai hallgatott. Mina próbált a neki háttal álló Dzsinnai gondolataiban olvasni. Az öreg így folytatta:

– Embere válogatja, de a szamuráj is ember. Az ember és a szamuráj szíve azonban nem szükségképpen egyforma. Vagyis lehetnek sokan olyanok, akiknél ez nincsen így. Pedig ha ugyanolyan volna a szívük, mint a többieké, a szamurájélet is sokkal szebb lehetne.

Nem lehetett tudni, hogy az öreg szavai eljutottak-e hozzá, vagy sem, Dzsinnai kilépett a házat övező verandára. Az eső egyfolytában esett.

Kojata lépett be a fogadószobába. Szeme találkozott hűgáéval. Tekintetével kérdezett. Mina lassan lehajtotta a fejét.

Dzsinnai ekkor megtorpant, talán megmozdult a szíve... ezt még hátulról is látni lehetett rajta. De Kojata utánaaszólt:

– Dzsinnai, mondj le Mináról.

– ...

– Mina eleve így akarta.

– Kedves Mina... – fordult vissza Dzsinnai – rokoni kapcsolatunknak ezzel vége szakadt. Tiszteletreméltó öreg, elnézést kérek méltóságodtól – szólt és kilépett az előcsarnokból, majd anélkül, hogy egyszer is hátratekintett volna, ment tovább, ki az esőbe. Kojata követte, ő is kilépett a házból. Dzsinnai esőverte alakja lassan távolodott. Fegyelmezetten lépdelt, mintha mi sem történt volna.

Harmadnapra eltűnt Szaga várának környékéről. Dzsindzaburóval együtt. Házát a solymászok dűlőjénél az utolsó porszemig kitararítva hagyta.

Kojata mély szomorúságba burkolózott.

Vajon annyira szívére vette, hogy az öregúrnak el kellett mondania mindent?

A Szaga klán egyébként még akkor sem engedett tartományon kívülre távozni valakit, ha az róninná vált, vagyis elvesztette megélhetését. Már csak erre gondolva is elképzelhető, hogy Dzsinnai hollétét innen-onnan firtatták. Eltűnéséről mindenféle mendemondák kaptak lábra. Az igazságtól azonban mindegyik távol esett.

Kana félrelépésére sem jöttek rá.

A rákövetkező év tavaszán...

Eljött Kana halálának második évfordulója.

Mina még sötéttel elindult a temetőbe egyedül, a Sóhódzsi, az Igaz Törvény templomának kertjébe. Egyedül akart maradni a sírnál.

Kana sírkövét ekkorra már friss hajnali harmattal ellepett virág díszítette. Nem olyannak látszott, mint ami már előző nap is ott

lett volna. Mina meglepetten nézett körül. A hajnali fényben derengő sírok között egy távolodó alakot pillantott meg.

– Várjon! Álljon meg, kérem! – Mina a távolodó után szaladt és szólongatta. Szukehacsi volt az, akit Kana halálának első évfordulóját követően szélnek eresztettek. Menekülésre fogta a dolgot, azután, mintha meggondolta volna, csak két-három lépést tett még.

– Szukehacsi uram! Árulja el, miért történt ez a nővéremmel?

– Kérem, ne kérdezzen! – rázta a fejét Szukehacsi.

– Egy szót kérek csak, ha lehet. Főbenjáró ügy miatt találkozunk itt, nem véletlenül. Hiszen mindketten az életünket tettük fel arra, ami idehozott bennünket.

Szukehacsi, aki önkéntelenül is menekülésre fogta, mikor Mina felfedezte, mégiscsak leküzdve szégyenkezését visszafordult.

– Szukehacsi uram... – nézett rá a lány szemrehányóan, de annyira megrohanták érzései, hogy nem tudta folytatni. Ha most e hajnali órán valaki meglátná őket kettesben, jóvátehetetlen lenne – de Mina, aki különben önérzetes lány volt, ezúttal elfelejtette, hogy ettől is tartania kell.

– Mikor a nővérem szívét átszúrták, maga... maga...

– Igen. Csak némán néztem. Nem, nem tudtam az életemet odaadni helyette. Nem tudtam mást, csak nézni, tehetetlenül. Meghalni, meghalni vele nem lehetett...

Mina szeméből eltűnt a támadó fény.

– És maga utána egy álló esztendőn át egy fedél alatt élt... azzal a Dzsinnaival...

– Iszonyatos volt. Maga a pokol. Talán sokkal jobb lett volna meghalnom, azt hiszem. De Dzsinnai úr miatt nem lehetett, nem volt szabad meghalnom. Megesküdtem az életemre Kana asszonynak, hogy így lesz, akármennyire gyűlölöm is Dzsinnai urat. Ő irgalmatlanul kemény és nem ismeri az asszonyi szívet.

Elmondta, hogy most is meg szeretne halni, hogy kövesse Kana asszonyt.

– De nem megy, nem tudok meghalni – és Szukehacsi szemét elborították a könnyek.

– Menjen akkor, kérem...

– Igen – mondta Szukehacsi, s miután eltűnt, Mina visszatért Kana sírjához.

– Nővérem... – szólongatta halkán a holtat.

Mina visszemlékezett arra a napra, mikor megtudta, hogy Dzsinnai eltűnt. Nem fáj a szíve érte. Vajon azért vette a nyakába a világot, mert az emberek megtudták, hogy elvesztette a becsületét? Nem, nem arról volt szó. Valójában Mina ereje, vagy erőtlensége volt az ok, vagyis, hogy őt nem lehetett becsapni.

– Vajon nem azért esett így, mert én kiábrándítottam őt saját keménységéből és meghasonlott önmagával? Tudta, hogy amíg

itt élünk Szaga vára alatt mindketten, nem élhet nyugton miattam. Zaklatásom kínjai elől elmenekült, fogta Dzsindzaburó kezét és elhagyta Szaga várának vidékét.

Mina szerette volna ezt hinni.

Csakhogy nem nyílt arra lehetőség, hogy meggyőződjön róla. Mi lehetett tehát a valóság? Dzsinnai szívének mélységeiről megbizonyosodni nem volt módja többé senkinek.

Elégtételkeresők

Ajao jegyző bizalmas emlékirata

(*Ajao naiki oboegaki*)

1762. (A ló évében)

A kilencedik hó tizenegyedik napja

Rettentő galiba történt. Kacujama Miki, kinek már nem szabadna e világon lennie – életben van. A történetet Naitó Iemon szájából lehetett hallani, akit fél évvel ezelőtt elengedtek az edői szolgálatból és visszatért ide, Okadzakiba.

Nihonmacu uram, aki az előljárók közül éppen e hónapban látta el a palotaügyeletes tisztét, tegnap délután hivatott és tudatva velem a hírt.

Szóval, Kacujama Miki Okadzakiban lovászként szolgált, és derék samuráj hírében állott – egykor. Sőt, nagyvonalúsága közismert, hűséges barátak sem volt utolsó, úgy látszott feletesei is olyan vitéznek tartották, aki megállja a helyét.

Mígnem egy napon, huszonhét évvel ezelőtt, a Kjóhó huszadik éve, harmadik hónapjának elején bajtársa, Tamaki Icsinoju vérét ontotta, majd nyomban kereket oldott, eltűnt a palota környékéről.

Akkoriban tizennégy esztendőös lehettem, mit tudhattam én Kacujama Mikiről? Igaz, a környéken jócskán híre ment és meglehet, magam is elcsíphettem valamit a közszájon forgó történetből, de ma már semmire sem emlékszem belőle. Maga Nihonmacu uram sem tudta volna felidézni, hogy ez, vagy az, így, meg úgy történt volna. Később a nemzetség krónikáiban utánanézték és a mondott évben rábukkantak egy igen kurta kis bejegyzésre. Az sem fedte fel az összeütközésre vezető sérelem mibenlétét, csak mint erőszakos cselekményt említette meg. Abban az időben Kacujama a huszonhetedik, a meggyilkolt Tamaki harminckettedik évét taposta. Az áldozat nős volt, a fia még csak hat éves lehetett akkoriban, Kogoró nevezetű. Tíz év múlva indult útnak a vár alól az ifjú, hogy szokás szerint addig vissza se nézzen, míg elégtételt nem vett apja haláláért. Vele tartott csatlósa, Handzó. Tizenkét esztendei fáradozás után, egy tavaszon mindketten, dicséretesen törlesztve a régi adósságot – hazatérhettek. Ezután kapott Kogoró engedélyt a családfői tiszt

elfoglalására. Derekaságát mind a mai napig szakadatlan tisztelet övezi.

Most viszont bizonyosságot nyert, hogy Kacujama Miki, akit Kogorónak és a szolgának kötelessége lett volna megölni, valójában még mindig itt tanyázik, ezen a világon. Legalábbis ezt terjeszti Naitó Iemon.

Egy hete megjelent ugyanis Szakakibara Unai színe előtt valami kisebb ünnepség alkalmából, melyre ő is meghívást kapott. Hírlik, hogy ott voltak még kívülről: Tajaszu Szóhacsiró, Morikava Szandzaemon, Nonomija Csúta. Miután felszolgálták az ételeket-italokat, a hangulat felengedett. Idővel valahogy szóba került Tamaki Kogoró, Naitó pedig előrukkolt azzal, amit tudott. Nem törődött vele, hogy árad belőle az ital bűze, jócskán felhajtott már a garatra. Kötekedő-részeg természete volt neki. Rebesgették róla, hogy éppen ennek okáért zavarták el az edői szolgálatból.

– Vannak ám fura dolgok – mondta –, találkoztam Edóban azzal a Kacujama Mikivel, akit Tamaki Kogoró állítólag kivégzett. Bizony ám! Két évvel ezelőtt életben láttam. Ez aztán a csuda, mi?

Szóval ezt állította Naitó. Tamaki Kogoró pedig már öt esztendeje itthon éli világát. Ezzel szemben Naitó meg két éve látta a felkoncolt Kacujamát elevenen. Való igaz, ennél furcsább eset még nem jutott tudomásomra. Az említett társaságban Tajaszu Sóhacsiró, aki kínosan érezte magát ennek hallatára, elnevette magát és megkérdezte:

– Naitó, be vagy rúgva?

– Ugyan, ennyi szesztől Naitó Iemon nem részegedik le! Két éve biztosan láttam Edóban Kacujama Mikit! Egyszóval, igen különösnek tartom, hogy ezek szerint kettő van belőle!

Egyre jobban belejött, nem tudta abbahagyni, csak hajtogatta a magáét, a társaságnak elege lett belőle, mindenki feszengett, végül aztán kitessekelték a házból.

– Magam Tajaszutól hallottam a dolgot, a többiek nem beszéltek, egyelőre nem terjedt el a hír. Baj lehet belőle, ha kiszivárog, azért valamilyen úton-módon szeretném, ha magunk között maradna a dolog – nyilatkozott Nihonmacu uraság, majd nyomatéknak hozzátette – nyilván érti, miért akarom így.

Rajtam kívül még többen jegyzik a nemzetség krónikáját, de az uraság parancsára a többiek nem tudhattak a fentiekről. Ami azt illeti, előfordulhat tévedés is, de ha mégis úgy van, ahogy Naitó Iemon mondta, vagyis Kacujama még él, kippatan a titok, más nemzetségek tudomására jut, és bizony csorbát ejt jőhírünkön. Egyszóval benne vagyunk a csávában.

Kérdem én, hogyha – amint borközi állapotában Naitó kifecsegte – Kacujama Miki még mindig itt bolyong ebben a világban, ugyan kit tett el láb alól Tamaki a szolgáljával és hogyan mertek visszajönni dolguk végezetlen? Kétségtelen: csakis csalással szerzett elégtétellel térhettek meg a vár alá. Megnéztem a régi feljegyzéseket és – megtaláltam az idevágó sorokat.

1757 tavaszán történt, hogy Tamaki Kogoró csatlósával Handzóval – miután a küldetését sikeresen véghezvitte – hazaérkezett. Pontosabban a harmadik hónap tizennyolcadik napján. A beadvány pedig a következő napon kelt. Az úr és csatlósa abban az évben, a harmadik hó hetedik napján egy Sirogane nevezetű településen bukkant rá Kacujama Mikire és a várva várt alkalom elkövetkezett. Ám Miki abban az időben ötvenegy éves volt, betegségek kínozták, nem bírta már a kardot, tehát Kogoró ajánlotta neki, hogy hajtsa végre magán az ítéletet, kövessen el harakirit. Miki bele is egyezett, ügyel-bajjal a hasához fogta kisebbik pengéjét, és amint megérintette vele a bőrét, a buzgón segédkező Kogoró már le is csapott és annak rendje-módja szerint lecsapta a fejét.

Most már emlékszem rá, hogy annak idején nagyra becsülték a szamurájhoz méltó eljárást. Hihetetlennek tűnik, hogy mindezek ellenére Kacujama Miki mégis az elők sorában maradt.

Ma este megidéztem szállásomra Naitó Iemont. Amint az ajtónálló bevezette, világosan látni lehetett, amint kiült szemében a gyanakvás. Nem tudta elképzelni hamarjában, miért is hívtam vizsgálótishti magánrezidenciámra. Megvártam, míg helyet foglalt, majd lassan hozzáfogtam.

– Szeretnék néhány kérdést feltenni magának Kacujama Miki ügyével kapcsolatban. Hallom, azt állítja, hogy maga a múlt évben találkozott vele, pedig annak az embernek semmi keresnivalója sincs már ezen a világon.

Szavaim hallatára Naitó megremegett. Látszott, hogy abban a pillanatban döbben rá, miről is van szó. Talán már félig-meddig kiment a fejéből, hogy mit összefecsegett a múltkori éjszakai ivászat közben. Elnémult egy kicsit, majd egy darab időre hallgatásba burkolódzott. Hatvankét esztendő volt. Számítani lehetett rá: tisztában van vele, hol a határ és végül illemtudása ez ügyben nem hagy kívánnivalót. Természetesen elvártam, hogy békében marad, visszakozik, nem akar megbántani senkit, s a miheztartás végett rögtön hozzá is fűztem:

– Magam sem tudom ugyanis elhinni...

Szerettem volna ha szabadkozik, mondván, hogy nem is emlékszik, vagy nem tudja miről van szó... Hozzátehetette volna még, hogy az ital beszélt belőle, meg, hogy elnézést kér. Akkor pedig

nem szükséges Nihonmacu urat fárasztanom a kihallgatással. Minden könnyen átlátható, éppezért vegyük úgy, hogy a vizsgálat során egyedül is a végére járhattam a dolognak. Naitó arcán látni lehetett, hogy igencsak tépelődik. Rossz előérzet fogott el. A férfi ültében közelebb csúszott, mint akinek nagyon fontos közlendője van és válaszával rácáfolt várakozásomra.

– Bizton emlékszem, hogy találkoztam Kacujama Mikivel. Igen, éppen két éve láttam, Kobikiben.

A helységben volt egy köszörűs, amint üzlete fölött cégtáblája is hirdette. Iemon – elhaladtában a bolt előtt – megpillantott egy ötvenes éveiben járó szamurájt, amint éppen onnan bújtt elő. Kétségtelen, hogy maga Kacujama Miki volt az. Az elbeszélő hozzátette, hogy Kacujama éppenséggel nem afféle lézengő rónin benyomását keltette, sőt inkább úgy festett, mint aki valami jobb gazdánál szolgálatra talált. Megkérdeztem Iemont, hogy alkalmasint váltott-e szót a hirtelen előbukkanó emberrel. Nem a! Naitó egy pillanatra földre gyökerezett lábbal állt ott, s addigra Miki már el is tűnt a szeme elől. Naitó akkor betért az üzletbe, megkérdezni ki járt ott, mondták neki, hogy az illető szamuráj Arimoto Hjóe Ecsigóból. Ennek ellenére Naitó kötötte magát: akit ő látott, az minden kétséget kizáróan Kacujama Miki volt.

– Ennyiből azért nem lehet ezt csak úgy megítélni...

– De bizony lehet. Állítom, hogy ő volt.

– Talán összetévesztette valakivel...

– Nem én! Annak idején közeli ismeretségben voltam vele.

– Csakhogy már huszonhét éve annak, hogy elbujdosott.

A két évet leszámíthatjuk, mert hiszen tavalyelőtt történt a találkozás, akkor is huszonöt esztendő múlt el. Meg sem szólította, csak éppen elmentek egymás mellett, ugyan már hogyan állíthatná teljes bizonyossággal, hogy éppen Kacujama Miki lett volna az az ember? Kétségeimet azonban szétoszlatta, hogy Naitó Iemon többször is megerősítette vallomását, miszerint nem tévesztette össze senkivel, az illető nem lehetett más. Semmi olyan nem látott rajta, ami eltért volna Kacujama ábrázatától.

Ha ez igaz, Tamaki hamis elégtétellel dicsekszik talán?

– Valószínűnek látszik... – hallatszott Iemon válasza, amivel nem sokat lehetett kezdeni. Meg kell adni, hogy azért nem kezdett el nyíltan áskálódni a kutyaszorítóba került Tamaki Kogoró ellen.

– Ismételten és határozottan állítom, tévedés kizárva: az Arimoto Hjóe nevezetű, Ecsigóból való szamuráj Kacujama Mikivel azonos. Úgy bizony.

Volt mindebben valami fenyegető. Vajon vállalja-e a felelőséget, ha véletlenül mégsem igaz? Valahogy szaga volt az ügynek.

– A fejemmel felelek érte – vágta rá kétségeimre habozás

nélkül Iemon. Meghagytam neki, hogy ne szóljon senkinek és elbocsájtottam. Akárhogy is, de egyre cifrább az ügy. Létezik ilyen felfoghatatlan dolog ezen a világon? Ha úgy van, ahogy Iemon határozottan állítja, Tamaki Kogoró bizonyára úgy tért haza, hogy előtte nem Kacujama Mikivel, hanem mással végzett. De ha nem a gyilkost ölte meg, akkor kicsodát? Ki olyan bolond, hogy nem is ő a tettes és hagyja magát kivégezni?

Vegyük azt, hogy valaki idült betegségben szenved, az élethez mégis ragaszkodik, nem tudja elvetni magától. Eszembe idéztem Nihonmacu uram szentenciáját, mely csak még jobban szétzilálta az elgondolásaimat.

– Egyáltalán nem elképzelhetetlen, hogy valaki hamis elégtételt vesz és úgy tér haza. Mi sem könnyebb, mint bejelenteni, hogy elégtételt vettem, nem igaz? Nem túl fényes és dicséretes az ilyesmi, de ha az illető helyébe képzeljük magunkat, nincs arra szó, milyen szorult helyzetbe kerül az ember az efféle ügyekben.

Annyi bizonyos, hogy van elég baja az ilyen szerencsétlennek. Hiábavalósággal telik el tíz-tizenöt év, haztérésre engedélyt nem kaphat, hacsak becsülettel véghez nem viszi küldetését. Mert ha nem – nincs más választása, minthogy örömtelen élete szüntelen bolyongások közepette, a szükség szorításában, szürkességben múljék el. Vajon Tamaki Kogoró is megelégtelte a végeláthatatlan vándorlások kínjait és valami furfanghoz folyamodott inkább?

De nem, ez a lehetetlenséggel határos. Ott a hely pontosan meghatározva: Sirogane falva, éppen a térképen veressel meghúzott tartományi határ mellett. Nem gyanúsabb-e Naitó Iemon, aki csak hajtogatja a magáét, vagyis, hogy akit ő látott: az éppen Kacujama Miki? Beszélhet nekem, mégis csak megfoghatatlan amit mond.

A kilencedik hónap huszonnegyedik napja

– Egyáltalán nem elképzelhetetlen, hogy valaki csinált elégtétellel térjen haza – vetette oda nekem könnyedén Nihonmacu uram.

Sehogyan sem megy ki a fejemből. Hiszen számos érvet lehet felhozni állítása mellett. Ezek tanúskodnak arról, milyen szavakkal kifejeztetetlen csapás az efféle becsületbeli ügy. Addig nincs megnyugvás, míg fel nem hajtod a gyilkost, akárhol bujkál, és nem végzel vele.

Néhány napon át mást sem teszek, mint a nemzetség régi feljegyzéseit böngésem. Nyolc emberöltő, majd másfél évszázad ideje alatt tizenöt esetben fordult elő ilyen becsületbeli ügy, hacsak sietségemben a többi el nem kerülte el a figyelmemet.

Megdöbentő, hogy sikeresen csupán négyen tudták véghez-

vinni küldetésüket, köztük Tamaki Kogoró. A többiek ki tudja, mióta úton voltak, mások esetében a papír fehéren maradt és néhol a feljegyzésekben cinóberszínnel az állt, hogy a család az eset következtében kihalt. Az egyiket őrületbe kergetette, hogy ellensége hirtelen halállal kimúlt e világból, mikor pedig húsz év türelmes kutatásának eredményeképp éppen céljához ért volna. Ebből is könnyen belátható, hogy a becsületbeli ügynek nevezett csapás az érintettnek micsoda kimondhatatlan györtelmeket tartogat.

Milyen sorsra jutottak a többiek, nem nehéz elképzelni. Megeshet, hogy az üldöző balszerencséjére az üldözött visszavág, gyakran a keresés hiábavalóságába beletörődve az egykor jómódú nemesúr ínségre jut. Nem kétséges, előfordulhat az is, hogy megtagadva vérrokonait bujdosnia kell előlük, nyelni a szégyen és megaláztatás könnyeit anélkül, hogy valaha is nyomára bukkanna a keresett személynek.

A megsárgult lapok kevés olyan szánalmas sorsot jegyeztek fel, mint az otthon és remény nélkül vándorló elégtételkeresőké.

Lehetséges-e, hogy Tamaki Kogoró nem bírta elviselni többé e végeláthatatlan bolyongás keserveit és valamiféle fortélyal látszatra elintézte dolgát és diadalmasan hazatért? Bizony nem elképzelhetetlen. Én mégsem hiszem, hogy így történt volna. 1757 tavaszán Tamaki Kogoró – miután a küldetését véghezvitte és hazatért, olyan odaadással végezte minden feladatát, hogy derekasságával kivívta mindenki elismerését. Közismert erényéhez nem fért kétség. Rajta kívül bárkiről, de róla még álmában sem gondolta volna az ember, hogy aljas eszközökhöz folyamodik.

Tegnap az esti órákban felkerestem magánrezidenciáján Nihonmacu uraságot, jelentést tettem neki, röviden beszámoltam kutatásaimról. Ő csak könnyedén bólintott, de nem adott semmi különösebb utasítást.

– Maradjon köztünk mindez – szolt bizonyos nyomatékkal.

– Ide rendelné holnap estére Tamaki Kogorót? – javasoltam.

Találkoztam a nagyúr portáján Tamaki Kogoróval. Mikor megpillantott engem, éppúgy gyanakvó kifejezés suhant át az arcán, mint Naitó Iemonnak, ő sem tudta, miért hívtuk. Úgy látszott, még arról sem hallott, hogy néhány napja szolgálját berendeltem. Egy darabig hallgattunk, azután megkértem, mondja el részletesen, hogyan járt el Sirogane falvában, mikor Kacujama Mikitől elégtételt vett. Igyekeztem, nehogy bármivel is befolyásoljam a hangulatát, de Kogorót ingerültség fogta el. Ha nem nézte volna hivatali tisztemet, haragja talán még nyersebb formát öltött volna.

– Miért mondja nekem, hogy beszéljek erről? – dobta vissza a kérdést méltatlankodva.

Kellemetlen. Kérdezhetne volna még sértőbben, de nem fejtkezett meg a feljebbvalója iránti köteles tiszteletről. Nekem azonban megvolt a magam elképzelése és tovább próbálkoztam a kérdezősködéssel.

– Faggatózásom okát el nem mondhatom, de a gyanakvás távol áll tőlem. Elhiszi nekem?

Igyekeztem biztosítani jóindulatomról, de a jelek szerint nem sok sikerrel, felhagytam hát vele.

– Valaki azt állítja, hogy két éve találkozott Kacuajama Mikivel, akit magának régen meg kellett volna ölnie.

– Hogyan?! – Kogoró érthető módon megdöbönt. – Badarság! – bukott ki belőle.

A hír hallatán nem szeppent meg, meglepetése és haragos indulata teljesen hiteles volt, nem volt benne szemernyi színlelés sem. Rögtön az eszembe ötlött, hogy ez az ember ártatlan! Nem maradt bennem kétség, szükségtelen volt a további vallatás, vagy faggatózás. Őszinte arccal és átéléssel részletesen elbeszélte, hogyan, milyen körülmények között szerzett elégtételt.

Néhány napja ugyanazt kérdeztem szolgájától, Handzótól is. Heiszuke, házi cselédem a barátja, tehát vele hívtam magamhoz. A beszélgetés után lelkére kötöttem, hogy másnak egy szót se! Kissé bizonytalan voltam benne, vajon nem adja-e tovább gazdájának a szót, de szolgám vállalta érte a felősséget, megnyugtató, hogy aggodalomra nincs okom, Handzó hallgatott, bár szörnyen feldúlt arccal indult haza.

– Nem kell félned. Egyáltalán nem akarunk gazdádnak Kogorónak ártani – mondtam neki nyomatékosan, de hiába, arca továbbra is borús maradt. Erről már én nem tehetek, a hivatalomhoz tartozik, hogy az embereket zavarba hozzam. Bárhogya is, Handzó megtarthatta ígérését, nem szólt gazdájának beszélgetésünkről.

Ez a Handzó az idén tölti be a hatvanegyediket. Szolgámnál három esztendővel idősebb. Páratlanul hűséges csatlós ő is. Szavahihető cselédem jótáll érte, tehát higgynék neki. Tényleg megbízhatónak látszik.

Igaz, egykor szerencsejátékos volt. Már tizenhét-tizennyolc éves korában felülmúlhatatlan a maga mesterségében, míg huszonhat évesen társai haragját fejére nem vonta. Ezek életére törtek, bambuszpálcákból font szőnyegbe hengerítve vízbe fojtották volna, ha történetesen Tamaki apja, aki még az edői szolgálat idejéből ismerte őt, arra nem jár és ki nem menti szorongatott helyzetéből.

Ennek okáért szegődött Handzó Tamaki apjának szolgálatába, szerencsejátékos múltjával pedig végleg szakított. A mai napig

hálás a megmentőjének és immár a második nemzedéket szolgálja Tamaki Kogoró személyében, hűségéhez nem fér kétség. Mindezt Heiszuke szolgám mesélte el nekem.

A történet részletei majd mindenben megegyeztek Tamaki Kogoró és Handzó elbeszélésében. Pontosan úgy esett minden, ahogyan az előljáróshoz beadott előterjesztésben olvasható. Kétkedésnek helye nincs. Néha ugyan az időrendben vannak eltérések, de az ilyesmi elkerülhetetlen.

Kogorónak dícsértem a szolgáját, mondván:

– Handzónak bizonyára sokat köszönhet, segítségével sikerült megszereznie az elégtételt atyja haláláért, igaz?

A férfi tekintete elhomályosult, kimondatlanul előntötte a hála érzése. Magam is úgy véltem, hogy a szolga nem kevésbé nagyszerű férfi, mint ahogy a gazdája gondolja.

Amint Kogoró rájött, hogy nincsenek hátsó szándékaim teljesen megnyílt előttem, de történetének részletes ismertetését itt most elhagyom. Elbeszélése közben sápadt arcán időről-időre sötét árnyékok vonultak át. Magam is erősen szavainak hatása alá kerültem. Ismét meggyőződhettem arról, milyen kínszenvedés az ilyen vállalkozás: elégtételt szerezni a halálos sérelemért. Jóllehet kívülről hallgattam végig, sokszor alig tudtam elfojtani feltörő könnyeimet. Ha hozzátartozója hallja, nyilván nem állja meg zokogás nélkül a történet tragikus fordulatainál. Végül kéréssel fordult hozzám Kogoró:

– Nevezze meg, kérem, aki állította, hogy Kacujama Mikit életben találta két év előtt.

– Fájdalom, de azt meg nem mondhatom. Belátom viszont, hogy aki meggondolatlanul szájára vesz ilyesmit – ha elegendő bizonyíték szól ellene –, alkalmasint megfelelő büntetést érdemel.

Kogoró belenyugodott. Talán mert belátta, hogy Nihonmacu úr és jómagam is szeretnők belső körön tartani a dolgokat. A szó könnyen sért és tegyük fel: még ha másnap kiderül is, hogy alaptalan, a hír már szétterjedt és az általa ütött sebeket nem lehet egykönnyen begyógyítani. Sőt, mondhatnám, lehetetlen. Vigyázni kell tehát, nehogy óvatlanságból a hamis híresztelés körbejárja a váralattit.

Elbocsájtottam Kogorót.

– Maradjon köztünk a dolog.

Amint utánaéztem távolodó alakjának, rokonszenv kelt bennem iránta.

Ám hirtelen eszembe jutott, miként intett óvatosságra pályám kezdetén az öreg Szanada Rokudzaemon:

– Őrizkedj attól, hogy mikor a szívedre hallgatsz, az elfogultság észrevétlen hatalmába ne kerítsen.

A kilencedik hó huszonnyolcadik napja

Nemsokára birtokcsere lesz – széltében-hosszában erről szól a fáma. Úgy tűnik: több, mint valószínű, megkapjuk az átköltözési parancsot Hidzen Karacúba. A kósza hír igaz, vagy hamis voltáról a népek mindenfélét találgatni kezdtek. Úgy tűnik, mostanában a többség inkább hajlik arra, hogy nem lesz ebből semmi. Két nagy uraságot és házanépét érintene a parancs – az egyik száznolc, a másik hetvenkét éve vesztegel mostani helyén, nem valószínű, hogy egyszerre csak költözési parancsnak kellene alávetniök magukat. A hír hitelében magam is kételkedem.

A tizedik hó második napja

Holdforduló volt tegnap. Hangulatom napok óta lehangolt. Meghülhettem.

Ma délben hivatott Nihonmacu uram – alighanem Tamaki Kogoró ügyében. Ebben a hónapban Nakamura Gentadzaemon váltja őt tisztében, de úgy látszik, ezt az ügyet változatlanul neki kell felügyelnie.

Edóból bizalmas leiratot juttattak el hozzám. A nagyurat távollétében helyettesítő hivatalnok, Vatanabe Gengoemon viszonzta Nihonmacu uram levélbeli megkeresését. Az irat lényegében véve a tartományi előjáróság válaszát tartalmazta. Ezek szerint részletesen kivizsgálták, hogyan történt az eset, melynek során Tamaki Kogoró a tartomány Sirogane településén Kacujama Mikit kivégezte. Az északi tartományi felügyelő, Joda Idzuminokami uraság vezette eljárás során – melyben közreműködött Simagi Szansicsiró – fény derült arra, kik voltak annak idején a helyszínrre kiküldött ellenőrök és hogy az eset pontosan megfelel-e annak a leírásnak, melyet az előjáróságnak megküldtek jelentés gyanánt. Nos, abban hiba nem találtatott. Teljes terjedelmében csatolták egy siroganei parasztember, bizonyos Dendzsiró vallomását, mert ő viselt gondot annak idején a betegeskedő Kacujama Mikire.

Az pedig, hogy Naitó Iemon Kobikiban a köszörűs boltja közelében látták volna Kacujama Mikit – ezek szerint tévedésnek ítélnélhető. Már az is kétséges, hogy a hús szétdeje eltávozott Kacujamát egy szempillantással azonosíthatni lehetne. Ennek hihetetlen voltát maga Naitó Iemon is el kell, hogy ismerje. Értető módon borközi állapotában elkövetett tévedését próbálja makacsul mentegetni. Ezt azonban csakis ostobaságnak lehet minősíteni.

- Szeretnék újfent találkozni Naitóval – mondtam, mire Nihonmacu úr szótlánul bólintott, majd együttérzőn hozzátette:
– Jegyző uram ugyancsak megfázhatott...

A tizedik hónap hatodik napja

Bajnak jött ez a meghűlés. Két-három napot fekszem, s közben visszafordíthatatlan változások következhetnek be az ügyben. Üggyel-bajjal úrrá lettem a fejfájáson, találkoznom kellett Naitó Iemonnal. A tétovázás a bukás alapja, a szembenállók közül egyiket óhatatlanul el kell ejtenem, vagy Iemon, vagy Kogoró mellett le kell tennem a garast. Ha így folytatom, rossz vége lesz, bizonyára meg fogom bánni. Ki kell végre teregetnünk a napvilágra, amit idáig belső körben rejtegettünk. Edóban Naitó meglátta az eleven Kacujama Mikit, akinek már régen sírban a helye. Hát akkor meg kicsodát végzett ki Tamaki Kogoró? Egy ál-Kacujamát? Érdekes lenne.

Hiszen már előbb is rebesgettek itt-ott valami effélét a vár alatti népek.

Nem tudom, kitől indulhatott el a szóbeszéd. Csak abban vagyok bizonyos, hogy sem tőlem, sem Nihonmacu uramtól. Vajon ki nem tartotta a száját? Tajasu, vagy Szakakibara, esetleg Morikava, vagy Nonomija? Most már lehetetlen kideríteni. Akárki volt is a fecsegő, én biztosan nem. Valószínűleg a következő tartományi ügyeletes köreiben tejesztették el kissé könnyelműen a hírt, a következményekkel nem törődve.

Rádásul a hír körbejárt és sajnálatos módon csakhamar összetűzést csiholt Tamaki és Naitó között. Tegnap este Siga Csikara kertjének kerítése mellett összeakaszkodtak.

– Bizonyos abban, amit Szakakibaránál hangoztatott? – vonta felelősségre az ifjú Naitót.

– De mennyire! Nem szokásom a levegőbe beszélni.

Az első pillanattól kezdve harcias volt a hangulat. Az elfehéredett arcú Kogoró nem hagyta annyiban, fenyegetően lépett előre. Naitó sem hagyta magát.

– Ecsigo vidékén, Takadában lakik Arimoto Hjóe néven Kacujama Miki, ő tanúsíthatja, hogy ez így van és nincs másképp – erősködött –, láttam, amit láttam, nincs az én szemem ronggyal kitömve.

– Akkor meg én, Tamaki Kogoró kit vágtam le?

– Mit tudom én?!

– Tehát azt akarja mondani, hogy valaki mást végeztem ki helyette?

– Én ugyan nem. Nem emlékszem, hogy ilyet mondtam volna. Csak rámjött a fejcsoválás. Furcsállom, hogy láthattam életben

Kacujama Mikit, akinek meg kellett volna halnia. Elvégre az ilyesmi nem szokott túl gyakran előfordulni! – vigyorodott el Naitó Iemon.

– Ezért meglakolsz!

Egy szempillantás alatt egymásnak estek volna, de szerencsére az arra járók szétválasztották őket és nagyobb baj nem esett. Legalább most az egyszer nem folyt vér. De ami késik, nem múlik. Hallván az esetet a mai napon magam elé idéztem Iemont, aki ugyanolyan hányaveti módon viselkedett, ahogy kezdettől fogva.

– Valami nincs rendjén ezekkel a mendemondákkal – kezdek hozzá.

– Miféle mendemondákkal?

A fickó láthatóan semmiféle megbánást nem tanúsít. Nyersen, fennhéjázva érezteti velem leplezetlen ellenszenvét. Ismét rá kellett jönnöm, hogy még rossz híren is túltesz szemtelenségével. Nyugalmat erőltetek hát magamra.

– Mindegy minek mondjuk, de valami nincs rendjén.

– Már mi ne lenne rendjén?

– Szembesíteném magát Arimotoval. Ez Kogoró kérése. Van kifogása ellene?

– Ha ennyire ragaszkodik hozzá, Kogoró húzza a rövidebbet, de ha kell, azonnal megírom leveletem.

– Levelet?

Igen, Arimotoinak, vagyis: magának Kacujama Mikinek.

Biztos volt benne, hogy Arimoto Hjóe nem más, mint Kacujama Miki. Vagy talán csak ezt a látszatot szerette volna kelteni. Úgy látszott mégis, hihetett igazában és nem csak beképzelte magának. Úgy viselkedett, mint aki nem kockáztat semmit. Tényleg nem lehetett mást gondolni, mint hogy csökönnyösen ragaszkodik az igazához.

– Szavamat adom rá, hogy Kacujama Miki meg fog itt jelenni!

– vágta oda Iemon és nagy sebbel-lobbal elhagyta a házat.

Egy darabig elképedve ültem ott. Iemon viselkedése valahogy mégsem győzött meg teljesen. Vajon tényleg a szíve mélyén is meg van győződve arról, hogy Kacujama Miki és az ecsigói Arimoto Hjóe ugyanazon személy? Nem létezik: két külön ember nem lehet ugyanaz. Meg azután hiába ismerte közlőrl Naitó Iemon Kacujamát, elképzeldhetetlen, hogy csak úgy első látásra ráismerjen. Hiszen akkor már húsz esztendeje se híre se hamva se volt az üldözötnök. Tegyük fel, hogy mégis ő lenne, akiről Naitó beszél: ide merészkedne-e a szembesítésre? Mindazonáltal részletesen tájékoztattam az ügyről Nihonmacu uramat.

– Nincs mit tennünk – fűzte össze karját –, nem sokra megyünk az óvatossággal.

Ennek a Naitó Iemonnak az ostoba kérdése engem felháborított. Csökönnyösségében valósággal kereste magának a bajt.

Hihetetlen, de így igaz: Arimoto Hjóe valójában Kacujama Mikivel azonos. A meglepetéstől egy darabig képtelenek voltunk magunkhoz térni. Ami eladdig sehogy sem fért a fejünkbe, egyszerre csak bebizonyosodott. Mit volt mit tenni, be kellett látnunk: így van ez, és nincs másképp. Letagadhatatlan tények támasztották alá ugyanis.

Tegnap fogadtam Naitó Iemon látogatását. Az arca a győzelem büszkeségétől sugárzott. Mikor felvettem azt írást, amit elémtárt, a hangom elakadt és bizonyára az arcomról is leolvasható volt a megütközés. A levél feladója valóban Arimoto Hjóe, alias Kacujama Miki. Gyorsfutásra bízták az iratot. Az edói rezidenciából az ecsigói Szakakibara-házból jött. Akárhányszor is néztem, csak ugyanazt olvastam. Hogy létezik ez? Igyekeztem leplezni megdöbbenésemet, a papírra meredtem, hogy legalább megjegyzzem a kalligráfiáját. Sehogy se igazodtam el az ügyön.

– Nálam maradhat az írás, ugye? – kérdeztem.

Naitó lassan bólintott. Mi lehet ez? Úgy éreztem magam, mintha a tenger fenekén járnék.

– Nem értem – mondta később Nihonmacu uram és csóválta a fejét –, nem maga Naitó fabrikálta ezt? – tűnődött. Azután kiválasztott néhány hiteles embert, akik egykor közelebbről ismerték Mikit, bemutatta nekik az irományt. Azok meg csak a fejüket ingatták. Majd harminc év távlatából nehéz az ilyesmire valamit is mondani. Előkerítettük egykori írását – a házassági kérelmébe saját kezűleg írta be az adatait. Néhol hasonlított a két iromány, néhol meg egészen más volt. Eleve kudarcra volt ítélve az összehasonlítás, hiszen három évtized nagy idő.

Akárhogy is: szembesíteni kell Kogorót és Arimoto-t egymással. Mikor a döntést Naitó meghallotta kuncogni kezdett. Még istenítéletnek is alávetette volna magát, annyira bizonyos volt a dolgában. De nem színjáték ez? Hiszen Kogoró sem visszakozott.

Vajon hajlandó lesz-e eljönni ide Kacujama Miki? Hogyan mer az uraság színe elé járulni a hosszú távollét után? A fejével játszik. Annak idején innen kellett menekülnie mivel egy társát legyilkolta. És végül is azonosította-e valójában Naitó Iemon, hogy Arimoto Hjóe valójában eredetileg Kacujama Miki lett volna? Vagy csak véletlen egyezésről volna szó?

A szolgámat elküldtem Handzóért. Természetesen lelkére köttem, hogy gazdája, Kogoró erről mit se sejtjen.

– Handzó! Mondd meg az igazat! Összebeszéltek Kogoróval, hogy együtt hamisítsátok meg a küldetést? Nem valaki mást öltetek le Kacujama helyett? Most még talán tudunk valamit tenni értetek.

– Szó sincs róla, Ajao uram! – tiltakozott felháborodva Handzó. – Nincs arra mód, hogy két Kacujama Miki legyen. Azonnal leleplezzük Naitó arcátlanságát. Holtbiztos: csakis hamisítvány lehet Naitó Iemon irata – mondta Handzó kivere-sedve.

Ha az igazsághoz a legkisebb kétely is férhetne, nem állítaná ilyen határozottan. Ami engem illet, én is inkább Kogorónak és Handzónak szerettem volna hinni, mintsem Iemonnak.

A tizenegyedik hónap kilencedik napja

A felek szembesítése tizenegyedik hó nyolcadikának reggelén esett meg. Éppen tizenkilenc nappal azután, hogy Naitó Iemonnak címezve megérkezett Arimoto Hjóe, alias Kacujama Miki irománya. A helyszín Nihonmacu uram rezidenciájának fogadóterme volt. Kacujamán kívül az összes érintett együtt volt a sárkány órájának második szakán.

A szoba díszhelyének oszlopa előtt középen foglalt helyet Nihonmacu uram, balján Nakamura, egy kissé távolabb jómagam, Ajao jegyző. Rajtam kívül még három vizsgálóbiztos jelent meg, hárman nem jöttek el és nem láttam ott a magasabb rangú előljárókat sem.

Látnivaló volt, hogy a tanácskozás és a döntés semmiképpen sem tekinthető hivatalosnak. Szóval nem titkoljuk el a dolgot, de egyszer s mindenkorra – egy belső megbeszéléssel – elejét vesszük a szóbeszédnek, ne terjedjen tovább fölfelé.

Tamaki Kogorót Handzó kísérte, velük szemben foglalt helyet Naitó Iemon.

Úgy volt, hogy Kacujama Miki egyenesen idejön majd a kígyó órájának első felében.

Meghagyták neki ugyanis, hogy semmiképpen sem jelenhet meg régi bajtársainak, ismerőseinek portáján. Természetesen ugyancsak szigorúan tilos volt Naitó Iemonnal előzőleg találkoznia. Még ebben a végső pillanatban is kétséges volt, hogy egyáltalán megjelenik-e, vagy sem. A jelenlévők ezt-azt találgattak, volt, aki bizonyos volt benne, hogy eljön, mások lehetetlenségnek tartották. Talán az utóbbiak voltak valamivel többen.

Előző éjszaka titokban átfésültem a környék vendégfogadó házait, a Hírharang szállást, a Hegyilakot, majd még másfél mérfölddel megnyújtva utamat a Lila akácos folyóhoz címzett szállót, a Citrusfa fogadót, ide-oda járva mindenhová vettem néhány pillantást, természetesen elkerülve a feltűnést, de Kacujama Mikire hajazó figura sehol sem ötlött a szemembe.

Mikor közeledett a kitűzött idő, vagyis a kígyó órája, és érthető módon nyugtalanság vett erőt a szembenálló feleken, s talán

ezért mindhármuk arca elhalványult. Szerettem volna, ha Kacujama Miki nem kerül elő. Naitó Iemon csökönyössége ellen-szenvet keltett bennem. Tamaki Kogoró ártatlanságában hittem. Alátámasztotta ezt az is, hogy a kétségtelenül feszült felszín alatt Kogoró nyugodt volt. Éppenséggel Naitó volt nyugtalanabb, de még mindig megátalkodott magabiztosságot színlelt. Pedig biztos, hogy a Kacujamának tulajdonított iromány hamis. Ezt állította Handzó és már Nihonmacu is gyanakodott.

– Nem Naitó Iemon ötlötte ki ezt az egészet? – mormogta maga elé.

Viszont akkor meg hogyan volt képe ilyen nyugodtan megje-lenni a szembesítésen?

De Kogoró és Handzó is ugyanolyan fegyelmezetten viselke-dett. Mindhárman sápadtan ugyan, de igazukról meggyőződve ültek ott. Hogyan lehetséges ez? Fel nem foghatom. Valószínű, hogy a koronatanú nem fog előkerülni. Nem is jöhet ide, mert nem létezik – döntöttem magamban.

Vagyis helyesebben szólva csak szerettem volna.

Reménységem ugyanis szilánkjaira hullott szét.

A mondott időben késedelem nélkül szépen, csendesen megje-lent Kacujama Miki. Már járt erre néhány nap előtt, de továbbment és Csirifuban a Vadrózsához címzett fogadóban szállt meg, hogy a kijelölt időpontban megjelenhessék a szembesítésen.

Úgy ötvenhat éves lehetett, külsőleg igazi régivágású sza-murájt mutatott.

– Kacujama Miki volnék – jelentette ki udvariasan és nagy lelkinyugalommal. Iemon arca diadalittasan felragyogott. Egy hiteles személy, Manada Rokudzaemon kétséget kizáróan azo-nosította Kacujamát: ez az ember valóban az, akinek mondja magát. Handzó arca ekkor halottsápadtra váltott, ajka remegni kezdett, a foga összekoccant. Kogoró először nem hitt a fülének, de aztán rögtön magához tért és a szolgájára rivallt.

– Handzó! Mit jelentsen ez?!

– ...

A csatlóست cserbenhagyták a szavak, magába roskadt, nekem úgy tűnt, hogy olvasni tudok a lelkében. Kettejük jelenete nem volt megjátszott. Handzó tudott valamit, amiről Kogoró bizo-nyosan semmit sem sejtett. Határozottan erre a meggyőződésre jutottam.

– Becsaptam a gazdám! – szakadtak ki Handzóból a szavak és feldúlt arccal Nihonmacu uram felé fordult.

– Elnézést! – hallatszott ekkor és valaki gyorsan lefogta Tamaki Kogorót, aki maga ellen fordította kisebbik fegyverét –, maga Kacujama Miki volt az.

– Nem szabad elkapkodni semmit! Azzal jöttem ide, hogy ha tud, akár le is vághat. Az a fő, hogy Iemon szaváért helytállhat-

tam, ezért engem gáncs nem érhet, maradék nélkül megtettem, ami tőlem kívánható.

Handzó ajkán keserű mosoly játszott. Hidegen felnevetett.

– Hát ez nagyszerű, mondhatom, remek!

Nyilván esze ágában sem volt megdicsérni Kacujamát, ellenkezőleg: szavát áthatotta a gúny.

– Handzó! Most pedig mindent elmond azonmód, ahogyan történt! – parancsoltam.

A szolga szavakat keresgélve az alábbiakat adta elő.

A céltalan bolyongás során az ereje végén járó Kogoró és Handzó már harmadízben tette lábát Edo földjére. (Hóreki 4. éve, 1755 tavaszán) Ekkor már éppen kilenc éve volt annak, hogy maguk mögött hagyták Okadzaki vidékét. Mikor éppen pihenőt akartak tartani Edóban, egy aszakuszi telepen, Kogoró magas lázzal ágynak esett. Az évek hosszú sora alatt felgyűlt fáradtság leterítette. Úrrá lett rajta egy akkor terjedő rosszindultú ragályos kór. Egy időre válságos állapotba került, felépülése is majd két hónapba telt. Mikor már valamennyire alább hagyott a láz, megjavultak gyógyulásának kilátásai, szerencsére akadt egy O-Szugi nevezetű szomszédasszony, aki gondot viselt a betegre. Handzó rábízhatta gazdáját, maga pedig nap-nap után bement a városba körülnézni.

Mi mindennel kellett szembeszállniok a kilenc zivataros, reményvesztett év alatt, míg az ellenfél nyomát keresték! Handzó a csontjaiban érezte ennek gyötrelmeit, de inkább kóborolt a nagyvárosban mintsem némán eltemetkezzék az aszakuszi telepen, hogy ott átadja magát a céltalan tépelődésnek. A csatlós jórészt saját tehetetlenségét okolta a kudarckért.

Ám váratlanul összehozta a sors valakivel, akire nem számított.

– Nicsak! Handzó bátyám! – szólította meg hirtelen a nagy tolongásban egy harsány hang. Egy negyvennyolc-negyvenkilenc körüli elhízott férfi kiáltott rá, aki három-négy legénye kíséretében vetődött arra. Külsőre határozottan valami helyi bandavezérnek látszott. A viszontlátás örömeivel közeledett és bizalmasan karolta át Handzó vállát.

– Rég nem láttuk egymást bátya! – kurjantotta. Handzó bal karján tetoválás volt még a régi zabolátlan időkből. Szerencsejátékos korszakából visszamaradt emlék, az ismeretlen már erről is ráismerhetett, de a csatlós csak lassan jött rá, ki is lehet valójában.

– Te vagy az, Sinkicsi?

Sinkicsi túlságosan is nagy ember benyomását keltette ahhoz, hogy ilyen közvetlen legyen vele, Handzó egy darabig szótlan maradt, késlekedett, azt hitte, összetévesztik valakivel. Nem jött ki egykönnyen a szájából, hogy „te vagy az Sinkicsi?” Pedig ezt

az embert egykor, fiatal korában a szárnyai alá vette, úgy szerette, mintha öccse lett volna. Annak idején gyakran vitte a szabódó Sinkicsit gyengéd erőszakkal egy közeli teázóba, örült neki, hogy a nők rögtön jó szívvel voltak a jóképű fickóhoz. Ezúttal is, annyi idő után először betértek koccintani valahová. Handzó lassanként előadta, mi történt vele azóta, hogy elváltak egymástól, Sinkicsi végighallgatta, majd csendesen így szólt:

– De megváltoztál kedves bátyám...

Nem csúfolódott. Régen is ilyen mélyérzésű férfiú volt. Handzó a szívére vette a barátságos szavakat, kortyolt a forró szakéból és önkéntelenül is sűrűn pislogni kezdett.

A végén, nehogy elveszítsék egymást, Sinkicsi megadta a címét és barátja lelkére kötötte:

– Ha valami gondod van, csak szólj, majd segíték – azzal a kezébe nyomott némi pénzmagot, azaz két fényes negyedrőljóst.

Nemsokára ezután történt, hogy Handzó találkozott Aszaka-szusa környékén a kóbor róninnal, akit Hasidzume Jaheidzsinek hívtak. Az ötven év körüli, züllött külsejűt férfiú nyomában gye-rekek futottak. A felnőttek is, akik mellett elment, halkan nevet-géltek és utána fordultak.

– Edo nagyváros. Mindenféle ember van benne – folytatta elbeszélését a csatlós –, először csak ennyit gondoltam felőle.

A férfi hátán ugyanis ez a felirat állott.

„ÉLETEMET ELADOM”

Nem részeg társak ugratása volt ez, süttött róla a szerencsétlenség. Talán tüdőbajos lehetett. Sovány, elgyötört arcú, de termetre magasnak, szinte hórihorgasnak mondható. Teste ennél nyomorultabb már nem is lehetne, valóban vedlett madárra emlékeztetett. Kardja tokjában is talán bambuszpenge lapult. Ilyen volt a rónin, Hasidzume Jaheidzsi.

– Hogyan találna vevőre? – mormogta magában Handzó. Először nem is gondolt róla mást, minthogy egy szerencsétlen ember, akinek se kutyája, se macskája, csak lézeng a világban. Ám mikor ismét útjába akadt, eszébe ötlött róla valami.

– Kérem, rónin uram!

A megszólított ránézett, de rögtön kiült arcára a csalódás. Handzót nem lehetett vevőszámba venni, de mivel nem nevette ki a rónint, azért a toprongyos alak mégiscsak megállította lépéseit. Nyilván egy szalmaszálba is belekapaszkodott volna.

– Mi tetszik?

Handzó zsebében még ott lapult a pénz, amit Sinkicsitől kapott. Fogta az embert és egy útszéli, rongyos kis ivó ajtó feletti függönyét fellebbentve, betért vele a kocsmába. A férfi bánatos képen látszott, hogy hitte is, meg nem is a szerencsését. Handzó

töltött Jaheidzsinek az olcsó szakéból a durva cseréppohárba, majd feltette a kérdést:

– Maga tényleg áruba akarja bocsájtani az életét?

Az némán rábólintott és kiitta poharát.

– És mennyibe tartja?

– Amennyiért veszik – mondta, de látszott a szemén, hogy alkura kész. Két-három pohárral még bedöntött, majd így szólt:

– Legyen húsz rjó. Attól biztos rászánom magam.

Akkoriban a rjó árfolyama vagy harminc bála rizst ért a piacon. Handzó gyorsan fejben számolt és rájött, hogy bizony az élet ára igen olcsó. Vevőre lelve Jaheidzsinek sem volt sok kedve hozzá, hogy az alkuval felverje az árat. Ha még ennél is drágábbra tartja, még elszalajszítja a kínálkozó alkalmat. Ugyan kezdettől fogva reménytelennek látszott a vásár. Handzó megpróbált a másik arcárról olvasni, Jaheidzsi pedig azon volt, hogy az ár tekintetében minél óvatosabban járjon el. Egy élet, melyből nincsen kettő – csekély húsz rjó lenne? Elkedvetlenítően olcsó, de Handzónak ez is hatalmas összeg volt.

Arra gondolt, hogy elmegy Sinkicsihez, ha szépen megkéri, talán segít majd valamit. Felidézte magában a régi időkből való jóbarát kövér, tekintélyes arcát és a szeme sarkából rápillantva Jaheidzsire, nyomatékkal megkérdezte:

– Ha leszámolok húsz rjót, tényleg eladja magát?

– Maradéktalanul bizonyos lehet benne uram, hogy eldobom az életemet.

– De legjobb lenne persze, ha nem kellene eldobnia.

– Nem, szó sincs róla...

Handzó nyugalmat erőltetett magára és barátságosan folytatta:

– Elnézést, de megmondaná nekem, hogyan jutott ilyen kétségbeejtő helyzetbe?

– A leányom halálán van – mondta Jaheidzsi, felhajtotta italát és szemét előntötték a könnyek.

Kiderült, hogy ő is hasonló cipőben járt, mint Handzóék, becsületbeli küldetésben, vagyis meg kellett keresni és levágni valakit.

Az ital már jócskán hatott, talán ezért hirtelen Jaheidzsi folyamatosan vallani kezdett. Néha már edői módjára pörgette a nyelvét, bizony nem nagyon állt jól neki.

– A Szekisú Cuvanóba való Kamei-háznál szolgáltam – kezdte történetét. – Természetbeni járandóságom százhús bála rizs volt. A Kamei-ház viszonylag kicsiny volt, mindössze negyvenezer bála évi jövedelemmel, úgyhogy ehhez képest az én fizetségem nem is volt olyan kevés. Vagyis nem volt még az enyém, apám vette föl helyettem, a nyilvántartásokban ugyanis eltartottjaként szerepeltem abban az időben.

Csakhogy az apa, Jaemon valami apróságon szóváltásba

keveredett és megölték. Az elkövető a helyszínről nyomban elmenekült. Jaheidzsi ekkor tizenkilenc esztendő volt.

– Előrebocsájtom, hogy akárhogy is apám, meg kell adni: elég nehéz természete volt neki és az igazat megvallva, titkon egy kicsit megkönnyebbültem. Belátom, hogy ez a beszéd nem illik a szülők tiszteletének erényéhez, de akárhogy is vesszük, halálával mindnyájan fellélegezhettünk. Viszont azt tudnunk kell, hogy mit parancsol ilyenkor a kötelesség. Elindultam hát, de ahogy lenni szokott: egy-két esztendei kegyetlen hajsza sem hozott semmi eredményt. Vajon hogy lehetett volna vállalkozásom fedezetül még vagy húsz bála többlet-rizst szerezni? Szóval ha mindezt végiggondoljuk, nem egyszerű az eset.

De az igazi keserűség az útrakeléstől számított negyedik évben várta. Akkor döbbsen rá, hogy olyan mocsárba esett, ahonét bajos kikeveredni. Fogalma sem volt, mily módon szabadulhatna. A Kamei-ház a sikeres teljesítéshez elengedhetetlen úti előleget sem adta ki. A kezdeti lelkesedés, mely induláskor nagyjából megvolt még – maradék nélkül elpárolgott.

– Egy ilyen semmirevaló, esztelen embert megnyúvasztanak és még nekem kell lakolnom miatta!

Tizenhat éve már, hogy Jaheidzsi a bolyongások közepette koldusbotra jutott. Ha legalább siker koronázta volna keserves igyekezetét! De nem, a tizenhetedik évben az egész fáradság egy csapásra kárba veszett.

– Megtaláltam végre, akit kerestem, de a végzet is csak kellemtelenséget tartogatott. Az illető ugyanis előbb meghalt, mintsem odaértem volna. Éppen csak tíz nap hiányzott, ennyit késtem.

Mit volt mit tenni, jelentenie kellett a Kamei-ház elöljáróinak. Először úgy látszott, hogy minden további nélkül megkapja az engedélyt a hazatérésre, de akkor váratlanul hátbadöfték. Valaki azt terjesztette róla, hogy Jaheidzsinek kezdettől fogva esze ágában sem volt szabályszerűen eleget tenni kötelességének. Szerencsétlenségre az üldözött, bizonyos Szaitó Kumehacsiról köztudott volt, hogy elsőrangú fegyverforgató.

– Úgyse tudta volna összemérni a jó vívóval a kardját, tétlenül kivárta Szaitó halálát, elpocsékolva az időt – ezt mondogatták róla.

– Hát igen, mindig akadnak efféle emberek – gondolta magában Handzó jogos felháborodással.

A szóbeszéd végzetesnek bizonyult. A nemzetség közben tönkrement, kapóra jött nekik, hogy ezzel az ürüggyel az ügyetlen flótást szélnek eresszék.

– Kardforgatásra képtelennek minősítettek és akkora végkielégítést löktek oda, mint a veréb szemében a könnyecsepp.

Letörtén elment Edóba.

– Edo meg akkora, hogy a magamfajta éhenkórász róninnak is akadt felesége – toldotta meg Jaheidzsi történetét.

Egy szegényből lett kettős nyomorúság. Azután megszületett leányuk, akinek a Csijo nevet adták. Jóformán a semmiből lett hétesztendő az idén. Születésénél fogva gyengécske gyermek, két éve már csak az ágyat nyomta. Bőre kékesen áttetszővé vált. Állapota egyre rosszabbodott, a halál révén állott. Életét megmenteni nem lehetett, de azt mégsem nézhették tétlenül, hogy szemük láttára sorvad el. Ha csak egyszer is, de meg kell kísérelni, hogy a szülő kötelességét teljesítse – gondolta Jaheidzsi. Ám mit is tehetett volna, mikor a saját élete sem ért semmit sem. A nyomorúság sarában az ember annyit sem ér, mint egy eltaposott féreg. Handzó úgy látta, hogy Jaheidzsi beteges arcát vastagon lepi el a kilátástalanság sötét árnyéka.

– Jöjjön el ide holnapután – biztatta a nyomorultat, majd a visszajáró pénzt a markába nyomta, s azzal elváltak.

– Nem tudom megmondani, mikor adom meg, de mélyen lekötelezne, ha kaphatnék kölcsön húsz rjót – akarta mondani mélyen röstelkedve Handzó a régi barátának, mert arra gondolt, hogy az egykor hiába volt pártfogoltja, ma már mégis egészen más ember lett, ki tudja élhet-e felajánlott segítségével. Szívből jött-e az, vagy sem... Végül mégis – próba, szerencse – előrukkolt neki a kérésével.

– Az én páratlan Handzó bátyám kívánsága előtt mindig nyitva a fülem! – mondta erre Sinkicsi.

Ilyen jószívű válaszra Handzó nem számított. Sinkicsi azt sem kérdezte, mire kell, előkapta a pénzgurigát és odaadta a húsz rjót. Handzó ugyan nem mondott semmit, de Sinkicsi olvasott a lelkében – hangját visszafogva így szólt:

– Aztán ügyes légy ám... – súgta. Tudott az életét áruló emberről és mivel fiatal kora óta éles eszű fickó volt, csak mosolygott az elképedéstől színét vesztett Handzóra:

– Testvér, bizalmatlan vagy, szólhattál volna nyugodtan, kezdetől fogva itt a pénz.

Handzó magában hálát adott Istennek, de Kogorónak még nem szólt semmit. Az volt a szándéka, mindenképpen egyedül viszi végbe a dolgot. Abban is kezére játszott a szerencse, hogy Kogoró arcról nem is ismerte Kacujama Mikit.

Eljött a nap, melyben megállapodtak, Handzó találkozott Jaheidzsivel és átadta neki a kért összeget.

– Lekötelezett – hálálkodott Jaheidzsi, de arcán az öröm, a szomorúság és a kétségbeesés szétválaszthatatlanul összekeveredett. Sietve nézett körül.

– Maga a bőrén tanulta meg – folytatta Handzó halkra fogva –, mi keserves dolog ez a becsületbeli küldetés, vagyis hogy a merénylőt felkutatva az életével számoltassuk el elégtétel gyanánt. Ha tehát eladó az élete, adja nekünk.

Ígéretét vette a róninnak, hogy egy hónapon keresztül Kacujama Mikinek adja ki magát és azután Tamaki Kogoró végez vele. Szakét szürcsölgetve a legapróbb részletekig mindenben megállapodtak. És még csak be sem rúgtak. Jaheidzsi holtápadt arccal kelt fel. Handzót enyhe büntudat szállta meg, restellte, hogy valakinek a gyengeségét kihasználja. Azonban hamar józan eszére tért.

Valaki belépett a kocsmába, így azután több szó nem eshetett közöttük. A szaké pocsek volt.

Az eladó élet árán megveszik a sajátjukat, gondolta Handzó és önkínzó módon faggatta maga-magát, elfogadhatják-e ezt az áldozatot. Ám furcsamód nem érzett semmi sajnálatot. Annak ellenére, hogy ott volt az a szegény kislány, a halálasztott férfi, a döntés mégsem volt nehéz és a kétely nem tért vissza többé, hogy meggyötörje.

– Akkor egy hónap leforgása után, rendben? – figyelmeztetett Handzó, mikor a kocsmá zsinórfüggönyét felhajtva kiléptek az utcára. Jaheidzsi nyögött valamit válaszul. Az eresz alatt himbálódzó lámpás világánál látni lehetett, hogy gyulladt szeme egészen bevörösödött.

Handzó ezt a Jaheidzsivel kötött furcsa szerződést gondosan eltitkolta Kogoró előtt, nem tárta föl tervét, de egyszer, alkalomadtán mégis így szólt:

– Mostanában, mintha valamelyest többet sejtethetnék az ellenfél tartózkodási helyéről. Valami azt súgja nekem...

De csak ennyit árult el. Egyik nap telt a másik után izgatott várakozással. Handzó teljesen ábrándjaiba merült. Nemsokára sikerül kikecmeregniök a dágványból. Egy idő múltán azonban...

– Becsaptak! – döbrent rá a csatlós.

Jaheidzsi elillant ugyanis. Nem vitás, pénzre tevén szert megsajnálta nyomorult életét. De hogy merre hordta el magát, nem lehetett tudni. Handzó minden szóbajöhető helyet tűvé tett utána, de a róninnak nyoma veszett. A csatlós reményvesztetten ténfergett ide-oda.

– Előérzetem megcsalt – ismerte be Kogorónak, aki kapva kapott a múltkori biztatáson. A szamurájnak kedvét szegte a dolog. Handzó meg egyenesen úgy érezte, hogy az sem csillapítanale, ha ízekre szedhetné az álnok Jaheidzsit.

– Na, bízd csak ide! – ütött a mellére Sinkicsi, mikor meghalotta a történeteket. Volt neki vagy tíz embere, mindenféle szolgálatra fogható. Úgy vélte, hogy Jaheidzsi csak nem repülhetett ki Edóból. De Kogoró, mit sem tudva erről, mihelyt helyreállt az egészsége, újból nekivágott a vándorútnak. Sinkicsi mindenre gondolt, ellátta őket egy meglehetősen útiköltséggel.

– Nézd csak – bízatta Handzót –, álljatok odébb, éljétek vilá-

gotokat másutt, csavarogjatok erre-arra egy-két esztendeig, meg lehet azalatt megtaláljátok az *igazit*, nem? Akkor könnyebb lesz az álmotok. Ha nem lötyög üresen a zsebed, az utazás sem csupa kínszenvedés, nem igaz?

Handzó bólintott.

Mikor ismét – immár negyedszer vándorlásuk folyamán – Edó földjére léptek, az már két év múlva történt, 1757 tavaszán, a Hóreki korszak hetedik esztendejében. Erejük végére jutottak. Mikor Sinkicsi meghallotta milyen eredménnyel jártak, egészen elképedt.

– Micsoda? Még mindig nincs meg? Tényleg? Ez azután a kemény dió! Akkor nincs más hátra, a becsületbeli ügyből csak úgy lesz valami, ha egy kis színjátékot csinálunk – azzal lehalkította a hangját. – No, de ne félj, megvan Jaheidzsi! Sirogane falvában lakik. Menekült volna tovább, de az egészsége cserbenhagyta, a keze-lába már nem engedelmeskedik.

Jaheidzsi elvadult helyen, egyedül lakott. Első látásra kiderült, hogy már régen ágnak esett. Árnyéka sem volt régi önmagának. Előző találkozásuk idején, két éve is igen rossz bőrben volt, de nem ennyire. Mikor ágyánál hirtelen megjelent üldözője, csak annyit szólt elhaló hangon:

– Hát megjött, uram...

Látszott, hogy még a meglepődésre sincs ereje. Handzó torkig volt vele, de valahogy legyűrte indulatát...

– Nagyot vétettem... – ismerte be Jaheidzsi.

– Egyedül van?

– Igen, a lányom meghalt, a feleségem meg... – Jaheidzsi hangja elcsuklott. Úgy látszik, az asszony otthagya. Miből is tartotta volna el? Jaheidzsi rögtön rá is tért a pénz dolgára, sejtette Handzó gondolatát: vagyis, hogy a húsz rjó nem tartott sokáig.

– A húsz rjó, amit uramtól kaptam elment egy olcsó kardra. Megvettem, de ezzel ritka szerencse ért: véletlenül egy igen jó darabra akadtam, tehát pénzzé tettem. Azt is hamar feléltük.

Egy közelben lakó Dendzsiró nevű paraszt viselt gondot a beteg Jaheidszire, de az is csak addig, míg a pénzből tartott.

Azután Jaheidzsi jóságosnak tűnő halvány mosollyal váratlan dolgot közölt:

– Itt engem Kacujama Mikinek tartanak, aki Okadzakiba való. Mióta csak itt lakom. Nem kell meglepődnie, nem annyira azért, hogy az ígéretemhez hű legyek, vagy valami becsület miatt, hanem inkább csak úgy... de lehet, hogy a lelkiismeretem szólalt meg...

Handzó mindenre visszaemlékezett: ez a férfi hogyan bocsájtotta áruba saját pótolhatatlan életét, miként vásárolta azt meg csekély összegért két évvel ezelőtt. Gyáva kis ember ez a

Jaheidzsi. Lehet, hogy eredetileg nem volt az, legalábbis fiatal korában. Akkor talán képes lett volna apja haláláért is elégtételt venni. Ám a nyomorban töltött évek őt is, mint bárki emberfiát, kiforgatták az emberségből. Handzó átérezte az elégtételvétel hiábavalóságát, mely egy fiatal, erőteljes szamurájt így le tud süllyeszteni.

– Uram, jókor jött, félévnél tovább már nem húztam volna... Szavai közben valaki feltűnt a ház előtt.

– Te vagy az, Dendzsiró?

– Aha.

Középkorú parasztember nézett be a házba.

– Hogy érzi magát, Kacujama uram? – kérdezte. Ezt ilyen egyértelműen hallva Handzó szipákolt egy kicsit. Miután egy kevéske silány ételmet letett, Dendzsiró távozott. Jaheidzsi erőtlenséget tekintetét Handzóra emelte.

– Mikor jönnek, uram? Holnapután jó lesz? Nem kell kételkednie, semmi nem jöhet közbe. Mindent elmondtam Dendzsirónak. Okadzakiba való róninnak, Kacujama Mikinek tart...

Handzó hallgatott. Nem vitte rá a lélek, hogy ezt az embert kivégezze. Haragja elpárolgott és ezt Jaheidzsi előtt sem palástolta.

– Miért nem válaszol? Ne tétovázzék. Megállapodtunk uraságoddal, nem igaz? Azt mondta nekem, hogy én is a saját bőrömmön tapasztalhattam az elégtételvétel töredelmes mivoltát. Ezért hát, ha egyszer már úgyszólván eladó az életem, adjam maguknak. Hányattatott életű ember voltam egész életemben, de ma már nem érdelek kíméletet. Csak az a baj, hogy ezzel a testtel már nem tudok kiállni életre-halálra.

– Negyednapra Hasidzume Jaheidzsit kivégeztük. Ennek további részletei már az öt évvel ezelőtti jelentésből ismertek.

A hosszú történet befejeztével Handzó lehajtotta a fejét. Az elcsendesedett szobában csak az emberek súlyos lélegzetvétele hallatszott. Iemon egyre jobban sápadt. Nyomtalanul eltűnt arcáról a kezdeti diadalittas kifejezés. Lehet, hogy a többiek észre sem vették, én azonban láttam, amint arca sötétre váltott és befellegzett a hangulata.

– Ezek szerint azt akarja mondani, hogy a végtelen vándorlástól elgyötört gazdája, Kogoró kedvébe akart járni mindezzel? – tette fel e kérdést Nihonmacu uram.

Handzó visszahőkölt, majd siteve tiltakozott:

– Nem, szó sincs róla! A gazdámnak semmi köze sincs mindehhez. Mikor a szerencsétlen Jaheidzsivel először találkoztam, jómagam már elmúltam ötven esztendősen. Nem bírtam erővel az utazással járó törődést. Nem is tudom, hogy már hányszor akartam megszökni útközben. Ám eszembe idéztem elhunyt gazdám

irántam való jószágát és ha szenvedve is, folytattam utamat a fiával tovább. Az ötlet, hogy az üldözöttet helyettesítsük Jaheidzsi-vel – az én melléfogásom, én terveltem ki a saját szakállamra, mivel már rühelltem tovább folytatni ezt a küldetést. Szó sincs arról, hogy a gazdámért tettem volna. Ő maga, Kogoró úr soha nem mondott nekem ilyet, egyszer sem tett célzást arra, hogy céltalannak tartaná küldetését. Erre esküszöm.

Nihonmacu úr helyeslően bólintott, Iemonnak elállt a lélegzete. Az addig némán szájaszélét harapdáló Kogoró hirtelen felszegte a fejét.

– Gyermekek voltam még, mikor apámat megölték, senkinek sem volt gondja rá, hogy megismertesse velem a gyilkos arcvonásait. Akárhogy is, ez engem gúny tárgyává tett. Nincs mentésem, bármilyen büntetést kapok, csak enyhének mondható, ezért méltányosnak tartom, megnyugvással fogadom, Handzó, téged pedig felmentelek. Pusztán az irántam érzett szereteted kifogásolható. Ellenben az én vitézi becsületed könnyűnek találtatott. Te, Handzó sok éven át együtt túrtél velem a hányattatások közepette, anélkül, hogy efféle fortélyokra gondoltál volna, ezért én megértelek téged – mondta ki. Handzó összeszorított fogakkal próbálta visszafojtani zokogását, de borsónagyságú könnyei végigperregtek az arcán. Ekkor történt, hogy Kacujama Miki előlépett.

– Bármikor készen állok rá, hogy kiálljak Tamakival. Ez különben eleve feltett szándékom. Kérem, ne hagyják figyelmen kívül azt, amire Naitó Iemonnak írt levelemben utaltam, hogy bár hosszú időre visszavonultam és elrejtőztem a bosszú elől – célom csakis a becsület megvédése volt. Most már, miután több, mint húsz éve eltűntem Okadzakiból és nem hallattam magamról, felidéződött régi barátságom Iemonnal. Azt már nem hagyhattam, hogy összekeverjenek egy vadidegennel, ez már a becsületedbe vág, végre is az értesítésre megjelentem, hogy immár Iemon jó hírért is helyreállítsam. Nincs mit megbánnom.

Kacujama megnyugtató szavaira a tanácsnokok arcán váratlanul elismerés kifejezése ütött tanyát. Virág és gyümölcs, belső és külső érték együtt pompázott ebben az igaz vitézi szózatban. Handzó azonban engesztelhetetlenül fordult Kacujama Mikihez.

– Ó, uraságod azután az igazi fennkölt, csodálatos személy!

Az a döntés született, hogy az érintetteket, vagyis Kogorót, Iemont, Mikit és Handzót egyelőre különítsék el egymástól, így átmenetileg Kacujama Mikit Nihonmacu uram rezidenciájában marasztották, a többieknek pedig megparancsolták, hogy ki-ki térjen haza a saját házába, ott várják meg a tanács határozatát.

A négy tanácsnok közül Nakamura, Sanada és Kató azon a nézeten volt, hogy az elhangzottak értelmében Kacujama Miki-től nem kell sajnálni az elismerést, de ebben a pontban Nihon-

macu uram nem osztotta meg velünk véleményét, inkább mindig hallgatásba burkolózott.

Vajon eredetileg Handzó miért nem tárta fel legalább előttem az igazságot? – tépelődtem. – Ha így tesz, lett volna más, járható út is. Én meg abban a hiszemben voltam, hogy az ecsigói Takadában a Szakakibara-háznál szolgáló Arimoto Hjóe Kacujama Mikivel összetéveszthetetlen, és az se elképzelhető, hogy most kifejezetten ide lehet hozni szembesítés végett. Vagy például Miki levele lehetett volna Iemon hamisítványa is.

Azt kell-e mondanunk, hogy a szamuráj talán egészen más, mint a közönséges ember? Itt van Handzó, aki harminc éve áll egy jónevű család szolgálatában, de végülis nem több, mint pusztá szolga. Nem nagyon tudta behelyezni magát egy olyan szamuráj lelkületébe, aki az egész életét felteszi egy reménytelenül hiábavaló ügyre. Ez még nekem sem nagyon megy, pedig jómagam is szamuráj vagyok. Oda jutottam tehát, hogy megértettem Handzó gúnyos nevetéssel kísért kijelentését, mikor végigmérte Kacujama Mikit és így szólt:

– Ó, uraságod azután az igazi fennkölt, csodálatos személy!

A tizenegyedik hó, tizedik napja

Öngyilkossággal vetett véget életének tegnap este, szobájába zárkózva Naitó Iemon. Indítéka ismeretlen, búcsúlevelet, vagy hasonlót nem hagyott hátra. Azt azért nem állíthatom, hogy nem bocsájtkozhatunk találgatásokba. Míg Handzó lépésről-lépésre előadta, hogyan végezték ki helyettesként Hasidzume Jaheidzsit, Naitó teljes némaságba burkolódzott és arcáról maradék nélkül lehervadt a diadalittas kifejezés.

Iemon halálát szélhűvésnek tulajdonítottuk. Nihonmacu uram hagyta meg így. Mikor kiadta a parancsot, némi megkönnyebbülés volt leolvasható az arcáról. Látszott, hogy az ügy elrendeződik anélkül, hogy ítéletet kellene hoznia a szembenálló felekről.

Este, mikor éppen feljegyzéseim végére értem, megjelent a Tamaki-ház szeniorja, Dzsúróemon. Alighogy helyet foglalt, felindultan hozzáfogott mondandójához.

– Miután – Handzó, a házunk szolgálatában álló cseléd urát rútol becsapta – fejvesztés büntetésében részesült gazdája, Kogoró kezéből. Az ügyet tisztelettel jelentem Nagyságodnak és egyben kérem szíves tudomásulvételét.

Ez bizony irgalmatlan dolog volt. Világos volt ugyanis, hogy amit Handzó tett, ura, Kogoró iránti jóindulatból cselekedte. Igaz, hogy nevetségessé tette a hamis áldozattal, akit kardja alá hajtott, de vajon – szándékát tekintve – nem lett volna méltó kegyelemre? Mások véleménye szerint sem érdemelt volna feltét-

lenül bocsánatot, de Nihonmacu uram hajlott arra, hogy csupán száműzetéssel sújtsa vétkéért. Azután Iemon öngyilkossága is akárhogy vesszük, Handzó mellett szólt. Igazán kegyetlenül elbántak vele.

– Kezeljék az ügyet illő tapitattal – mondtam az öregnek.

Dzsúróemon ősz szemöldökét magasra emelve büszkén elvonult. Arcán a megbánásnak nyoma sem látszott, annyi sem, mintha egy bogarat eltaposott volna.

A tizenegyedik hó tizenegyedik napja

Ma valamivel a déli óra előtt a hivatali helyiségben Nihonmacu uramnak beszámoltam Handzó haláláról, továbbá tolmácsoltam neki Dzsúróemon szavait.

– Szerencsétlen ügy... – Nihonmacu uram igen rosszalotta a dolgot.

Tárgyalásunk közben gyorsfutár érkezését jelentették. A nemzetség költöztetésének parancsát hozta. A tartományok urai helyet cserélnek. Helyünkre Macudaira nagyurat rendelték, a mi nemzetségünket pedig Doiba. A múltkori szóbeszéd valósággá vált.

Handzó dolgát felejtjük el – mondta Nihonmacu uram.

Megértettem. Már csak arra kell vigyázni, hogy Tamaki Kogorónak ne okozunk bajt. A váratlan költözési parancs kapóra jött. A költözködés felfordulással jár, közben Iemon és Handzó halálát majd mindenki elfelejti. Eszembe ötlött a nyomorult rónin, Jaheidzsi. Ő legalább békében nyugodhat. A várbeli felfordulás izgatottsága a hivatalban is érezhető volt. Teljes megkönnyebbulésem tehát még jócskán várat magára.

Ma ugyanis tudatták velem: az éjszakai órákban Tamaki Kogoró is végzett magával. Mikor odasiettem, még nem gyűltek össze hozzátartozói.

– Még nem értesítettünk senkit – mondta a halottsápadt feleség és egy írást adott át. Kogoró nekem címzett búcsúlevele, végrendelete volt. Röviden leírta szolgájának Handzónak szomorú történetét. Sejthettem volna! Csak arra nem gondoltam, hogy Kogoró is az önkéntes halált választja.

„Handzó engem védett, az irántam érzett szeretetből tervelte ki, amit tett, megértettem, hogy az nem is az ő gondolata volt, hanem a velem töltött évek alatt felgyülemlett keserűség készítette erre őt.”

Szinte hallani véltem Kogoró töredelmes szavait. Szolgája tényleg saját érdekében csapta be.

– Olyan, mintha magam öltem volna meg Handzót – mondta Kogoró özvegye könnyektől összeszűkült szemmel, remegő ajakkal. A szolga halála, sőt uráé is annak folyománya volt, hogy az

asszony felbolygatta a nagycsaládot. Eredetileg a férje érdekében tette, nem akart semmi rosszat. De végülis éppen fordítva sült el a dolog.

– Annyira féltem, hogy a férjemet bűnösnek tartják majd!

Az egész onnan indult, hogy az asszony felkereste a család legöregebb tagját, Dzsúróemont. Az öreg, nagytekintélyű férfiú – a család tagjaival megtanácskozva – arra akarta ráerőltetni Kogorót, hogy saját kezével végezzen szolgájával. Ám Kogoró nem volt hajlandó erre, megmakacsolta magát. Az öreg türelmét veszítve kirángatta az udvar végébe Handzót és egy kardcsapással kivégezte.

– Kogoró akkor csak annyit mondott, hogy azért mert valaki szolgál, nem féreg. Felindultan beharapta szájaszélét, szeméből kicsordultak a könnyek.

Ma még mielőtt megvirradt volna, elkerülve az emberek tekintetét, Kacujama maga mögött hagyta Okadzakit. Azt mondta a fővárosba megy. Kérdésemre, hogy van-e ott valami rokona, csak a fejét ingatta. Arca egészen elvékonyodott. Nihonmacu uram kérésére elkísértem a Macuba patakáig. A szamuráj feltette széleskarimájú kalapját és sértetten, rosszkedvűen szűrte foga közt a szót.

– Megértem már Hanzót, mikor gúnyosan fennkölt, csodálatra méltó személynek nevezett – s azzal eltűnt a reggeli homályban. A becsületes helyállás fölött érzett elégedettségnek leghalványabb jelét sem tudtam felfedezni rajta.

Tartalom

A fordító előszava
„Magányos lányomok a fővényen.”
5

Egy kóbor szamuráj különös esetének hiteles története
9

A kérők Kohajato és Genpaci
27

Küldetés életre-halálra
45

Akinek nincs helyén a szíve
61

Elégtételkeresők
Ajao jegyző bizalmas emlékirata
83

Kiadta a Terebess Kiadó Budapesten, 2005-ben
<http://www.terebess.hu>
A kötetet tervezte és a kiadásért felel Terebess Gábor
Szerkesztette: Vida János
Műszaki szerkesztő: Bozzay Kristóf
Készült a Szegedi Kossuth Nyomda Kft. üzemében
ISBN 963 9147 67 2
TE 104

9 789639 147676